

Son Aboedi hoafi Son ai sürü papimarandi

Yangiri n'ngombo Hoafi ra nindoumbomefeyo

¹ Horombo hondü God ai hifi nda nafikoate-yuambe Hoafi nda menjoro. Hoafi ra ai Godindi fikimi menjoro asu God-ane. ² Horombo hondü Hoafi ra Godindi fikimi menjoroane. ³ God ai Hoafi raninambo munju moatükuni ra nafimarandi, nga moai ngorü-moatükuni ngorü nafi süngure tüküfeyo. ⁴ Hoafi ra yangiri n'ngombo n'imndühane asu yangiri n'ngombo ra nindou-yafe si-ane. ⁵ Si ra nimbir ranahambo si asagado, nga nimbir ra ngiri si ranahambo gabudeandi.

⁶ Nindou mamir God ai koamarheira mahu. Ahandi ndürir Son-ani. ⁷ Nindou ranaheimbo si ranahambo anihondumbo hoafombohünda mahu. Nindou munju ai hoafi ra himboriyei hehi anihondumbo-mbirihinda yehuenüngu mahu. ⁸ Son ra si ran'yupoani, nga si ranahambo anihondumbo hoafiyu-randeimbi yangir-ani. ⁹ Si ndanana si hond-ane asu ai hifi ndanihu tüküfe haya asu nindou munjuambo si boakifoare arandi.

¹⁰ Nga Hoafi ranai hifi ndanihu menjoro. Hoafi raninambo God ai hifi nda nafimarandi, nga asu nindou hifi ndanihu aniboadei ranai moai ahambo fifirihori. ¹¹ Ai ahandi ngoafi hondüna hu, nga asu nindou ahandi

ngoafihündi ai moai ahambo fihiri+horim+ndei.
¹² Nga didiyei ahambo anihondumbo-
 ri+horühi fihimari+horambo asu ai aheimbo
 kamafoareandüra ai Godindü n+morü
 tükümehindi. ¹³ Moai hifi+nindü moatükun+nambo
 Godindü n+morimboyahi tüküyahindi sih+ri
 boagiri+ramehindi nou. Wani, nga God ai ahandü
 hohoanimo süngu ahandü n+morimboyahi
 mari+hündi. ¹⁴ Hoafi ra nindoumbofe tüküfe
 mburamboyo asu sihefi mbusumo manünguwa
 ai ndüri adükarümbi ra hoeimar+huri. Ndüri
 adükarümbi ra Godindü n+morü mamü yangiri
 ranahand-ane. Ai afindü hipoambore-randeimb-
 ani asu sihefimbo Godimbo afindü moatükun+
 anihondumbo nafuimaramuni.

¹⁵ Son ai ahambo anihondumbo hoafimayu.
 Ai puküna hoafiyundürihi yahuya, “Ro nindou
 ndanahamboyahü hoafimayahandüri, ‘Ro boatei
 tükündaheanda ai wandü süngu tükündüfimbui,
 nga aiana adükari safi ngasündeandireimb-
 ani. N+mböe ai boateifi manünguwa ro
 tükümeheandane,’ ” mehu.

¹⁶ Ahandü afindü hipoambofe rani-süngu
 sihefimbo afindimbo aboedi+aboedireamuni
 arandi. ¹⁷ Mosesindü warü sünguyo ahinümbi
 hohoanimo tüküme Feyo, nga hipoambofe
 hohoanimo asu anihondumbofe hohoanimo
 ra Sisas Kraisindü sünguyo tüküme Feyo. ¹⁸ Moai
 nindou mamü ai-amboani God hoeiriri, nga
 Godindü n+morü mamü Afindandü fikimü
 nüngumbü ai God-ani asu ai yangiri+yu Godimbo
 hoeiriri haya sihefimbo nafuimaramuni.

Son ai ro nindou God koamafoariri+yahipoani

*mehu**(Matyu 3:1-12; Mak 1:1-8; Ruk 3:1-18)*

¹⁹ Suda bogori ai Godimbo sihou-rundeimbi bidingiri Rifai sirihundi babidimbo koamari-houpura Serusarem hiningiru houmbo kosimo Son sowahi tukuyafu duduyafundowohu yahomoya, “Se didiyafa?” mehomondamboyu.

²⁰ Raníyu asu Son ai moai diboreandi, nga weindahi anihondumbo hoafiyuhi yahuya, “Roana Nindou God koamafoariri Kraisi raníyahipoani, nga wani,” mehu.

²¹ Raníyomo asu simbori hoafiyomondowohu yahomoya, “Asu se didiyafa? Asu se Erasayafi?” mehomondamboyu. Asu Son ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Wani, roana raníyahipoani.” Asükaiyomo duduyafundowohu yahomoya, “Ro Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifandarihuri, se raníyafi?” Asükaiyu ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Wani, roana raníyahipoani,” mehupuri.

²² Raníyomo asu ahambo hoafiyomondowohu yahomoya, “Asu se didiyafi nimora? Se yihoeimbo hoafiyafan-animbo asu ro hoafi ra nindou yihoeimbo koamari-houmuni ahamumbo sowana semindi homboanefi. Se sihafimbo nungumambisafa?” mehomo.

²³ Raníyu asu Son ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Ro rananahi: Nindou mamahi ahandi yasimondi nimi wohi furikoate-yowohu mingiyohu yahoya, ‘Bogorindi nafih aboedi nafihndihendi,’ meho, nga ro rananahi,” mehu. Horombo hoafi nda Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi Aisaia rareamboyu yahurai

bukambe hoafi mayu.

²⁴ Farisi aiyomo nindou hoafi sowandümo homo-rundeimbi ahamumbo koamari-houpura makosomo. ²⁵ Nindou ranai Sonimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Asu se Kraisiyafipoani, Erasayafipoani, Godindi hoafi hoafiyu-randeimbiyafipoani, nga asu nimboefi se hundürürandüri maranda?” mehomondamboyu. ²⁶ Raniyu asu simbori Son ai hoafiyupurühi yahuya, “Roana hoenambo yangir-ane hundürühi arihandi, nga sihamundi mbusümo nindou mamani anüngu, nga asu seana moai nindou ranahambo fifirihori. ²⁷ Ro boatei weindahi ratüpurüya arihandi, nga nindou ranai animbo süngunambo weindahi rande ratüpurindümbui. Nga asu roana nindou aboedi hamindiyahipoani ahandi su wofihimondimaramüdu ra fufurihefembohünda,” mehu.

²⁸ Hoafi nda Betani ngoafihü Sodan hoe gogoanini tüküme feyoane. Asu hifi ranihüyo Son ai nimorehi nindowenihitheimbo hundürümarandüri.

Sisas ai Godindi sipsip nimir-ani

²⁹ Ngorü sihi Son ai himboyuwane Sisas ahambo sowana masünuwa hoeirirühi yahuya, “Godindi sipsip nimir asüfu ra hoeirihori. Ranahandi süngu-animbo God ai nimorehi nindowenihiyafe hohoanimo moaruwai ranahambo amboawi mbüsümbui. ³⁰ Nindou ranahamboyahiro siheimbo hoafiyahandürühi, ‘Nindou ai ro nimboahani wandi süngu düdümbui. Nindou ai adükari bogor-ani, nga

roana ai nahurayah+poani,' masahandüri. Nga asu ro niŋgokoate-yahambe ai manüngu. ³¹ Asu ro moai fifiri+hini, nga nindou ra di+imbei, nga asu Israer+hündi ai ahambo fifiri+mbiri+hora sahehea sini hundüri-mar+handüri," mehu.

³² Son ai yare hoafiyundüri+ yahuya, "Ro hoeiri+heandani Yifiafi Aboedi wupufo nahurai sünambeah+ndi kosi ahand+wami pühi+yo mamaro. ³³ Awi ro moai nindou ranahambo fifiri+hini, nga God aiyu wambo hoenambo hundürümb+randüra yehuenüngu koari+hendi+rühi yahuya, 'Se hoeindowandani Yifiafi Aboedi kodi nindou ranahand+wami ni+mandoani ana, asu ai-an+ambo aheimbo Yifiafi Aboed+nambo hundüründandüri+mbui,' mehu. ³⁴ Yifiafi Aboedi ahand+wami kosi mamaro ra hoeimar+heandi asu an+hondümboanahi hoafayah+ nindou nda God+ndi ni+mor-ani," mehu.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi kamafoareapur+

³⁵⁻³⁶ Ngorü si Son ai asukai ran+hü ahambo süngurineri-rinandeimbi babidi+imbo nüngumbo Sisas+imbo hoeirirane mahuamboyu, asu Son ai hoafiyuh+ yahuya, 'Se hoeiri+ne. Ndanani God+ndi sipsip ni+morayu.' ³⁷ Son ai ramahuamboyafani asu himboriyafani hena ai Sisas+ndi süngu mahafani. ³⁸ Raniyu asu Sisas ai hihirifi hoeireapirane ahandi süngu mahafandamboyu hoafiyup+rühi yahuya, "Se nini kokomboyafana?" mehup+ramboyafani, asu simbori hoafiyafinandowohü safanea, "Rabai, se nahiyafi nimbafi aranda?" (Ndüri

'Rabai' ahandi nĩmĩndi ra yamunde-randeimb-ane.)³⁹ Sisas ai hoafi yupĩrũhi yahuya, "Sũhũfani naha hoeirĩne," mehupĩramboyafani. Asu ai hũfani wori nĩmarũmbi ra hoeirĩne hena, asu rani sihi ai-dĩbo mamarĩfani ra ndeara nĩmbambeyo.

⁴⁰ Nindou yimbu ranai Sonĩndi hoafi hĩmborĩyafani hena Sisasĩndi sũngu mahafandi ahafandi ndũri ra ŋgorũ ana Andru, Saimon Pitandi akĩdiyu.⁴¹ Ai hu, ahandi amoŋgo Saimon kokorũri hoeiriri haya hoafi yundũhi yahuya, "Ro Mesaia hoeimarĩhuri," mehu. (Ndũri Mesaia ra Grik hoafĩnambo Krais-ani.)⁴² Raniyu Andru ai Saimonĩmbo serũmũndi Sisas sowana mahũfu-amboyu, asu Sisas ai Saimonĩmbo hũbudurũrũhi hoafi yundũhi yahuya, "Seana Sonĩndi nĩmori Saimon-anafi, ŋga sihafi ndũri ana Sifasi-mbeyowamboane," mehu. (Ndũri Sifas ranana nĩmoei-ane.)

Sisas ai Firip Natanierĩmbo fihĩmarapĩmũndu

⁴³ Ŋgorũ si Sisas ai Garirinambo hafombo yahuhaya nĩmarũmbo, Firipĩmbo hoeirirũhi hoafi yundũhi yahuya, "Se mborai wandi sũngu," mehundo.⁴⁴ Firip, Betsaidahũndi Andru, Pita-babĩdĩmbo mamĩ ŋgoafihũnd-ani.⁴⁵ Raniyu asu Firip ai Natanierĩmbo kokorũri hoeiriri haya hoafi yundũhi yahuya, "Horombo Moses ai ahĩnũmbi hoafi sũrũ papĩrandũhi nindou kudũmbui mehu ra fifiro. Asu Godĩndi hoafi hoafi yomo-rundeimbĩ amboani ai mamĩ yahurai sũrũ papĩmarundi ranahambo hoeimarĩhori. Nindou ranana Sisas-ani Sosepĩndi nĩmori Nasaretĩhũndi," mehuamboyu.⁴⁶ Asu Natanier

ai Firipimbo düdufinduhü yahuya, “Asu Nasaret ngoafihü ra aboedi moatükuni tükümandifeyo rane?” mehuamboyu. Asu Firip ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Naha se sühüfi hoeirosi,” mehu.

⁴⁷ Sisas ai Natanierimbo hoeirirani mahüf-amboyu hoafiyuhi yahuya, “Nindou ndanana Israerihündi hond-ani, nga aiana anihondumbo yangiri hoafiyu-randeimbani,” mehu. ⁴⁸ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo düdufindühi yahuya, “Se wambo nünguro fifiro-wandirimboyafa?” mehundu-amboyu. Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Firip wambo fifirife hoafikoate-yuambe süfuri afümambe manimbafa hoeimaricheanini,” mehu. ⁴⁹ Raniyu asu Natanier ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Yamundo-randeimbi, seana Godindi nimir-anafi! Seana Israerihündi-yafe adükari bogor-anafi!” mehundo-amboyu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro sihambo süfuri afümambe hoeimaricheanini masahi ranimboanafi anihondumbo-arowandiri? Nga awi sünguna se afindi moatükuni ranahambo ngasündeandeimbi tükündifeyoani hoeindowamboyafi,” mehu. ⁵¹ Asükaiyu hoafiyuhi yahuya, “Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Süngunambo ana sünü sübüdühoehü sünambeahindi nendi ai Nindou Hondündiwami gafomo kodomo ndundani hoeindumboemo,” mehu.

2

Sisas ai boatei hepünifeimbi moatükuni

ratüpurimayu

¹ Yimbu nimb+yomo houmbo nindowenihi ngorü ai Gariri hifambe Kena ngoafihü nimorehi masemüdu. ² Raniyo Sisasimbo asu ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo ahamumbo amboani nimorehi semindi sesesi ranambe didimo masei. ³ Rani-simboani wain hoe ra muŋgu masimindeiamboyo, asu Sisasindi hondi ai nimirimbo hoafiyondowohü yahoya, “Nindou ai wain hoe muŋgurihimboanei,” mehondowamboyo. ⁴ Asu simbori yare hoafiyundühi yahuya, “Me, nimboe se wambo rani-moatükunimbo hoafayafa? Ndanana sihei siane, nga awi ro ranimbofembo si ra yohoyopoani.” ⁵ Ra-mehuamboyo asu hondi ai wori aharambüriñdi ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo hoafiyopurühi yahoya, “Sisas ai nini-moatükunimboyo refembo hoafinduanira-süngundüdi,” meho.

⁶ Ngoafi ranihü nimo ei hipiri 6 afindi hoe hafo tüküfe-randeimbi Suda ai fi aboediferambo hundürüyorambohünda burimayo. ⁷ Raniyu Sisas ai ratüpuriyomo-rundeimbi ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Se hipiri ranambe hoe fuibidi-houndi,” mehuamboemo. Asu ai hipiri ranamboe hoe fuibidihoumbo tüküru-tüküru-marundi. ⁸ Raniyu asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Se hoe ra nimoamonindi kaboandundü-animbo nindou sesi kanimbo ehu ahambo sowanambo ndowandümo ngomo,” mehua-mboyomo asu ai rasüŋgumarundi. ⁹ Nindou sesi kanimareandi ai hoe ra apire hoeireandane, asu wain

hoe apimayowamboyu, ai moai fifireandi dagüdambombai wain hoe ra. Nga ratüpuriyomorundeimbi ai-yanğiriyoye hoe mafuindümo fondi ra fifimarundi. Ranıyu asu nindou sesi kanıre-randeimbi-mayu ranai nindou nımorehi semındımbo-mayu ranahambo mborai mehundo. ¹⁰ Ai hoafıyundowohü yahuya, “Ndanı-ndanı hoafühi ana nindou wain hoe aboedi boatei simındeı mburühümboaneı, asu süngunamboane moaruwai ra simındeı arıhündi. Nga asu seana aboedi safı ra kıkıhandıfı nımarıfı mburamboayafı hapondanı randı sowandıfı masınıfı,” mehu.

¹¹ Sisas ai Gariri hıfambe Kena ngoafıhü boateı hapünıfeimbi moatükunı ramareandı. Ai ahandı adükarı ngınındı ra nafuımayuwamboyoye asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahambo anıhondümbo-marüwuri. ¹² Ranıyo asu Sisas ai ahandı hondı, akohoandı asu süngururü-rundeimbi babıdımbo Kena ngoafı hınıngırıhi hehi Kaperneam ngoafına hei ranıhü yahunümbı si manımboei.

Nındou ai Godındı worambe kıkı semındımbo ratüpurımemonda Sisas ai hemafoareapuri

(Matıyu 21:12-13; Mak 11:15-17; Ruk 19:45-46)

¹³ God ai Israerımbo Isipıhündı aboedambomareandıri ranı adükarı si Pasofa warı ra ndeara akımı tifımareandamboyoye asu Sisas ai Serusarem ngoafına mahafu. ¹⁴ Hafu tüküfi haya Godındı worambe kefuai hu hoeıreandane, nındou ai burmakau, sipsip, ndu pemıyomonda asu kıkı sıseru sabupuri rundühi mamarımonda hoeımareapuri. ¹⁵ Ranıyu wofı

hoandari nafiri hai semündü haya raninambo ahamumbo burmakau, sipsip, ndu napo ra kameihi bukürifoareapurühyu, asu nindou kaki siseruründühi mamarimo ahamundi kaki ra buburamündi pütifihiyu fondi ra hihire amoahimareandi. ¹⁶ Raniyu asükaiyu nindou ndu kakifihisaurundühi maningomo ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Napo ra fufuründümo houmbo moanewana ngorügoanini homo. Asu se wandi Apendi wori ndanambe maket worimborihis hehi pemiyei asu kakifihimbo seihü arihünda?” mehuamboemo. ¹⁷ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafi Baiborambe mapeningo ra hohoanmomemo, ‘Rosihafi wori aboedi mbifondarowa sahehea ranimboanahi afindi tinirifoayahi,’ meho.

¹⁸ Asu Suda ai Sisasimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se ninis hepünifeimbi moatükuniramandowandi yihoefimbo wori ranambeahindi hemoafoarowamunis ra nginindani yaho nafuimbohündambo?” mehomondamboyu.

¹⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyupurühi yahuya, “Rosihamumbo hoafayahi, Godindi wori nda biriboadundani asu ro asükainda ngimis sinambo yangiri worimbondihamboyahi,” mehuamboemo. ²⁰ Raniyomo asu Suda ai hoafiyomondühi yahomoya, “Nindou ai wori nda 46 himbani worimbomarundane asu se ngimis sihi yangiri asükainda worimbondihis mun Gundiheamboyahi asafi?” mehomondamboyu.

²¹ Sisas ai ahandi fimboyu Godindi wori süngunambore kafaare hoafimayu. ²² Ranियो

Sisasimbo God ai honḡuambeahindĩ botiriri simboani ahambo süngururü-rundeimbi ai horombo ahandi fimbo hoafimayu ra ḡusüfoambe pumarindümo. Raniyo horombo Sisas hoafimayuyo Godindĩ bukambe sürü papimarundi raniyo ra anihondumbo-marundi.

Sisas ai munḡuambo nindouyei hohoanimo fĩfireandi

²³ Sisas ai Suda-yafe adũkarĩ si Pasofa ranahambohũnda Serusarem ḡoafihũ mamaru. Raniyo nindou afindĩ ranai Sisas hepũnifeimbi moatũkunĩ ramareandi ra hoeirihĩ hehi anihondumbo-marĩhindĩ. ²⁴ ḡga asu Sisas ai nindou ranahei hohoanimo ra fĩfire hayambowambo moai anihondumbo-rearũ. ²⁵ Asu nindou amuri ai Sisasimbo nindouyei hohoanimo ranahambo nafuiyondürũhĩ hoafiyondopoani, ḡga ai ahei ḡusüfoambe hohoanimo ra munḡuambo fĩfireamboani.

3

Sisas ai Nikodemus-dĩbo wataporĩmefanĩ

¹ Nindou mamĩ Farisi-ambeahindĩ manũḡgu ahandĩ ndürĩ Nikodemus ai Suda-yafe bogoriyu. ² Asu mamĩ nĩmbokoani Nikodemus ai Sisas sowahĩ hu tũküfĩ hoafiyundũhĩ yahuya, “Yamundo-randeimbi, Ro fĩfirĩ-hunĩnĩmboanefĩ, seana nindou yamundo-randeimbi God koamarĩhenĩn-anafĩ. Nindou ḡgorũ ai-amboani ḡgĩrĩ hepũnifeimbi moatũkunĩ se Godindĩ ḡgĩnĩndĩnambo rawarowandi ra randeandi,” mehuamboyu.

³ Asu Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundüɨ yahuya, “Ro sɨhambo anɨhondümböanahɨ hoafehanɨnɨ: Nindou ai sɨmborɨ tüküfekoate-ayu ana, ai ŋgɨrɨ God hɨfandarandɨ ranambe ŋgu,” mehu. ⁴ Nikodemus ai sɨmborɨ hoafɨyundüɨ yahuya, “Asu nindou adükərɨhündɨ ra nüngunde hondɨ ai wakɨndɨrɨmɨndoanɨ asu nɨmorɨ akɨdou nahuarai tükümandɨfia? Asu ŋgɨrɨ nindou ai hondandɨ furambe daguduwanɨ asükai wakɨndɨrɨmɨndo,” mehuamboyu.

⁵ Asükai Sisas ai Nikodemusɨmbo hoafɨyundüɨ yahuya, “Nindou ai Yifiafɨ Aboedɨnambo asu hoenambo sɨmborɨ tükümbüfiyu-wamboane. Refekoate-ayu ana, ŋgɨrɨ God hɨfandarandɨ ranambe gafu. ⁶ Nindoundɨ fi ranana ahandɨ hondafɨndɨ-yafe findambo tükümeɨfiyuani, ŋga ahandɨ yifiafɨ ranana Yifiafɨ Aboedɨndɨ ŋgɨnɨndɨnambo tükümeɨfeyoane. ⁷ Ro hoafɨyahüɨ se sɨmborɨ tükündahindɨ masahɨ hoafɨ ranambo se ŋgɨrɨ hepünaföandüɨ afɨndɨ hohöanɨmondafɨ,” mehu. ⁸ Werɨ ranai ai hohöanɨmomayo süngu werɨyo hoarandɨ. Asu se werɨ fisɨhoasɨ ranɨ-yanŋgɨr-ane hɨmborayafɨ, ŋga nɨnɨ-nafɨ tüküfe hayamboyo asu nɨnɨ-nafɨyo aho ra moai fɨfɨrowandɨ. Asu nindou Yifiafɨ Aboedɨnambo sɨmborɨ tükehindɨ amboanɨ mamɨ yahurai-ane,” mehu.

⁹ Asu Nikodemus ai Sisasɨmbo düdüfɨndüɨ yahuya, “Asu se hoafɨmayafɨ nda nüngunahurai tükümandɨfea?” mehundowamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundüɨ yahuya, “Seana Israeri-yafe yamundo-randeimb-anafɨ, ŋga asu seana awi moai fɨfɨrowandɨyo? ¹¹ Ro

sihambo anihondumboanahi hoafayanini, Ro nini-moatükuniyo fifirimarihundi ranane wataporimbo-rihu arihundi. Asu ro nine-moatükuniyo hoeimarihundi ranane wataporimbo-arihundi. Nga hoafi ro wataporimbo-arihundi ranahambo se sahümündi daboadanambo-arihindi. ¹² Ro siheimbo hifi ndanihündambo wataporimbo-marihandüri, nga asu moai se wambo anihondumbo-rihindiri. Asu ro sünambeahindi moatükunimbo wataporindahan ra nüngündühi anihondumbo-ndihindühi fifirimandhia?

¹³ Moai nindou ngorü hifi ndanihündambo ana sünambe hafu, nga Nindou Hondü sünambeahindi makusu ai yangriyu asukai mahafu.

¹⁴ Sapu horombo Moses ai amoasiri nimi wohi furikoate-reandühi semündü nimoamo botimareandi. Asu mamı yahurai-animbo Nindou Hondumbo amboani semündü nimoamo botifiamboani. ¹⁵ Rananimbo nindou ahambo anihondumbo-ariorı ranai yangrı koadürümbo-koadürümbo nıngo ra mbısahümündi-amboane. ¹⁶ God ai nımorı mamümbıyu hayamboyu nımorehı nindowenihi hifi ndanihü anıboadei ranaheimbo ngüsüfo pareandürühiyu asu ahandı nımorı mamı ra hifına koamarıherü. Nindou munğu dıdıyei ahambo anihondumbo-ariorı ai ngırı awandıhehındı, nga koadürümbo-koadürümbo nımböeimboyei. ¹⁷ God ai ahandı nımorı hifına koamarıherü ra ai kosi nindou yıbobore-randeimbı nahurai hifihündı nındouyei hohoanımo yıbobofemboyupoanı.

Ŋga rananĩmbo munġuambo hifihũndĩ nindou ai ahandĩ sũngu aboedambo-mbeahinda yahu hayamboyu koamarĩheira makusu.

¹⁸ Nindou Godĩndĩ nĩmorĩmbo anĩhondũmbo-areandĩ ahambo ana ŋgĩrĩ yĩbobondirũhĩ papĩ-hoafĩndũrĩ, ŋga nindou ahambo anĩhondũmbofe-koate-ayu ranahambo-anĩmbo yĩbobondirũhĩ papĩ-hoafĩndũrĩmbui. ¹⁹ Yĩbobofe ranahandĩ nĩmĩndĩ ra ndahurai-ane: Sapo si aboedĩ ra sũnambeahĩndĩ makosoyosĩ, ŋga asu ai moai ranahambo yifirĩyei, ŋga ai nĩmbokoanĩ nĩmbĩ afĩndĩ pĩmayo ranambe nĩŋgomboyei yifirĩmayei. Nĩmboe sapo ai moaruwai hohoanĩmo rarĩhindũhĩ wamboyei ramehindĩ. ²⁰ Munġuambo nindou dĩdĩyei si ranahambo yĩboaruko-arĩhindĩ ana, ai moaruwai hohoanĩmo yangĩrĩ rarĩhindũhaneĩ. Nindou yahurai ana ŋgĩrĩ si peyoanĩ ŋgei sapo si ranai ahei moaruwai hohoanĩmo ramarĩhindĩ ra nafuindandũrĩmboe sei hehimbo wambo. ²¹ Ŋga nindou aboedĩ hohoanĩmo yangĩrĩ semũndũ anũngu ranai-anĩmbo sihi tũkũndũfimbui. Rananĩmbo nindoundĩ ratũpurĩ ra si ranai Godĩndĩ ŋgĩnĩndĩnamboane ratũpurĩyu arandĩ mbĩsĩ nafuindĩmboe,” mehu.

Son ai Sisas tũkũmefiyu nĩmĩndĩ ra weindahĩ hoafĩmayu

²² Asu sũngunambo Sisas ai ahambo sũngururũ-rundeimbĩ babĩdĩmbo randĩhũnda botiyafu houmbo Sudia hifĩna mahomo. Ai homo ranĩhũ yahunũmbĩ si nĩŋgomomboyo Sisas ai nindou hundũrũmarandũrĩ. ²³ Ainon ŋgoafĩhũ

Serim ŋgoafikimɪ hoe afɪndɪ mafoafusowa asu ranɪhũ Son ai-amboanɪ nɪmorehɪ nindowenihɪ hundürümarandürɪ. Ranɪ-sɪmboanɪ nɪmorehɪ nindowenihɪ afɪndɪ ranai ahambo sowana hei marɪhündamboyu ai hundürümarandürɪ. ²⁴ Son ai karabusɪfekoate nŋguambeahɪyo aheimbo hundürümarandürɪ.

²⁵ Ranɪyo asu Sudahündɪ mamɪ ai Sonɪndɪ süngururü-rundeimbɪ babɪdɪmbo Godɪndɪ hɪmboahü aboedɪ tüküfembo hundürü hohoanɪmo ranahambo hoafɪna sɪmborɪ hoafɪmemo. ²⁶ Raoyafu mburu hɪfomo Sonɪmbo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Yamundo-randeimbɪ, se hohoanɪmoyafai nindou Sodan hoekɪmɪ ai-dɪbo nɪmbafanɪmbo se ahandɪ hoafɪ yɪhoefɪmbo hoafɪmefɪmuntɪ. Nga ai haponda hundürümarandür-amboanei asu nindou ai sɪhefɪmbo sowana sɪfokoate ahambo sowanambo yangrɪ hüraramɪndo,” mehomo. ²⁷ Asu sɪmborɪ Son ai hoafɪyupurühɪ yahuya, “Nindou ai ŋgɪrɪ rarani-moatükunɪ moanɪ ndemündu, ŋga God ai dagadowan-anɪmbo ndemündümbui. ²⁸ Horombo se hɪmborɪyomondanɪ ro sɪhamumbo hoafɪyahapurühɪ sahɪya, ‘Roana Kraisiyahɪpoanɪ, ŋga ahandɪ nafɪ dɪdɪboado-fembohünda God ai kamafoareandɪ-r-anahɪ,’ masahɪ hoafɪ ra se sɪhamundɪhoarɪ hɪmborɪmemo. ²⁹ Asu nindou ŋgorü ai nɪmorehɪ asemündu ana, nɪmorehɪ ra nindowenihɪ ranahand-ane. Asu nindowenihambo farɪherü-randeimbɪ ai ai-dɪbo nŋgumbo nɪmorehɪ masemündu ahandɪ hoafɪ hɪmborɪyuhü ai hɪhɪfɪ-hɪhɪfɪmayu. Yahurai-ane asu haponda hɪhɪfɪ-

hîhîfî ra wandî fiambe amaro. ³⁰ Asu nindou ranai adûkarî ndürîmbî-mbiyowamboane, nga wandî ndürî akîdou-mbeyowamboane.

³¹ Nindou nîmoamo sünambeahîndî makusu aiani munḡuambo nindou ḡgasûnde haya adûkarî hamîndayu. Nga asu nindou hîfî ndanîhündamboayu ranai ana hîfînîndî wambo ai hîfî ndanîhündambo wataporî ranî yangîrî semündü nūḡumbo wataporîyuhani. Nga nindou sünambeahîndî makusu ranai ana munḡuambo nindou ḡgasûnde haya adûkarî hamînd-ani. ³² Ranani asu ai raranîmoatükunî hoeire asu hîmborîyu-randeimbi ranahambo hoafîyu arandî. Nga asu nindou mamî ai-amboanî moai ahandî hoafî ra anîhondümboreandî. ³³ Nindou düdi ahandî hoafî ranahambo kîkîharamündu ana, asu God ai anîhondümbaani hoafîyu arandî yahuhani. ³⁴ Nindou God koamarîheira makusu ranai ana ahandî hoafî yangîr-ani hoafîyu arandî. Sapo God ai moai ahambo Yifiafî Aboedî ra bîdîfirî-bîdîfirîre sagado.

³⁵ Afîndî ai Nîmorîmbo afîndî hamîndî ḡgusûfo parirühî asu munḡu moatükunî hîfandîmbo ḡḡînîndî masagado. ³⁶ Nindou ḡgorü ai Nîmorî ahambo anîhondümba-arirî ana, asu ai aboedî koadürümbo-koadürümbo nūḡumbui. Nga asu anîhondümbofe-koate-ayu aiana ḡḡîrî yangîrî koadürümbo-koadürümbo nūḡu. Asu Godîndî ḡḡînîndî hohoanîmo ra ahambo-so koadürümbo-koadürümbo yagodîmboe.”

Sisas ai Samariahündi nimorehi-dibo wataporimefe

¹ Rani-simboani Farisi ai yaru himboriyomondane, “Sisas-ani Sonimbo ngasündiri haya afindi nindou hundürandüri arandi,” masei. ² (Nga moai Sisas ahandihoari ana ngorumbo hundürandüri, nga ahandi süngururü-rundeimbi ai yangiriyomo ramarundi.) Sisasindi süngufembo nindou afindi hundürümayeri hoafi Farisi ai himborimemo ra Sisas ai fifireandi. ³ Raniyu asu ai rani hoafi ra himboriyu haya Sudia hifi hinngire haya Garirinambo mahu. ⁴ Garirinambo hombo nafi ra Sisas ai Samaria-yafe hifi mbusumo nafiyu mahu.

⁵ Raniyu hafu adükari ngoafi Samaria-yafe hifambe ahandi ndüri Sikar ranihü tükumefiyu. Ngoafi ranihimyo Sekob ai ahandi nitori Sosepimbo hifi kikire hinngimareando. ⁶ Horombo Sekob ai hoe rambohünda kakira pumareandi ra ranihü puaroane, asu Sisas ai ndeara hüfnimbo nafi gebuai ra süfu süfumbo tijnambofihiyu asu foeamongo ranihim mamaru.

⁷⁻⁸ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi ranai boatei sesi pemimbo ngoafi ranambo mahafomo. Asu nimorehi mam Samariahündi ranai hoe ra fuimindimbo makosowamboyu, Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Hoe ra wambo fuisao, nga ro simindimbo samboanahi,” mehuamboyo. ⁹ Asu nimorehi ranai hoafiyundowohü yahoya, “Seana Sudahündanafi, asu ro Samariahünd-anahi, nga asu se nimboe wambo hoe fuisao safi hawa

düduwefoandira?” mehoamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Nine-moatükuni God ai sihambo saimbo mehu ranahambo fifiriworühi, hoafimbefindombonana, asu hoe simindiwani yangiri gedühi niŋgombo saganani,” mehuamboyo. ¹¹ Asu nimorehi ranai hoafiyondohü yahoya, “Adükari, hoe fuigoninimbo hipiri wani, nga foeamongo hoe ndanana ambeambe anguni ragu-ane. Asu hoe simindiwani yangiri gedühi niŋgombo ra naha dagüda mafuindandifa? ¹² Sihefi amoao Sekob ai foeamongo ra hinŋgimareamunane. Hoe ra ai ahandi nitori asu burmakau, sipsip ra-babidimbo sümündi marandane. Nga asu se kosirihefe adükariimbofe niŋgombo safomboyafi?” meho. ¹³ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Nindou hoe nda asimindei ranai ana asükaindei nimai amindaniŋombondeimboyei. ¹⁴ Nga nindou didiyei ro hoe aheimbo asahandüri ranai ana ngiri asükaindei amindaniŋombonde, nga wani. Hoe ro aheimbo saimbo saheheamboayahi ranana, ahei fiambe apoandihori hoe nahurai fondihoai-fondihoindandani asu nindou ranai yangiri koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei,” mehuamboyo. ¹⁵ Asu nimorehi ranai düdufendowohü yahoya, “Adükari, se wambo hoe ra sawandiri. Rananimbo ro ngiri asükainda sünguna hoembo amindaniŋombondahühi hoe nda fuimindimbo didihi,” mehoamboyu. ¹⁶ Asu Sisas ai hoafiyundowohü yahuya, “Se ngüfi sihafi nindowenihambo hoafindafindo

mbundambo-animbo asükaindafi ndühi didifi,” mehundowamboyo. ¹⁷ Asu ai hoafiyondowohü yahoya, “Roana anamindeimbi-yahipoani, nga anamindikoate-anahi,” mehundowamboyo. Asükaiyu Sisas ai hoafiyundowohü yahundoya, “Se ‘Roana anamindikoate-anahi,’ asafi ra wambo anihondumbo-anafi hoafayafindiri. ¹⁸ Nga se nindowenihü hondahüyafundeimbi masowapundifi, nga se haponda nindowenihü dibo animbafi ra sihafü anamindi hondüyupoani. Nga se wambo haponda anihondumbo-anafi hoafayafindiri,” mehu. ¹⁹ Nimorehi ranai hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, seana ro hoeiriheanina Godindi hoafi hoafiyafirandeimb-anafi. ²⁰ Yihoeü amoao mamü ana hifi wafu ndani-wamiyomo rotuyomo marundi, nga asu Suda se-anemo Serusarem ngoafi ranihü yangiri rotuyomboane ehomo,” mehoamboyo. ²¹ Sisas ai yahuya, “Nimorehi, se wambo anihondumbo-rowandiri, nga se ngiri amitata Apembo hifi wafu raniwami asu Serusaremihü ra rotuyo ra-koate-ndei. ²² Samariahündi seana Godimbo ndorihori fifiri-horühüyeipoani ahambo rotuyei arihündi. Nga ro Suda ana God ranahambo ndorihuri fifiri-hurimboanefi. Nga asu sapo Godindi nendi aboedambofembo ratüpurü ra Suda yihoeüimbo sowahi tüküme feyoane. ²³ Sapo rani si tükü fembo meho ra, ndeara haponda tükü femboane, nga asu nindou ai anihondumbo rotuyei arihündi ranai-animbo Godimbo ngusüfoambe anihondumbo-ndihindühi Yifiafi Aboedindi nginindinambo rotundeimboyei. Rananimbo asu Ape ai nindou

yahurai ranimboani ahambo rotuyondombo hohoanimoayu. ²⁴ Nga God ana yifiafi-ani. Ranimboanimbo nindou ai Godimbo rotuyei arihündi ra ngusüfoambe anihondümbo-ndihorühi Yifiafi Aboedindi nginindinambo rotumbeyei-amboane,” mehuamboyo. ²⁵ Asu nimorehi ranai simbori hoafiyondowohü yahoya, “Ro fifirihinimboanahi nindou God kamafoariri ra ahandi ndüri Krais animbo kudumbui. Asu ai kusü simboani sifehimbo mungu moatükuní ranahambo hoafindümunimbui,” mehoamboyo. ²⁶ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahoya, “Ro anahisi haponda se-dibo wataporayahi nda,” mehu.

²⁷ Sisas ai raoyahuambe ahambo süngururü-rundeimbí ai sesi pemini-poedi sümburindümo tüküme fundi. Asu ai hoeirundane Sisas ai nimorehi-dibo wataporimefea hepünime fundi, nga nindou mamí ai-amboani moai düdufinduhíya, “Se nimboeafa?” yahundo asu “Nimboe se nimorehi ra-dibo wataporefea?” yahundo, nga wani. ²⁸⁻²⁹ Raniyo asu nimorehi ranai hoe fuimindi hipiri ra ranihü shai haya hifo nindou rani ngoafihündi ranaheimbo hoafiyondürühi yahoya, “Se naha sinei nindou geba anüngu ra hoeirihori. Ai wambo ro mungu moatükuní ratüpuríya maríhandi ra mungu ai weindahí hoafimayundiri. Nga awi ai Krais animbombeyi?” mehoamboyei. ³⁰ Raniyei asu ai ngoafi ra hiningiríhi hehimbo Sisas sowana mungu mahanei.

³¹ Raniyomo asu ahambo süngururü-

rundeimbi ai Sisasimbo hūti-hoafirurūhi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, sesi akidounambo ŋgusūfo narīworī hawambo-animbo,” mehomondo. ³² Nga asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Sesi ro sesimbo asahi ra seana moai fifirundi,” mehupuramboemo. ³³ Asu ahamundihoari simbori dūduyomondūhi yahomoya, “Nindou ŋgorū ai ahambo sesi ra semündū sūni sagadomboyu?” mehomondamboyu. ³⁴ Asu Sisas ai hoafiyupurūhi yahuya, “Wandi sesi ranana ndahurai-ane: God ai koamarīhendira makosahane ro ahandi hoafi sūnguferambo. Wandī sesi ana ahandi yifiri sūngufe asu ahandi ratūpurīyora ho moendīfembo makosahane.

³⁵ Se yaru hoafiyomondūhiya, ‘Awi nūmbūrambeahīndi sesi yimūᅇᅇurēmīndīmboana, yimbuyimbu amoamo-ane anīᅇᅇomo,’ mehomo, ᅇᅇa asu ro hoafayahī ra se hīmborīyomo, naha se ndoru nūmbūrī ra samōᅇᅇorīyomo hoeiru, nīnīmīndi ana ndeara ᅇᅇnīndi yangīr-ane. ³⁶ Nindou nūmbūrambeahīndi sesi yimūᅇᅇurīra-randeimbi-mayu ranai ndeara ranī takīnī ahandi kaki semündū haya, asu ai sesi aboedi koadūrūmbo-koadūrūmbo nīᅇᅇombo safīyorambo-mayo gugurareandi. Rananimbo nindou sesi hīfīre-randeimbi asu yimūᅇᅇurīra-randeimbi ai hīhīfī-hīhīfīndamboyafanī. ³⁷ Asu hoafi ndanana anīhond-ane ‘Nindou ᅇᅇorū ai hīfīreandūhani, ᅇᅇa nindou ᅇᅇorū ai yimūᅇᅇurandūhani.’ ³⁸ Ro sihamumbo sesi nūmbūrī ranambe homo yimūᅇᅇurī

mbirunda sahehea koamaritheheapuri. Asu se moai hifirundi, nga amuri ai tɨɨamboyeihɨ hifimarɨhindi rani-fihindi asarimbo yahomo houmbo asowandũmo,” mehu.

³⁹ Nimorehɨ Samariahũndɨ ranai raniŋgoafihũndɨ ranaheimbo nɨne-moatũkunɨ ai ramareandɨ ranimbo Sisas ai hoafimayundo ranahambo ho wataporimbo-marandɨ. Raniyo asu muŋguambo nindou ranai Sisasimbo anihondũmbo-marɨhori. ⁴⁰ Raniyei asu Samariahũndɨ ranai hei Sisasimbo apombo hũti-hoafimehũndoa ranihũ ai-babidimbo yimbu apomayu.

⁴¹ Ranũhɨ Sisas ai wataporimbo-maranda asũkai nindou afɨndɨ safɨ ranai hɨmboriyei hehi anihondũmbo-marɨhindi. ⁴² Asu nimorehɨ ranahambo hoafiyahũndowohũ seiya, “Boatei ro se wataporimbo-maranda anihondũmbo-marɨhundɨ, nga se hoafimayafimunɨ ranimbo. Nga ro-amboanɨ yihoeɨhoarɨ ahandɨ hoafɨ hɨmboriyahundo hohumboanefɨ asu anihondũmbo-arɨhuri. Nga ranimboane nindou ndananimbo awi hifɨ ndanihũ muŋguambo nindou aboedambo-ndeandũrũmbui aseɨ,” masei.

*Sisas ai adũkari bogorɨndɨ ratũpurɨyurandeimbɨndɨ nɨmorɨ aboedɨmarɨrɨ
(Matyu 8:5-18; Ruk 7:1-10)*

⁴³ Sisas ai ranihũ yimbu nɨmbɨ apu mbura asu ŋgoafɨ ra hɨnɨŋgɨre haya Gariri hifɨna mahafu. ⁴⁴ Asu ai ahandɨ fimbo hoafiyuhɨ yahuya, “Godɨndɨ hoafɨ hoafɨyurandeimbɨ aiana ahandɨ ŋgoafɨ hondũhɨ moai ndũrɨ

yaŋgoro,” mehu. ⁴⁵ Raniyu asu ai Gariri hifi+hü hafu tüküfiyuwane, ahambo hihifi-hihifimayi. Ai ramehindi ra moaniyeipoani, nga Serusarem ngoafihü Israerimbo God ai aboedambo-mareandüri Pasofa sei-ar+hündi rani-simboani afindi moatükun ramareanda hoeirhi hehimbo wamboyei tükümefiyuwa hihifi-hihifimayi.

⁴⁶ Asu Sisas ai asükaiyu Kena ngoafina Gariri hifambe mahu horombo ai hoe wain hoembore pureandühi. Nindou mam adükari bogorindi ratüpuriyu-randeimbi ai Kaperneam ngoafihü nüngu hayamboyu, asu ahandi nimori ranai angünümbomayu. ⁴⁷ Asu nindou ranai, Sisas Sudia hifi hiniŋgire haya, Garirinambo sünümbaani hoafi ra himboriyu haya, hu tüküfi Sisasimbo Kaperneam ngoafinambo hombo hütihütirürühi yahuya, “Wandi nimori ai angünümbo yifimbo yangir-ani, nga se didifi aboedindowori,” mehundowamboyu. ⁴⁸ Asu Sisas ai yahuya, “Se mamikarambo hepünifeimbi moatükun ra hoeifekoate-yei-mbonana, ngiri anihondümborihindiri,” mehu. ⁴⁹ Asu simbori Sisasimbo hoafiyundowohü yahuya, “Adükari, mborai se wandi süngu sühüfi, nga wandi nimori ai yifimbo yangir-ani,” mehu. ⁵⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyundowohü yahuya, “Se ngafisi, nga sihaf nimori ana asukai yangiri nüngumbui,” mehuamboyu. Nindou ranai Sisasindi hoafi ra anihondümbore haya mahu. ⁵¹ Nindou ranai ngoafina mahuamboyu asu ahandi ratüpuriyomorundeimbi ai nafini hoeirüwuri houmbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Sihafi nimori

ana aboedi mbanüngu,” mehomondamboyu.
⁵² Asu ai düdufipurühi yahuya, “Nüngu-
 simboaniyo ai akidou aboedi safi mamarua?”
 mehuamboemo, asu hoafiyomondühi yahomoya,
 “Hamani nimbambeyo angüni hüfi afindi ra
 hiniñgimareandi,” mehomo. ⁵³ Raniyu asu
 afindi ai ngusüfo pumaramüdu Sisas ai ahambo
 ra-simboani hoafiyundowohüya, “Yini, sihaf
 nimori ana asukai yangiri nüngumbui,” mehu
 ranimbo. Raniyu asu ai ahandi worambeahindi
 rani-babidimbo anihondumbo-marihori.

⁵⁴ Sisas ai Sudiani poedi Gariri hifinambo
 sünumbo hepünifeimbi moatükuni ramareandi
 ra yimbu noufeimbiyo.

5

Sisas ai nindou mamí foeamonjokimí di boadomariri

¹ Asu ra munjumoambe Suda-yafe adükari
 si ra Serusaremihü tükumefeyoa, Sisas ai
 Serusaremnambo mahafu. ² Serusaremihü
 nafitambe adükari ahandi ndüri sipsip
 nafitambe ranikimí foeamonjo hoe kakiru
 pumarundi. Foeamonjo ra Hibruyei hoafi
 Betsada-ane. Hoe ranikimí mboasini
 hondahüfeimbi (5) mafondarei. ³⁻⁴ Asu
 mboasini rani hoarehi nindou angünümbi
 afindi ranai fondihü kuriyei, himboatihari,
 yiri moaruwaimbi, asu nindou ahei tñari
 yifiyoweimbi ranai ninoumayei. ⁵ Mboasini
 ranambe nindou mamí ai 38 himbani farasü
 haya angünumbo yanguru. ⁶ Asu Sisas ai
 nindou ranahambo hoeirirane angünumbo

menḡuruamboyu, nindou ranana gedühi anḡünümboymboani yahuhaya hoafiḡundühi yahundoya, “Se haponda aboedi nımandı safomboyafi?” mehunduamboyu. ⁷ Asu simborı nindou anḡünümbı-mayu ranai Sisasımbı hoafiḡundühi yahundoya, “Nindou adükari, hoe ranai mımınıyowanı hımonı semındındırı ho hınıḡıfendırımbı roana nindou wanı. Hoe ranai mımınıyowanı gadı sahehea raoyaheandanı asu bıdıfırı ai boatei-aneı horombo kosırıhehi haneı rıhündanane asu ro moanı nımarı arıhandı,” mehundo. ⁸ Asu Sisas ai hoafiḡundühi yahundoya, “Botıyafo, sıhafı hoaparı ra sowandıfı hawa hafı,” mehunduamboyu. ⁹ Ranıyu nindou ranai nımai hoafı nıḡoambe botıfı ahandı hoaparı ra semündü haya mahu.

Ranı sı ra moanı ratüpurıkoate ḡgoafımbı nımarımbı sıyo. ¹⁰ Ranıyomo asu Suda ai nindou Sisas dıboadamarıra botımeḡıyu, ranahambo hoafiḡomondowohü yahomondoya, “Hapoana moanı ratüpurıkoate ḡgoafımbı nımarambeane. Asu nımbıe se sıhafı hoaparı ra sowandıfı hawa ahafa?” mehomondamboyu. ¹¹ Asu simborı hoafiḡupurühi yahuya, “Nindou wambo aboedımareandırı ranai hoafiḡundırühi yahuya, ‘Botıyafo, sıhafı hoaparı ra sowandıfı hawa hafı,’ mehuamboanahı sahamındı ahahı,” mehupurı. ¹² Ranıyo asu simborı ahambo düdururühi yahomondoya, “Düdi nımorı sıhambo hoafiḡunınühi, ‘Sıhafı hoaparı ra sowandıfı hawa hafı,’ mehunını rana?” mehomondamboyu. ¹³ Asu nindou anḡünümbı

aboedimefiyu ranai nimorehi nindowenih
afindi ambewambo Sisas ai sihai humarimindo
ra moai nindou ranahambo fifiriri.

14 Asükaiyu Sisas ai nindou ranahambo
Godindi worambe mamaruwa hoeiriri haya,
hoafiyundühi yahuya, “Se himboryafi, se
ndeara sihafi fi ra aboediyafimboanafi. Nga se
asükaindafi moaruwai hohoanimondamboyafi.
Nga asükaindo raranimoatükunü nginindi
safi sihafifihü mbundamindoani se
mamakarindamboyafi,” mehundowamboyu.

15 Raniyu asu nindou-mayu ranai hu
Sudambo hoafiyupurühi yahuya, “Nindou
wambo aboedimareandiri ranana Sisasiyu,”
mehupuramboyo.

16 Asu raniyomo
Suda ai Sisasimbo moani hapoadumbo nou
piyomo houmbo moruwaimbo-moaruwaimbo-
maruri homo. Nimboe asu Sisas ai moani
ngoafimbo nimarombo sihi nindou ranahambo
aboedimariri yahomo houmbo.

17 Raniyu asu Sisas ai ahamumbo
hoafiyupurühi yahuya, “Wandi Ape ai
ratüpurüyu humbo hapondan-amboa,
ratüpurüyuhani, ranimboane asu ro-amboa
ratipurayahü,” mehupuramboemo.

18 Suda
ai hoafi ra himboryomo houmbo ahamundi
ngusüfoambe nginimboanimbo-mareapura
Sisasimbo hifokoefimbo yahomo houmbo
raraomemo. Asu moani ngoafimbo nimarambe
ratüpurümayu ranimbo yangiriyomopoani.
Nga ai hoafiyupurühi, “God ana wandi Ape
hondani,” mehu ranimboemo hoafi ranana
Sisas ai ‘Ro God nahurai-anahi’ mehu yahomo

houmbo kameihiyomo ahambo hifokoeffimbo
 raraomemo.

*Godindî nîmori ai ratûpurîmbo ngî nîndeimb-
 ani*

¹⁹ Raniyu Sisas ai sîmbori hoafiyupurûhi yahupuriya, “Ro anîhondûmboanahî sîhamumbo hoafayahapuri: Nindou nîmori ra ngîrî raranî-moatûkunî aimbo hohoanîmondu haya ranîmbondandî, nga wanî. Ai raranî-moatûkunî ratûpurayu ra Afîndî ai ratîpurayu ra hoeire hayamboani, asu nîmori ai rasûngure ratîpurayu. Muŋgu raranî-moatûkunî Afîndî ai ranîmborandan-ani asu nîmori ai yare ranîmboarandî. ²⁰ Afîndî ai ahandî nîmori ranahambo hohoanîmoyuhû asu ai muŋgu ratûpurîyumbû ra nîmori-mbo nafuimefuendo. Nga asu awi Afîndî ai adûkarî ngî nîndî ratûpurî safî amboanî nîmori-mbo nafuindundûmbui. Haponda nafuimendu ranana akîdouyo, nga se hepûnîfembohündambo sûnguna nafuiyondomboayu ranana adûkarî ngî nîndî safîndîmboe. ²¹ Afîndî ai nindou yîfiyeimbîhündî botîreandûrî mbura asu yangîrî nîŋgo sagadûrî arandî. Ranani asu nîmori ai-amboanî ahandî hohoanîmomayu sûngureandûhî nindou botîreirî hî nîŋgîrearû arandî. ²² Moai Afîndî aiana nindou-yafe hohoanîmo yîborore randî, nga wanî. Muŋgu ranî ratûpurî ra nîmori ndî warîhûmareandane. ²³ Ranîmboanîmbo asu nindou ai nîmori-mbo ahî nîndeihî aboedî hohoanîmondeimboyei Afîndambo rawarîhorî nou. Asu nindou ai

nimorimbo ahin+yohü aboedi hohoan+mokoate-
 ayei ana, asu Afindi ai nimori koamar+herü
 ranahambo amboani ngiri ahin+ndeihi aboedi
 hohoan+mondei.

²⁴ Ro siheimbo an+hondümboanah+ hoafayahi,
 nindou düdi wandi hoafi nda himboriyuhü
 asu wambo hifina koamar+hendi+ri ranahambo
 an+hondümbo-ariri ana, nindou ranai yangiri
 koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. Asu
 nindou ranai ngiri Godindi papi+hoafi ranambe
 tükündifiyu. Nindou ranai yifi+yorambo nafi
 hin+ngire haya yangiri ni+ngombo ra süngure
 arandi. ²⁵ Yin+si, sapo si tüküfembo-mayo ra ndeara
 haponda tüküfemboane. Nga asu ranan+imbo
 nindou yifimayei ranai Godindi Nimorindi
 yafambe himbor+ndahindühi asu nindou d+di+yei
 ahandi hoafi ndorihi himbor+mayei ranai aboedi
 yangiri yifi+koate nimboeimboyei. ²⁶ Ran+imboani
 asu Afindi ai ahandi+hoari aboedi yangiri
 yifi+koate ni+ngombo ra nim+indi+yuhüyu, asu rani-
 süngunambo noure Nimorimbo yangiri yifi+koate
 ni+ngombo nim+indi+mboriri hin+ngi+mariri. ²⁷ Ai
 Nindou Hond-ani, raniyu asu Afindi ai ahandi
 Nimorimbo nindoumbo yibobofendür+rambo
 hohoan+imo ra masagado. ²⁸ Asu se ndanahambo
 hepünahindühi afindi hohoan+mondeimboyei,
 nga ngiri amitata munquambo nindou
 yifi+yeimb+ihündi honquambeah+indi ranai ahandi
 yafambe ra himbor+ndei. ²⁹ Asu ranan+imbo ai
 honquambeah+indi tükündahimboyei. Asu nindou
 ahandi hoafi aboedi himbor+yeihi süngurihi
 ar+ihündi ranai aboedi yangiri yifi+koate
 tükündahi bur+ndeimboyei. Nga asu nindou

ahandi hoafi himborkoate-yehi moaruwai hohoan+mombo ratüpurü ratüpurüyei arihündi ai-an+mbö tükündahinda God ai aheimbo se hütiane mbüsümbui.”

Nindou bidifiri amboani rani-moatükuni nafuimaramuni ra Sisasi Godindi nimor-ani masei

³⁰ “Rarani-moatükuni ra roana ngiri rombondihe hohoan+monda hehea ratüpuründahi. Ro nindou aheimbo yiboborthe arihandi ra God ai hoafiyuwani yangir-ane yiboborthe arihandi. Wandü yibobofe ra mbumundanesi, nga ropoan+mbö yifirüya hehea yibobortheandürühi-yahipoani, nga Ape wambo hifina koamarihendiri ranai yifirüyu haya hoafimayundir-amboyahi ro rarihe marihandi.

³¹ Asu ro wandühoari yangiri wandü fimbo anihondümbö hoafayahi ana, asu nindou ai ro wandü fimbo hoafayahi ra ngiri anihondümböndihindi. ³² Nga asu ngorü ai wambohünda anihondümbö hoafiyu arandi ahandi hoafi ra anihondümböani hoafiyu arandi ra ro fifirüheandi. ³³ Se horombo Son+mbö sowana nindou düdüfimbo koamarihhipura asu ai siheimbo anihondü hoafi hoafimayu. ³⁴ Nga nindou yangiri wambo anihondümbö hoafayu ana, ahandi hoafi ranahambo ro ngiri hohoan+mondahi, nga wani. Nga God siheimbo aboedambo-mbireandüra saheheamboanahi Son+ndi hoafi anihond-ane asahi. ³⁵ Son ana ram hai siayo nou yahurai siyuhüyu asu sihei fiambe si ranai boak+mafoa-reiramboyei asu bodüfohü yangiri ahandi si ran+mbö hihifi-hihifi+mbö masei. ³⁶ Nga ngorü-moatükuni

sìheimbo nafuimbohünda ra Sonindì hoafi ngasündeandeimb-ane. Raranì ratüpurì ro ratìpurayahì ra wandì Ape ai sendìrühì 'ratüpurìndafì' mehuamboanahì ro rarìhe ratìpurayahì. Rani ratüpurì ranai sìheimbo anìhondümbö nafuimarandürì ra Ape ai wambo koamarìhendìra makosahì. ³⁷ Asu Ape wambo hìfìna koamarìhendìrì aiyu wandì fimbo weindahì hoafìmayu. Asu se moai horombo ahandì hoafì hìmborìyei asu ahambo hoerìhorì raraorìhorì. ³⁸ Nga asu se moai ahandì hoafì ra sìhei ngusüfoambe nìmarondürì, nìmboe sapo Ape ai koamarìhendìra makosahì wambo anìhondümböfe-koate-mayeì ranìmbo. ³⁹ Se rarìhi hohoanìmoyeìhìya, "Godìndì bukambe hoafì apenìngo ranai yangìrì koadürümbo-koadürümbo nìngombo sei hehi buk ranambe munguambo hoafì apenìngo ranahambo türarìhündì. Nga bukambeahìndì hoafì ra wambo fìfìrìfendìrìmbo hoaf-ane apenìngo. ⁴⁰ Nga asu se aboedì yangìrì nìngombohündambo wambo sowana moai sìfombo hohoanìmoyeì.

⁴¹ Nindou ai wambo seana nindou adükaranafì mbìseimboyeì saheheamboanahì ro moeì asahì. ⁴² Nga ro sìheimbo fìfìrì-hearümboanahì, asu sìhei ngusüfoambe Godìndì ngusüfo pefe hohoanìmo ra moai nìmarondürì. ⁴³ Ro wandì Apembo sowahìndìyahì makosahì, nga asu se moai wandì hoafì hìmborìyeì. Asu seana nindou ngorü ai aipoanìmbo hohoanìmoyu haya ahandì ngìnìndì ranambo huan-aneì ahandì hoafì hìmborayeì. ⁴⁴ Asu seana sìheìhoar-aneì nindou hond-anafì nindou hond-anafayeì.

Nga God mamɪ yangɪr-ani ai sɪheimbo nindou hond-anafɪ yahombo ra se moei aseɪ. Nga asu se nɔngundɪhi ahambo anɪhondũmbo-mandɪhora? ⁴⁵ Nga asu se ɲɪrɪ wambo randɪhi hohoanɪmondei, ‘Ai yɪhoefombo Afɪndandɪ hɪmboahũ papɪ-hoafɪndamunɪ mbɪsei,’ ɲga wanɪ. Nindou sɪheimbo papɪ-hoafɪmarandũrɪ ranana Mosesɪyu. Asu se nindou ranahamboyei aiana yɪhoefɪmbo fandɪhemunũmbui maseɪ. ⁴⁶ Se Mosesɪndɪ hoafɪ anɪhondũmbo-mbarɪhɪmbonana, asu se wandɪ hoafɪ amboanɪ anɪhondũmbo-rɪhi. Nɪmboe sapo ai wambo hoafɪ sũrũ papɪmarandɪ ranɪmbo-hũdambo wambo. ⁴⁷ Asu ai sũrũ papɪ-randeimbɪ hoafɪ ra anɪhondũmbofe-koate-ayeɪ ana, asu nɔngundɪhi se wandɪ hoafɪ ra anɪhondũmbo-mandɪhia?” mehu.

6

*Sisas ai 5,000 nindumbo sesɪ masagadũrɪ
(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Ruk 9:10-17)*

¹ Sisas ai raraofi mbura ranɪhũnda asũkaiyu Gariri kurɪhoe sei asu Taiberius sei arɪhũndɪ ra barɪhei haya gogoasũrũnɪ mahu. ² Asu nɪmorehɪ nindowenɪhɪ afɪndɪ ranai Sisasɪmbo hoeirɪhoranɪ hepũnɪfeimbɪ moatũkunɪ ratũpurɪyuhũ nindou aɲgũnũmboyeimbɪmbo aboedɪrearũ marandamboyei, asu ahandɪ sũngu mahei. ³ Asu ai ahambo sũngururũ-rundeimbɪ babɪdɪmbo hafu hɪfɪ wafu wamɪ mamaru. ⁴ God ai Israer Isipɪhũndɪ aboedambo-mareandũrɪ ranɪ adũkarɪ si Pasofa ra ndeara akɪmɪ tũkũfembo yangɪrɪyowanɪyo. ⁵ Sisas

ai himboariyu wakireand-ane nindou afindi ranai ahambo sowana masühüsiamboyu asu Firipimbo hoafiyundühi yahuya, “Dagüdambo sihiri sesi afindi ra pemindexi mbundihumbo nindou afindi asihüsi aheimbo mandahundüra?” mehundo. ⁶ (Sisas ai yare hoafimayu ra Firipindi hohoanimo refe hoeifembo-hündamboyu, nga ai sesi aheimbo segudürimbo ra fifire hayamboyu.) ⁷ Asu simbori Firip ai ahambo hoafiyunduhü yahuya, “Nindou ranai sesi ra akidou-amboani ngusüfonambirihori mbisefombo ana, sihiri 1200 kina nahurainambo-animbo sesi ra pemindexi koandihumboyefi,” mehu. ⁸⁻⁹ Ahambo sünguriri-randeimbi nindou ngorü Andru, Saimon Pitandi akidi ai hoafiyuhi yahuya, “Nindou mam hoarifi ndanai bari bret hondahüyafundeimb-anemo asu kini yimbu-anafani ra sihaiamboani. Nga sesi ranana ngiri nindou afindi ra simongorindei,” mehuamboyu. ¹⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurühi yahuya, “Nindou aheimbo sowandümondündüri sifomo hoafiyomonda mbimari,” mehu. Ranühi wohi afindi ra furimayowamboyei raniwami ninoumayei. Nindou ra 5,000-yei. ¹¹ Ranüyu Sisas ai bret ra semündühaya Godimbo hihifirüri mbura asu nindou afindi ninoumayei aheimbo yimumareandüri. Asükaiyu kini ra ranou-ranou-mareandüramboyei asu sesi ra ai sesimbo hohoanimomoyei simogodühi masahüsi. ¹² Ai sesi ra sahusimbo ndeara bodomoyeamboyu, Sisas ai ahandi süngururü-rundeimbimbo hoafiyupurühi yahuya, “Ai sahusimbü

bidifiri-bidifiri kurayo ra fufuründümo, nga akidou bidifiri amboan+yeimbipoani,” mehuamboemo. ¹³ Raniyomo asu ai bari bret hondahüyafundeimbi akidibou-mayo ranahandambo ai sahüsimbü bidifiri kurimayo ra fufuründümo ¹² wambürü tütüküru manindundi.

¹⁴ Raniyei asu nindou afindi ninou-mayei ranai Sisas hepünifeimbi moatükün ramareandi ra hoeirihi hehi hoafiyehi seiya, “Yini, anihondane, sapo nindou ndanana Godindi hoafi hoafiyu-randeimbi hifina kosombo-mayu ranimbai,” maseiamboyu. ¹⁵ Asu nindou ranai ndeara ahambo sifo semündü hefimbo adükari bogorimbofi hütihütifi hinngifimbo maseiamboyu Sisas ai fifire haya asükaiyu hifi wafu raniwami nimarimbo ahand-amboani mahafu.

Sisas ai hoe hanjifowami mahu

(Matyu 14:22-27; Mak 6:45-52)

¹⁶ Raniyomo asu nimbambe ahambo süngururü-rundeimbi ai Gariri kurihoe raninambo mahanimo. ¹⁷ Asu nimbimareandamboyu Sisas ai moai ahamumbo sowahi tüküfiyu. Ai hanimo botambe kefou houmbo gogoanini barhou houmbo Kaperneam ngoafi nanjowaneimbi mahafomo. ¹⁸ Raoyafundane asu weri afindi ranai weriyowohüyo hoe ranai fondamindi hani hafo marandi. ¹⁹ Raniyomo süngururü-rundeimbi ai ahamund-amboani boti-mayo ranambe purinambo puru hifomombo 5-mbayo asu 6-mbayo kiromita simogodühiyomondühi

asu hĩmboyomondane, Sisas ai bot ranĩkĩmĩ nĩmoamo hoe hanĩfo wamĩ pũhiyu mara sũnũwamboemo asu ai afĩndĩ yĩhĩmbomemo. ²⁰ Asu Sisas ai hoafiyupurũhi yahuya, “Se nĩmboe yĩhĩmboemoa, ŋga roanahi ndanana,” mehupuramboemo. ²¹ Asu ranĩyomo ai ahambo botambe semũndũ hĩnĩŋgĩfimbo yahomo houmbo ramefundamboyo asu bot ranai ai hombomemo ranĩnambo nĩmai ho tũkũmefeyo.

Nĩmorehi nindowenhi ai Sisasĩmbo koko-marĩhorĩ

²² Asũkaiyei siambe nindow afĩndĩ ranai Gariri kurĩhoe gogoanĩnĩ mamarei. Ai fĩfirĩhindĩ hamani bot mamĩ yangĩrĩ ranĩhũ menĩgoro asu Sisas ana moai ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩ babĩdĩmbo bot ranambe hũfu, ŋga ahambo hĩnĩŋgĩrũwuri houmbo ai yangĩriyomo mahĩfomo sei hehi mamarei. ²³ Asu bot bĩdĩfirĩ Taibiriasĩ-yafe-mayo ranai Sisas Godĩmbo hĩhĩfirũrĩ mbura bret sahũsihi sĩnei tũkũmehĩndĩ. ²⁴ Asu ai hĩmboyeiane Sisas ai ahambo sũŋgururũ-rundeimbĩ babĩdĩmbo ranĩhũ nĩmarĩkoate-memondamboyei asu ai bot ranambe farĩyahi hehi Kaperneam ŋgoafĩna Sisasĩmbo kokombo mahũsi.

Sisas ai yangĩrĩ nĩŋgombo bret nahurai-ani

²⁵ Asu nindow afĩndĩmayei ranai Sisasĩmbo kurĩhoe gogoasũrũnĩ manũngua hoerĩhorĩ hehi, hoafiyahũndowohũ seiya, “Yamundo-randeimbĩ, se nũngu-sĩmboani ndanĩhũ sũhũfĩmboyafa?” maseiamboyo. ²⁶ Asu sĩmborĩ Sisas ai aheimbo hoafiyundũrũhi yahuya, “Se

nimboe wambo kokoar+hündira? Se bret afindi sahüsimbo simongori-mar+hümündi ranimboyei wambo kokomar+hündiri sühüsi. Nga asu se ro hepünifeimbi moatükunî ramar+heandi ranimbo fifir+hi hoeir+hi hehimboyeipoanî wambo kokomar+hündiri sühüsi nda.²⁷ Se sesi sümburüyo arandi ranahambo hohoanîmondeihî ratüpurî-ndeimboyei, nga se yangirî koadürümbo-koadürümbo niŋgombo sesi ranahambo-animbo hohoanîmondeihî ratüpurîndei ndühündi. Sesi ra siheimbo Nindou Hondü ai dagadürîmbui, sapo God ai ranî ranimbo-hünda ahambo ŋgîninîndî masagado-ane,” mehuamboyei.²⁸ Asu nindou ranai ahambo düdürîhorühî seiya, “Asu ro nüŋgundîhu ratüpurîmandefî Godîndî ratüpurî yangirî ratüpurîmbo rana?” masahündowamboyu.²⁹ Asu simborî Sisas ai hoafiyundürühî yahuya, “God ai siheimbo ratüpurî ndanîmboyu ndandîhi ratüpurîndei mehu: Nindou ndanahambo hifîna koamarîhehinî ahambo anambo anîhondümbo-ndîhorî,” mehundüramboyei.³⁰ Asu simborî düdurohorühî sahündoya, “Se ninî hepünifeimbi moatükunî randowandanî hoeindîhunîni houhumbo God koamarîhenîn-ane mbîsefî sihambo anîhondümbo-mandîhunîna? Asu se ninî ratüpurî ratüpurîmbo safomboyafa?³¹ Sihefî amoa horombo sesi mana masahüsi nimî wohî furîkoate-reandühî. Baiborambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ai sesi nîmoamo sünambeahîndî semündü haya sesiimbo masagadürî’ meho nou,” maseiamboyu.³² Asu Sisas ai hoafiyundürühî yahuya, “Yinîsi, nga ro siheimbo anîhondümboanahî hoafayahî, Moses

ai moai siheimbo sünambeahindi sesi sagadüri, nga wandi Ape aiyu sesi hondü sünambeahindi ra masagadüri. ³³ Sesi God ai masendi ranana sünambeahindi kosi hifi ndanihu nindoumbo yangiri niŋgombo segudürimboane,” mehuamboyei. ³⁴ Asu nindou-mayei ranai Sisasimbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Adükari, muŋguambo si yihoefimbo sesi rananimbo ndawamuni ndandi,” maseiamboyu. ³⁵ Asu Sisas ai hoafiyundürühi yahuya, “Ro sesi yangiri niŋgombo nimind-anahi. Nindou ai wambo anihondumbo-reandirühi asünu ana, ŋgiri wembombondu asu amindaniŋombondu ndandi, nga wani. ³⁶ Ro siheimbo horombo hoafimayahandüri, se wambo hoeirihindiri, nga asu moai anihondumbo-rihindiri. ³⁷ Muŋguambo nindou wandi Ape ai wandi warihümareandüri ranai ana wambo sowana dügüsimboyei. Asu nindou düdi wambo sowanambo asüfu ranahambo ro ŋgiri yowan mbisah. ³⁸ Ro sünambeahindi makosahi nda wandi hohoanimo süngufembo-yahipoani. Nga ro makosahi nda nine hohoanimo Ape yifrayu rani hohoanimo süngufemboyahi makosahi. ³⁹ Ai wambo koamarhendira makosahi ahandi hohoanimo ra ndahurai-ane. Muŋguambo nindou Ape ai wandi warihümareandüri ra ŋgiri mam-amboani bodiboadihini, nga bidifirani si tüküfeyoambe muŋguambo botinditheandürimboyahi. ⁴⁰ Apendi hohoanimo ai ndahurai-ane, muŋguambo nindou ranai Nimori ranahambo hoeirihorühi ahambo anihondumbo-arihori ana, asu ai yangiri

koadürümbo-koadürümbo ni boadeimboyei. Asu rananiimbo ro nindou ranahambo bidirifanisi tüküfeyoambe botindihinimboyahî,” mehu. ⁴¹ Raniyei asu Suda ai Sisasiimbo nginindirihorühî tehümarihorî ai hoafiyuhîya, ‘Roana yangirî ni ngombo sesi nimind-anahî sünambeahindi makosahî,’ mehu ranimbo. ⁴² Raniyei asu hoafiyahündowohü seiya, “Nindou ndanana Sisasi Sosepindi nimor-ani. Ahandi hondafindi ana ro fifirihu-pirimboanefisi. Asu ai ninüngufi hayamboyu ro sünambeahindi makosah-anahî mehua?” maseiamboyu. ⁴³ Asu Sisasi ai hoafiyundürühî yahuya, “Ngirî se siheihorî tehündhündî, nga se hiningindihî hehimbo moani nîmandei. ⁴⁴ Nindou mamî ai-amboani ngirî aimbo hohoanmondu haya wambo sowana ngu. Nga wandî Ape wambo koamarhendirî ai ahambo wambo sowana koandheiranî nguwanî asu ro ahambo hifi nda muṅguyoambe aboedi yangirî ni ngombohünda botindihinimboyahî. ⁴⁵ Horombo Godindi hoafi hoafiyomo-rundeimbi ai yaru bukambe sürü papirundühî yahomoya, ‘God ai nindou muṅguambo yamundeandürimbui,’ mehomo. Asu muṅgu ai Apendi hoafi himboriyehî ahandi warambeahindi fifirife ra asahümündi ana, ai wambo sowana dügüsimboyei. ⁴⁶ Asu nindou mamî ai-amboani moai Godimbo ahandi himboarinambo hoeirirî, nga nindou Godindi-mayu makusu rani yangiriyu Godimbo hoeimarirî. ⁴⁷ Ro sihamumbo anihondümboanahî hoafayahapurî, nindou düdi wambo anihondümbo-areandirî ana, ai

yangiri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ⁴⁸ Roana yangiri niŋgombo sesi ra ni mind-anahi. ⁴⁹ Horombo sihei amoaosi ahandi nduri mana ra ni mi wohi furikoate-yowohu masahusi, nga asu ai moai ni boadei, nga rani sesi ra sahusi mburihümbo yifi mayei. ⁵⁰ Nga roana sesi sunambeahindi makosah-ane, nindou dudi asesu aiana ngiri yifindu, nga aboedi nüngumbui. ⁵¹ Roana sesi koadürümbo niŋgorandeimbi sunambeahindi makoso rananahinda. Asu nindou ai sesi nda asesu ana, ai yangiri koadürümbo koadürümbo nüngumbui. Sesi nda ro ndahanduri mboyahi ra wandi fi safi ranane, nindou hifi ndanihu ani boadei ai aboedi yangiri koadürümbo koadürümbo mbini boadeia samboanahi,” mehu. ⁵² Ranimboyei asu Suda ai aheiroari nginindi yifiarimbo hoafi timonimarihundi. Asu ai hoafiyehi seiya, “Nüngunde nindou ndanai ahandi fi safi ra ndenda madagudifa?” maseiamboyu. ⁵³ Asu Sisas ai aheimbo hoafiyunduri yahuya, “Yini, asu se Nindou Hondundi-mayo fisafi ra sesi asu ahandi hori ra simindi ra-koate-aye ana, ngiri sihei fiambe koadürümbo-koadürümbo niŋgombo ra ni mandonduri. ⁵⁴ Nindou ranai wandi safi asu hori ra sesu sumundi arandi ana, ai yangiri koadürümbo-koadürümbo nünguwani, asu ro ahambo hifi nda munguyowambe botindihini mboyahi. ⁵⁵ Wandi safi nda aboedi sesi hond-ane, asu wandi hori nda aboedi simindi hoe hond-ane. ⁵⁶ Nindou ranai wandi safi sesu asu wandi hori sumundi arandi ana, ro ai-di bo ni mandihani asu ai ro-di bo

nimandümbui. ⁵⁷ Ape koadürümbo nüngumbü ai wambo koamarihendirambo kosi ahandi nginindinambo animboahi ra ai nimindühani. Rani süngunamboane asu nindou ranai wambo asesundiri aiana wandi-mayo yangiri niŋgombo ra ndemündümbui. ⁵⁸ Ranimboane asu, sesi ndanana sünambeahindi makosone. Nga sesi ra horombo sihei amoamo sahüsi hehimbo yifimayei yahuraiyopoani, nga wani. Nga sesi hapondadidi nda nindou ai asesu ana, ai aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo nüngumboani,” mehu. ⁵⁹ Hoafi nda Sisas ai Kaperneam ngoafihü Sudayei rotu worambe nindou yamundeandürühi hoafimayu.

Yangiri niŋgombo hoafi

⁶⁰ Raniyo asu ahambo süngururü-rundeimbi afindi ranai hoafi ra himboriyomo houmbo hoafiyomondühi yahomoya, “Hoafi ndanana awi afindi tüngümb-ane. Hoafi ra didi himborimandü rana?” mehomondamboyu. ⁶¹ Asu Sisas aimbo ngusüfoambe hohoanimo yu fifire haya hoafiyuhi yahuya ndanana hoafi ndanahamboanemo teihümarundi yahu haya, hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi nda sihamundi anihondümbofe ra mamikarimarapuramboemoa? ⁶² Asu Nindou Hondü sünambeahindi makusu ranai hoeindürani asükaindu horombo ni maruwanambo gafuwani ra se nüngundahumbo yahomomboemo? ⁶³ Yifiafi Aboedi ranane yangiri niŋgombo sai arandi. Nga nindou-yafe nginindi ranana moai yangiri niŋgombo sai randi. Hoafi

sìheimbo hoafimayahandürì ranana Yifiafi yangìrì nìngò sai-randeimbì ranahamboyahì hoafimayahì. ⁶⁴ Rananemo asu moai bìdìfìrì se-amboanì hoafì ranahambo anìhondümborundì,” mehu. (Sisas ai nindou horombo ahambo anìhondümbofe-koate-mayei ra fifireandì. Asu ai fifireandì nindou ranai-anìmbo ahambo hürütümbì nindou-yomondì warìhündürümbui.) ⁶⁵ Ranìyu asu hoafiyuhì yahuya, “Hoafì nìmìndì ndanahamboyahì ro sìhamumbo hoafimayahapurì, ‘Ape ai nindou ranahambo wambo sowanambo sìfombo yìnì yahokoate-ayu ana, asu nindou ranai ngìrì wambo sowana düfu,’ ” mehu.

⁶⁶ Hoafì ra hìmborìyomo mburumboemo asu ahambo süngururü-rundeimbì bìdìfìrì ai ahandì süngu hokoate hìnìngìrürwuri houmbo hìhìrìyafu mahomo. ⁶⁷ Ranìyu asu Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbì 12 ahamumbo hoafiyupurühì yahuya, “Asu se-amboanì wambo hìnìngìfendìrì hefe hombo yahomomboemo?” mehuamboemo. ⁶⁸ Asu Saimon Pita ai sìmborì hoafiyuhì yahuya, “Adükari, asu ro dabo sowana mangefafa? Seana sapo aboedì yangìrì koadürümbo-koadürümbo nìngombo hoafì ra sowandìfì-mboanafisi. ⁶⁹ Asu ro haponda sìhambo anìhondümborìhu fìfìrì-hunìnìmboanefì, seana Nindou sürühoeimbì Godìndì-mayafì makosaf-anafì,” mehuamboyu. ⁷⁰ Asu sìmborì Sisas ai yahuya, “Nìmboe sapo sünguru-rundeimbì 12 sìhamumbo ro kamafoarìheapur-ane. Nga sìhamundì mbusümo nindou mamì ranai ana moaruwai

hohoanimoyumb-ani,” mehu. ⁷¹ Hoafi nda Sisas ai Sudas Saimon Iskariotindi nimir ahamboyu yare hürühai hoafimayu. Aiana Sisasimbo süngürü-randeimbiyusi, nga asu sünguna humboyu Sisasimbo hürütümbiyomondi warihündirümbui.

7

Sisasindi akidi mamai ai moai ahambo anihondumbo-rüwuri

¹ Refehayamboyoane, Sisas ai Gariri hifambe hoahoangu wakimareandi. Suda-yafe bogori ai ahambo hifokoefimbo yahomo houmbo raraomemondamboyu asu ai ahei hifambe hombo moi mehu. ² Asu Suda-yafe rotumbo si adükari dagoambe nimarimbo sei arihündi ranai ndeara akimi tifi-mareandamboemo. ³ Asu Sisasindi akohoandi mamai ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Hifi nda hiningiro hawambo Suda-yafe hifinambo hahüfuh-animbo, se sihafi hepünifeimbi moatükuni rarowandan sihafi süngurininirundeimbi ranai hoeimbirundamboane. ⁴ Nindou ranai munju ahambo fifirimbirihindiramboane yahumbo ana, moai dibo raran ratüpuri ratüpuriyu randi, nga weindahani ahei himboahü ratüpuriyu arandi. Asu se hepünifeimbi moatükuni ratüpurayafi ra munjuambo nindou hifi-hifi afindi burayei ahei himboahü weindah nimbafan-animbo, asu ai sihambo hoeimbirihin-amboane,” mehomo. ⁵ Ahandi akidimamai amboan ahambo anihondumbofe-koate-wamboemo ai yaru hoafimemondo. ⁶ Raniyu asu Sisas ai

hoafiyupurühi yahuya, “Awi ro hafombo si ranana moai tüküfeyo. Nga ninî-simboaniyo se ahafomo ra wanjei-ane. ⁷ Nindou hifi ndanîhü anîboadei aiana ngîrî sîhamumbo hürütündühüpuri, nga wambo hürutarîhündîrî ro aheimbo moaruwai hohoanîmoyei arîhündî ranîmbo weindahî hoafiyahandürî arîhandî ranîmbo. ⁸ Seana Suda-yafe adükari si Serusaremîhü tükefeyo ranîmbo gafomo. Nga roana wandî hafombo si ra awi tüküfekoate-mayowambo, asu ngîrî haponda ngahî,” mehu. ⁹ Ai ahamumbo yare hoafiyupurî mbura Garirihî mamaru.

¹⁰ Ahandî akohoandî mamî ai adükari si ra hoeifembo mahomondamboyu, asu ai-amboanî sünguna mahu. Asu ai moai weindahî tüküfi haya hu, nga dîbo ahamundî süngu mahu. ¹¹ Asu Sudahündî nindou bogorî-memo ranai Sisasîmbo adükari si ranîhü kokorurühi yahomoya, “Nindou ra nahü nüngua?” mehomo. ¹² Ranîyei nindou afîndî menjoro ranî-simboanî Sisasîmbo-dîbo teihümarîhorî. Bidîfirî ai seiya, “Aiana nindou aboed-ani,” asu bidîfirî ai seiya, “Wanî, aiana aboedîyupoanî, nga aheimbo wosîhoaforî hoafiyu-randeimb-ani,” masahündo. ¹³ Nga Suda-yafe bogorî nindou ranahamumbo yîhîmborîhüpürühi asu moai ahambo weindahî yafambe farîhi hoafîyei.

¹⁴ Adükari si mbusümondühi Sisas ai tüküfi hafu Godîndî worîkîmî nüngumbo nîmorehî nindowenihî aheimbo yamundî-mareandürî. ¹⁵ Asu Suda ai ahandî hoafî ranahambo hepünafu afîndî hohoanîmoyomondühi yahomoya, “Nîmboe nindou nda nindou ngorü

ai yamundi fikoate asu ai moani hoafi nda fifirareanda?” mehomondamboyu. ¹⁶ Asu simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya “Ro haponda yamundar heanduri hoafi nda wandimayo yamundife hoafiyopoani, nga Nindou wambo hifina koamar hendiri ahandi-mayoane. ¹⁷ Asu nindou ranai Godindi hoafi sungumbo yifiraye ana, ro hoafi hoafiya arihandi nimindi nda fifirindihimboyei. Asu ai hoafi nda Godindi-mayo-mbayo asu ro wandi hohoanimonambo hohoanimoaya hehea hoafiyahuhi-mbayahyo ra fifirindeambui. ¹⁸ Nindou ai moani ahandi hohoanimonambo hohoanimoaya haya hoafayu ranana ai adukari ndurumbinda yahumboani. Nga asu nindou ngoru ahambo koamar heru ranahambo ‘nduri adukarumbi-mbiyu’ ehuranai ana aboedi mbumundi saf-ani, nga moai tikai hoafiyu randi. ¹⁹ Horombo sihefi amoaombo Moses ai ahinumbi hohoanimo ra masagaduri. Nga asu moai se mam-amboani hohoanimo ra sungurhindi. Asu nimboe se wambo hifokoefe-ndrimbo yahomo houmbo rarawemoa?” mehuamboyei. ²⁰ Asu nindou afindi burimaye ranai seiya, “Moaruwai nendi sihafi fiambe mafarifeyowamboyafi rani hoafi ra hoafayafi. Dudi sihambo hifokoefeninimbo yahuhaya raraomayua?” maseiamboyu.

²¹ Asu Sisas ai simbori hoafiyundurühi yahuya, “Ro ngoafimbo nimarimbo sihi ratupuriyahuhi nindou diboadomarhina ranimboyei se muŋguambo mahepühindi. ²² Horombo siheimbo Moses ai hoeari kefe tirihferambo hohoanimo ra nafuimaranduri.

(Rani hohoani mo ranana Moses indi mayo hohoani moyopoani. Nga ranana sihei amoao-yafe hohoani moane.) Rani moane asu seana ngoafi mo ni marimbo si rani fihi nindowenihi ni moakidibou-yomondi fi hoeari karu tirihomo arundi. ²³ Seana Moses indi hoafi rani yangirane rani-sungurundühi asu se ngoafi mo ni marimbo sihi ni moakidibou-yomondi hoeari karu tirihapuri arundi. Asu ro ngoafi mo ni marimbo sihi nindow angünumbo-mayu ahandi fi didiboado-marihina, asu se nimboe wambo nginindimarundira? ²⁴ Asu nindow ngoründi hohoani mo ra se himboarinambo yangiri hoeindu houmbo yibobondumboemo, nga se mbumundi hohoani mo sungundundühi ndondu yibobondundi,” mehupuri.

Nindow ranai nda Kraisiyu düdi masei

²⁵ Asu nindow bidifiri Serusaremi hündi ai düduyahindühi seiya, “Sapo nindow ndanahamboemo bogori nindow ai hifokoefimbo yahomo houmbo raraomarüwura? ²⁶ Nindow ra ai weindahi ahamundi himboarühi hoafimayuwambo hoeirihori asu himboriyei arihündi, nga ai moai ahambo hoafi karüwuri. Awi nindow ranahambo bogori nindow ai Kraisi-anu yahomo hohoani moyomo houbombemoyo? ²⁷ Nindow God ai diboniyu hiningimariri Kraisi ra tükefiyu ana, ngiri nindow ai ahandi ngoafi ra fifirindihindi. Nga roana nindow ndanahandi ngoafi hondü ra fifirihurumboanefi ranimboyu ai Kraisiyupoani,” masei. ²⁸ Asu Sisasi ai Godindi

worambe aheimbo yamundeandürühi puküna hoafi-yuhi yahuya, “Se wambo asu wandi ngoafi ro masihühi ra ndorühi fifirihindiri. Nga ro, wandipoanimbo hohoanimoaya hehea kosamboyahipoani, nga Ape wambo koamarihendira makosahane. Seana moai ahambo fifirihori. ²⁹ Nga roana ahambo sowahindi koamarihendira kosiheheambo wambo fifirihinimboanahi,” mehu.

³⁰ Raniyomo asu bidifiri ai ahambo kikihimündimbo yahomo houmbo raraomarüri. Nga asu nindou ngorü ai moai ahambo kikihirümündu sapo ahambo hifokoefimbo si ra awi tüküfekoate-mayowambo. ³¹ Raniyei nimorehi nindowenihü afindi ranai ahambo anihondumbo-rühorühi hoafiyeihü seiya, “Krais tükefiyu ana, ngiri Sisas hepünifeimbi moatükunü ramareandi nda ngasündiri. Nga ai Kraisimbeyu?” masei.

Sisasimbo kikihimindimbo prisman koamarihoupuri

³² Farisi ai nimorehi nindowenihü Sisasimbo rani wataporimayei ra himboriyomo houmbo Godimbo sesi shou-rundeimbi bogori-babidimbo prisman bidifirambo koamarihoupura Sisasimbo kikihimindimbo mahifomo. ³³ Asu Sisas ai hoafi-yupurühi yahuya, “Awi se-babidimbo akidou gedühi safi ni-ngo-ni-ngondahe heambo-animbo asu ro nindou wambo koamarihendiri ahambo sowana gagümboyahi. ³⁴ Rananimbo se wambo kokondihündirimboyeisi, nga asu ngiri hoeindihindiri. Asu ro nimarimboayahü

ranambe se ngiri didei,” mehu. ³⁵ Raniyomo Sudahündi bogori nindou-memo ranai ahamundihoari simbori hoafürüyomondühi yahomoya, “Nindou ra ai nahanafi nguani kokondihurimbo hoeifekoate-mandefa? Asu ai Griki-yomondi ngoafi adükari ranihü ngu sihefi nendi nimareihü Grikiimbo hoafi yamundi-mandeandürüyo? ³⁶ Ai yare hoafiyuhi yahuya, ‘Se wambo kokondi-hündirimboyei, nga asu se ngiri hoeindi-hindiri,’ asu ‘Se ro nimarimboayah ranambe ngiri ngei,’ mehu, ra nimboe yare hoafimayua?” mehomo.

Yangiri ni ngombo hoe

³⁷ Suda-yafe amoaoyomondi dagoambe nimarimbo hohoanimombo si ranahandi bidifiran si ra adükari hamind-ane. Rani sihi Sisai ai botifi pukuna hoafiyundürühi yahuya, “Nindou didiyei ai hoe simindimbo amindaninombondeih ana, wambo sowana didei ndimindei. ³⁸ Ai Godindi bukambe yare hoafiyowohü yahoya, ‘Nindou ranai wambo anihondumbo-arihindiri ana, asu ahei ngusüfoambeahindi yangiri ni ngombo hoe ranai afindi tükündife haya ngomoe,’ ” mehu. ³⁹ Sisai ai yare hoafimayu ra hoe hondümboyupoani, nga Yifiafi Aboedi ranahamboyu hoafimayu. Nindou ai ahambo anihondumbo-arior ai-animbo Yifiafi Aboedi ra ndahümündimboyei. Nga rani simboani ana Yifiafi Aboedi ra awi moai sahümündi Sisai ai yifüyo mburumbo sünambe hafokoate wambo.

Nimورهi nindowenih+ ai simbor+ hoafiyeih+ yibobomehind+

⁴⁰ Nindou afindi mafandihindi ranambe nindou bidifiri ai Sisas hoafimayu ra hamboriyei hehi hoafiyeih+ seiya, “Anihond-ane, nindou ndanana Godindi hoafi hoafiyu-randeimb-ani,” masei. ⁴¹ Asu bidifiri ai hoafiyeih+ seiya, “Aiana Krai nindou aboedambo-fembo God kafoariri hinngimarir-ani,” sei, nga asu bidifiri ai hoafiyeih+ seiya, “Ai Kraisyupoani, nga Krai ana ngiri Gariri hifinipoedi dufu! ⁴² Baiborambe yare hoafiyowohu yahoya, ‘Krai ana adukari bogori Defitindi srambeahindindu hayambo-animbo asu ai horombo Defit nunguhu Betrethem ngoafihu nimorimbondufi tukundufimbui,’ meho,” masei. ⁴³ Ranimboyei asu nindou ranai Sisasimbo hohoanimo yimbumbo-yimbumborihinduhi asu nindou ranai yimbumbore yibobomareandi. ⁴⁴ Ran+yei asu bidifiri ai ahambo kikhimundimbo yahomo houmbo raraomaruri, nga asu moai kikhirurundumo.

Suda-yafe bogori nindou ai moai Sisasimbo anihondumbo-riwuri

⁴⁵ Ran+yomo asu prisman Sisasimbo kikhimundumbo koamarihoupuri ranai hihiriyafu bogori nindouyomo asu Farisi ahamumbo sowana mahomo. Asu ai dudurupurui yahomoya, “Se nimboe ahambo semundu sinikoate-memoa?” mehomondamboemo. ⁴⁶ Asu prisman ai simbor+ hoafiyomopurui yahomoya, “Horombo moai nindou ngoru ai haponda

hoafi⁺yu arandi⁺ nahurai hoafi⁺yu, nga wani⁺!” mehomondamboemo. ⁴⁷ Asu s⁺imbor⁺ Farisi ai ahamumbo düduyafupurühi⁺ yahomoya, “Asu ai s⁺ihamumbo wos⁺hoafori⁺ hoaf⁺rapurai wani⁺yo? ⁴⁸ Farisi-anemo asu bogori⁺ nindou roanefi⁺ hoeirumuna nindou roambeahindi⁺ mamai-amboani⁺ an⁺hondumbo-rirai asu wani⁺yo? ⁴⁹ Ni⁺morehi⁺ nindowenihi⁺ aiana moai Moses⁺indi⁺ ah⁺nümbi⁺ hohoani⁺mo fifiri⁺hindi⁺, nga ran⁺imboanei ai God⁺indi⁺ himboahü moaruwai ni⁺ngoayei! Ai yang⁺ri⁺ Sisasi⁺mbo an⁺hondumbo-mar⁺hori⁺,” mehomo.

⁵⁰⁻⁵¹ Nikodemus ai Suda-yafe bogori⁺yu haya horombo Sisas sowana mahu. Ran⁺imboyu ai yare hoafi⁺yupurühi⁺ yahuya, “Si⁺hefi⁺ ah⁺nümbi⁺ hohoani⁺mo ana nindumbo moani⁺ hoang⁺ri⁺fe hefe papi⁺hoafiri⁺-hundürühi⁺yefi⁺ asu wani⁺yo? Ahand⁺ hoafi⁺ boatei wud⁺poapondi⁺hu himbor⁺ndefi⁺ mbund⁺humbo-an⁺imbo asu ratüpur⁺i ai rawareandi⁺ ra fifiri⁺indi⁺humboyefi⁺,” mehuamboemo.

⁵² Asu s⁺imbor⁺ ahambo hoafi⁺yomondühi⁺ yahomoya, “Asu se kameih⁺ amboani⁺ Garirihünd⁺wamboyafi⁺? Bukambeahindi⁺ hoafi⁺ ra se ndoro fifiri⁺indowandi⁺, nga moai God⁺indi⁺ hoafi⁺ hoafi⁺yu-randeimbi⁺ ana Garirihünd⁺ süfu randi⁺,” mehomo. ⁵³ [Rani⁺yeyi asu nindou ranai ahei ngoafi⁺nambo bukürümehindi⁺.

8

Anam⁺indi⁺hoandi⁺ b⁺irabi⁺reimbi⁺ ni⁺morehi⁺ Sisasi⁺mbo sowana sowandümo mas⁺ni⁺mo

¹ Rani⁺yeyi asu nindou ranai ahei ngoafi⁺nambo bukürümehindamboyo, asu Sisas ai asükaiyu Orif

Wafunambo mahafu. ² Hapoadümbö siambe asükaiyu Godindî worinambo mahu. Ai hu tüküfi nîmaruane, asu nîmorehî nindowenihi ranai ahambo sowana maheiamboyu yamundîmareandürî. ³ Ahinümbî hohoanîmo fîfirundeimbi asu Farisi bidîfiriyomo ai nîmorehî mamî hoeirundane nindowenihi-dîbo serîmîndî mahoamboemo asu ai ahambo sowandümo nindou himboahü mbusümo hinîngîmarundî. ⁴ Ranîyomo asu ai Sisasîmbo hoafîyomondühi yahomoya, “Yamundo-randeimbi, nîmorehî ranai nindou ngorü-dîbo meñgorafea asu hoeimarupîrî. ⁵ Mosesîndî ahinümbî hohoanîmo yare hoafîmayo ranana yahurai-ane, ‘Nîmorehî yahurai refewanî ana, nîmoeinambo hîfokoe-fe-ndürîmboane.’ Nga asu se haponda nüngundo hoafîmandafa?” mehomo. ⁶ Ai hoafî yaru hoafîmemo ra moanî Sisasîmbo yürümombo nahurayomo ranî-süngundîhuranî ai nüngu mbüsuwanî papi-hoafîndîhurî yahomo houbö.

Nga Sisas ai hîfînî yimîndîho yimbunambo nîmarümbö hîfîfîhî warîmbuifînambo sürü-sürümarandî. ⁷ Nindou ranai ranîhü nîngomombo Sisasîmbo düdüdüdupomaruramboyu asu ai botîfi hoafîyupurühi yahuya, “Nindou sîhamundî mbusümo moaruwai hohoanîmokoate-mayu ranai boateianîmbo nîmoeinambo harîmbîndo-wamboane.” ⁸ Yare hoafîyupurî mbura asükaiyu hîfînî piyu yimîndîho yimbunambo nîmarümbö hîfîfîhî sürü-sürümarandî.

⁹ Nindou ranai Sisas ranî hoafî hoafîmayu ra himborîyomo houbö ahambo

hɪnɪŋgɪrɯwuri houmbo mamai kɪkefoefe mamai kɪkefoefeyomombo ndamefundɪ. Amɔŋgohoandɪ boateiyomo ndamefundɪ. Asu Sisas yangɪrɪ nɯŋguane nɪmorehɪ ranai ahandɪ hɪmboahü manɪŋgo. ¹⁰ Ranɪyu asu ai botɪfi hoafɪyundühɪ yahuya, “E, nindou nda mungu bukürɪmefoendɪ. Asu nindou sɪhambo papi-hoafɪyonɪnɪmbo ra mamamboanɪ nɯŋguai?” mehuamboyo.

¹¹ Asu nɪmorehɪ ranai Sisasɪmbo hoafɪyondowohü yahoya, “Adükarɪ, moai nindou mamamboanɪ nɯŋgu.” Asu Sisas ai hoafɪyuhɪ yahuya, “Ro-amboanɪ ŋgɪrɪ sɪhambo papi-hoafɪndɪhanɪnɪ. Se ŋgafɪ, ŋga yowanɪ asükaiyo moaruwai hohoanɪmoyopoanɪ,” mehu.]

Sisas ai hɪfɪnɪndɪ nindou-yafe siani

¹² Asu ŋgorü-sɪmboanɪ Sisas ai aheimbo hoafɪyundürühɪ yahuya, “Roana hɪfɪ ndanahandɪ si nɪmɪnd-anahɪ. Nindou ai wandɪ süŋgu ahu ana, ai ŋgɪrɪ nɪmbokoanɪ hoahoangu wakɪndeandɪ, ŋga wanɪ. Nindou ranai koadürümbo-koadürümbo yangɪrɪ nɪŋgo ranahandɪ si ra ndemündümbui,” mehu.

¹³ Ranɪyomo asu Farisi ai Sisasɪmbo hoafɪyomondühɪ yahomoya, “Seana sɪhafɪ fimbo-anafɪ hoafɪ ra weindahɪ hoafɪyafɪ arandɪ. Ranɪmboane asu sɪhafɪ hoafɪ ra ŋgɪrɪ anɪhondümbo-ndɪfeyo,” mehomondamboyo.

¹⁴ Asu Sisas ai sɪmborɪ hoafɪyupurühɪ yahuya, “Yɪnɪ, anɪhond-ane rananasɪ, roana wandɪ fimbo-anahɪ weindahɪ sɪheimbo hoafɪya arɪhandɪ. Ŋga asu wandɪ hoafɪ ranana anɪhondü hoaf-ane. Asu wandɪ hoafɪ ra nɪmboe anɪhondü hoafayo? E! Hoafɪ ra yahurai-ane. Ro

fifiriheandi nahaninipoediyahi tükümeheandi asu nahanamboyo homboayah; ra. Nga asu seana moai wandi ngoafi hondü ana fifirundi. Asu ro nahanafiyö homboayah; ranamboani se moai fifirundi. ¹⁵ Asu se hifinindi hohoanimo süngurundühi nindoumbo yiboboru-rundeimb-anemo, nga roana moai nindou mamimbo amboani yiboborthe rihandi. ¹⁶ Nga asu, ro nindou daboe yiboboartheandi ana, wandi yibobofe ra anihondü hondündomböe. Asu roana ro yangriyahipoani, nga wani. Ape wambo koamarhendiri ai ro-dibo ranimoatükun; ratüpuriyuhani. ¹⁷ Sihei ahinümbi hohoanimo yare mengoro. Nindou yimbu ai hoafi mam; ranahambo yibobo hoafefandi ana, ra anihond-ane. ¹⁸ Asu ro wandi fimbo anihondümbö hoafiyahanane Ape wambo koamarhendiri ranai wambo anihondümbö hoafiyu arandi,” mehuamboyei. ¹⁹ Asu ai Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, “Sihafi ape nahi anüngua?” maseiamboyu. Raniyu asu Sisas ai simbori hoafiyundürühi yahuya, “Seana moai wambo fifirihindiri asu wandi Apembo fifirihori raraorihori. Asu se wambo fifirihindiri-mbonana, wandi Apembo amboani fifirihori,” mehu.

²⁰ Hoafi Sisas ai yare hoafimayu ra Godindi worikimi aheimbo yamundearühüyu hoafimayu, kaki foarhi-rihündeimbi hipiri ningo fikimi. Sisasimbo kikhimindimbo si ra awi tüküfekoate-mayoa asu nindou mamai-amboani ngiri Sisasimbo kikhindürimüdü.

Sisas ai nimorehi nindowenihimbo ro ahahi

ranambe ḡḡrī ḡḡei mehu

²¹ Asūkaiyu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühī yahuya, “Roana ndeara ndefembo samboanahī, ḡḡa asu se wambo kokondīhündirīmboyei. ḡḡa asu se sīhei moaruwai hohoanīmo ranambo-anīmbo ḡḡei ḡḡeimbo yifīndeimboyei. Asu seana ḡḡrī ro ahahī ranambe ḡḡei,” mehu.

²² Raniyomo asu Suda-yomondī bogorī nindou ranai hoafiyomondühī yahomoya, “Sisas ai yare hoafiyuhīya, ‘Seana ḡḡrī ro ahahī ranambe ḡḡei,’ mehu. Ai hoafī yare hoafīmayu ra ahandīhoarī hīfokoefe yanggrombo yahumboyu?” mehomo.

²³ Asu Sisas ai hoafiyuhī yahuya, “Seana hīfīnīndī poed-anei, ḡḡa roana nīmoamo sūnambeahīndī tükūmeheand-anahī. Seana hīfī ndanīhūnda tükūmehind-ane, ḡḡa roana hīfī ndanīhūnda tükūyaheambo-yahīpoanī.

²⁴ Ranīmboanahī asu ro sīheimbo hoafiyahühī, seana sīhei moaruwai hohoanīmo ranambo-anīmbo ḡḡei-ḡḡeimbo yifīndeimboyei masahī. Asu ro dīdeahī se wambo anīhondūmbofekoate-ayeī ana, se sīhei moaruwai hohoanīmo ranambo-anīmbo ḡḡei-ḡḡeimbo yifīndeimboyei,” mehuamboyei.

²⁵ Asu ai dūdūyahīndühī seiya, “Asu se dīdīyafī nīmora?” maseiamboyu. Asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühī yahuya, “Ro sapo sīheimbo horombo hoafīmayahandürī ran-anahī nda. ḡḡa se wambo moai anīhondūmbo-rīhīndirī. ²⁶ Ro sīhei hohoanīmo ranahambo afīndī hoafīnda samboanahī. Sūḡḡunambo sīhei hohoanīmo yībobondīheamboyahī. Nindou ai wambo hīfīna

koamar+hendi+ aiana an+hond-anisi. Asu ro nimorehi nindowenihi aheimbo hoafayahi ra ro ahandi-mayo hoafi h+mboriya heheamboanahi hoafayahi,” mehu.

²⁷ Asu Sisas ai ahandi Af+ndambo aheimbo hoaf+mayundüri ranimbo moai fifir+hindi.

²⁸ Ranimboyu asu Sisas ai hoafiyuhi yahuya, “Se Nindou Hondü ranahambo nimoamo sahorim+ndeï botir+horühi n+mi keimbi kar+hendeimbi fih+ parar+hor+ ana, asu se rani-simboan-animbo fifir+ndi-horimboyei. Rananimbo asu ropoan+imbofe hohoan+moyo hefembo ratüpur+koate-ya ar+handi ra se fifir+nd+himboyei. Ro hoafi hoafiya ar+handi ra Ape ai nafuiyund+ranane siheimbo rani-süngur+he hoafayahandüri. ²⁹ Nindou wambo hifina koamar+hendi+ ranai ngir+ wambo hini+ng+indeandiri, nga ai wandi fikim+ nüngumboani, n+ne-moatükun+ ai yifir+yu haya hohoan+moayu ra munguambo si ratüpur+ya ar+handi,” mehu ³⁰ Nimorehi nindowenihi af+ndi ranai Sisas+ndi hoafi h+mbori-yei hehi ahambo an+hondumbo-mar+hor+.

Sisas ai moaruwai hohoan+mo ambeah+ndi aboedambofembo hoaf+mayu

³¹ Ran+yu asu Sisas ai nindou Sudahündi ahambo an+hondumbo-mar+hor+ aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Asu se ro yamund+ri-hendüreimbi hoafi ranahambo h+mbori+yeih+ rani-sünguar+hindi ana, asu se wandi an+hondü süngur+hindi-reimb+ndeimboyei. ³² Asu se an+hondü hohoan+mo ra fifir+nd+hindani asu hohoan+mo ranai siheimbo aboed+ koand+heira

ŋgeimboyei,” mehu. ³³ Asu Sisasimbo hoafiyahündowohü seiya, “Roana Abrahamindî ahuir-aneŋi. Asu roana moai nindou ŋgoründî moanî heŋi ratüpurîyeŋi rihundî. Nimboeafî se yihoefimbo hoafiyafimunühi hoafî ranai ‘siheimbo aboedî koandîheira ŋgeimboyei,’ masafa?” maseiamboyu.

³⁴ Ranîyu asu Sisas ai aheimbo hoafiyundürühi yahuya, “Yini, nindou muŋguambo moaruwai hohoanîmoyei arîhündî ranai moaruwai hohoanîmo ranahandî moanî ratüpurîyei-rihündeimbo-aneî. Nga ranîmboyo ro ramaŋahi.

³⁵ Nindou moanî ratüpurîyu arandî ranai moai fikimîninîndî babîdî worambe nîmarü randî, nga wanî. Nga nindou ahandî nîmori ai-anîmbo ahandî fikimîninîndî babîdî worambe nîmandümbui.

³⁶ Ranîmboane asu Godîndî Nîmori ranai siheimbo aboedî nîmarîmbohündâ fandîhendüranî asu se aboedî hamîndî nîmandeimboyei.

³⁷ Ro siheimbo fiŋrihearümbaŋahi se Abrahamindî ahuir-aneî. Nga wandî hoafana moai sihei hohoanîmoambe nîmarondürî. Ranîmboaneî asu se wambo hiŋfokoefendîrimbo sei hehimbo raraoyei.

³⁸ Nîni-moatükunî ra ro wandî Apendî-mayo hoeirihe heheamboanahi siheimbo hoafiyahandürî arîhandî. Nga asu seana raranî-moatükunî ratüpurîyei arîhündî ra sihei apendî-mayo-ane sahumündi hehimbo ranî-süŋgurîhi ratüpurîyei arîhündî,” mehu.

³⁹ Asu simborî ahambo hoafiyahündowohü seiya, “Yihoefî ape ana Abraham-ani,” maseiamboyu. Asu Sisas ai simborî hoafiyundürühi

yahuya, “Asu se Abrahamindi n̄imor̄i hondümbeyei-mbonana, asu Abrahamindi hohoan̄imo ra süngur̄ihi. ⁴⁰ Ro siheimbo hoafi hondü Apendi-mayo himbor̄imayah̄i ran̄iyo weindah̄i hoafi-mayahandür̄i. Rananei asu se wambo haponda h̄ifokoefend̄ir̄imbo sei hehimbo rarawar̄ihünd̄ir̄i. Abraham ana moai yare ran̄i hohoan̄imoyu rand̄i. Nga se yanḡir̄-anei rar̄ihi moaruwai hohoan̄imoayei. ⁴¹ Asu seana rarani-moatükun̄i ra sihei apemami-yomond̄i hohoan̄imo yanḡir̄i süngur̄ihündühanei,” mehuamboyei. Asu Suda ai Sisasi-mbo hoafiyahündowohü sahündoya, “Roana boagir̄i fifir̄ifekoate naf̄i mbusümon̄indi n̄imor̄iyefipoan̄i. Roana yihoef̄i ape mam̄i God ai yanḡir̄-ani anüngu asu ro ahand̄i n̄imor̄i hond-aneñi,” maseiamboyu.

⁴² Asu Sisasi hoafiyundür̄uh̄i yahuya, “God ai an̄ihondü sihei apembei-mbonana, asu se wambo aboed̄i hohoan̄imo-r̄ihünd̄ir̄isi. Nga ro Godi-d̄ibo n̄imboa heheamboyah̄i asu makosah̄i. Ro makosah̄i ra ropoan̄imbo hohoan̄imoya hehea kosamboyah̄ipoan̄i, nga God ai wambo koamar̄i-hend̄iramboyah̄i makosah̄i. ⁴³ Asu se n̄imboyei wand̄i hoafi ndofe fifir̄ifekoate-mayeia? Asu seana nḡir̄i wand̄i hoafi ra awi himbor̄indei. ⁴⁴ Sihei ape ana Satan-ani. Rananei asu se sihei apendi hohoan̄imo ran̄i yanḡir̄i sahümündi an̄iboadei. Horombo hondü aiana nindou h̄ifokoare-randeimbiyu manüngu. Ran̄iyu asu ai moai an̄ihondü hohoan̄imo süngure rand̄i sapo an̄ihondü hohoan̄imo ra ahand̄i fiambe n̄imar̄ikoate-

wambo. Tikai hoafi ai hoafiyu arandi ra ahandi hoafi hond-ane. Aiana nindou tikai hoafiyu-randeimb-ani, nga ranimboani asu tikai hoafi ranahandi niminduhani. ⁴⁵ Nga ro siheimbo anihondumbo hoaf-ane hoafayahanduri. Ranane asu se wandi hoafi ra anihondumbofe-koate-ayei. ⁴⁶ Sihei mbusumo nindou mamai ranai wandi hohoanimo-ambeahindi hohoanimo moaruwai weindahimandeyo wanimandiyo? Asu ro anihondü hoafi hoafiya arihandi ana, asu se nimboe wandi hoafi anihondumbofe-koate-mayeia? ⁴⁷ Godindi nimori ana Godindi hoafi mungu ra himboriyehanei. Seana Godindi nimoriyeipoani. Ranimboanei asu se ahandi hoafi himborikoate-yei arihundi,” mehu

Sisas asu Abraham

⁴⁸ Asu Suda ai Sisasimbo simbori tirifoarihori hoafiyehi seiya, “Roana sihambo rarihu hoafiyahuninuhanefi: ‘Seana Samariahünd-anafi asu sihafi fiambe moaruwai nendi mamai mbamari,’ asefi. Ra anihondüyo?” maseiamboyu. ⁴⁹ Asu Sisas ai aheimbo yare hoafiyuhi yahuya, “Wandi fiambe ana moai moaruwai nendi nimaro, nga wani. Roana wandi Ape ranahambo, adükar-ani sahühanahi, nga se wambo moaruwaimbo-arihindiri. ⁵⁰ Ro wandi fimbo ndürümbanahi yahomboyahipoani. Nga Nindou mamai wambo ndürümbani yahombo hoafi yibobore-randeimbi mbanungu. ⁵¹ Ro siheimbo anihondumboanahi hoafayahi, nindou ngörü ai wandi hoafi ra süngwareandi ana, ai ngiri yifindu, nga wani,” mehuamboyei. ⁵² Asu Suda ai hoafiyahündowohü seiya, “Haponda

ro sihambo anihondü fifiri-huninimboanefi, sihafî fiambe moaruwai nendi amaronini. Abraham yifiyu asu Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi amboani yifisafimemo. Ranane asu se hoafiyafühiya 'Nindou mamî ai wandî hoafi ranî-sünguarandi ana, ngirî yifindu,' masafi. ⁵³ Se yaro hohoanîmoyafühi sihefi amoa Abrahamimbo ngasündîworimboyafi? Aiana sapa yifimayu rasi. Asu Godindi hoafi hoafiyomorundeimbi amboani ai yifimemo rasi. Asu se didiyafa?" maseiamboyu.

⁵⁴ Asu Sisas ai simborî hoafiyundürühi yahuya, "Asu ro wandîhoari wandî fimbo 'adükar-anahi' mbasahi-mbonana, asu ro moan-anahi. Nga wandî Ape aiani wambo 'adükar-ani,' yahu arandi, nga se hoafiyehi 'ai yihoeftî God-ani,' aseî. ⁵⁵ Asu seana moai ahambo fifirîhori. Nga roana ahambo fifirîhinimboanahi. Asu ro hoafiyahühi, 'Roana moai fifirîhini,' mbasahi-mbonana, asu ro se rawehindi nou tikai hoafiya. Nga roana ahambo ndorîhini fifirîhini hehea asu ahandî hoafi ra süngurîheandühanahi. ⁵⁶ Horombo sihei amoa Abraham ai ro tüküfembo-mayahî ra hoeifembo hohoanîmoyuhü hîhîfi-hîhîfîmayu. Ai ra hoeire hayamboyu asu ahandî ngusüfo ndore küre mamaru," mehu.

⁵⁷ Ranîmboyei asu Suda ai Sisasimbo hoafiyehi seiya, "Seana awi moai 50 hîmbanîyafîpoanî, nga se Abrahamimbo hoeimarîhini asafi?" maseiamboyu. ⁵⁸ Asu Sisas ai asükaiyu aheimbo hoafiyuhî yahuya, "Yini, ro siheimbo anihondümboanahi

hoafehandürí horombo hondü Abraham ai tüküfekoate-yuambeahiyahí ro boatei manímboahí,” mehuamboyei ⁵⁹ Raniyei asu Suda ai nímoei hüründümo houmbo Sisasímbo nímoeinambombo mehomo, ngá asu ai Godíndí worí hiniñgíre haya díbo ndamefiyu.

9

Sisas ai nindou hímboatíharí díboadomarirí

¹ Sisas ai nafí-süngu huhündamboyu nindou hímboatíharí hoeimarirí. Nindou ra hondí ai hímboatíharí yahurai wakímarímíndo.

² Raniyomo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondowohü yahomoya, “Yamundo-randeimbi, dade moaruwai hohoanímó nindou ndanahambo ramarera asu ai hímboatíharayua? Ahandí moaruwai hohoanímoyo, asu hondafíndí-yafe-mayoyo?” mehomondamboyu.

³ Asu Sisas ai ahamumbo símborí yahuya, “Nindou ndanahandí hímboatíharí ra ahandí-mayo, asu hondafíndí-yafe-mayo moaruwai hohoanímó ranambo rareraní refimboyupoaní. Ngá nindou ai yare hímboatíharí-mayu ra Godíndí hepünífeimbi moatükuní refewaní hoeifembohündamboyu yare hímboatíharí-mayu.

⁴ God ai wambo koamaríhendíra makosahane, ngá hüfíhamíndí ndare nüñguambe síhírí ahandí ratüpuri ratüpuri-ndefomboane. Ngá nímbi pírayo ana, asu ngírí nindou ngorü ai-amboaní ratüpuríndu. ⁵ Ro hífí ndaníhü nímboahambe ana ro nímórehí nindowenihí-yafe sí-anahí,” mehu.

⁶ Ran+yu Sisas ai yare hoafi+yu mbura, hifi+fihi nguri+ tifi+fi fandeamunde mbura, nindou himboat+hari+mayu ahandi+ himboarambe pamareandi+. ⁷ Ran+yu ahambo hoafi+yundühi yahuya, “Se ngafi+ Siroam kakimar+hündi+ hoeambe sihaf+ himboari+ ra popoaindandi+,” mehu. (Hoafi+ Siroam ra ‘koar+hiefeyoa ho’ hoaf-ane.) Ran+yu asu nindou ranai hu ran+hü ahandi+ ngusümboari+ ra popoaira mbura, hihiri+fi süfumbo aboedi+ himboari+mayu.

⁸ Ran+yei asu nindou akim+ wori yimbur+hi nimareimbi+ asu ahambo horombo hoeir+horeimbi+, ai horombo nimorehi+ nindowenihimbo kak+napombo moako-moakoyu marandi+ ranimbo hoeir+hor+ hehimbo hoafi+yeih+ seiya, “Awi sapo nindou ndan+mbaiyu n+mar+ yang+r+ n+marümb+ aheimbo moako-moakoyu marandi+?” masei. ⁹ Bidifiri+ ai hoafi+yeih+ seiya, “Yini+, nindou aiyu refi marandi+.” Asu bidifiri+ ai hoafi+yeih+ seiya, “Wani+. Ai nindou yahuraiyusi+, nga ai-yupoani+, nga nindou ngörüyu+,” masei. Nindou amuri+ ai rani+ watapor+mayeiamboyu asu ahandi+hoari+ yahuya, “Ro-anahi+,” mehu. ¹⁰ Asu ai ahambo düduyahindowohü seiya, “Asu sihaf+ himboari+ ra nüngure bir+hoaimboyoa?” maseiamboyu. ¹¹ Asu ranai simbori+ yahuya, “Nindou Sisas sei-ar+hündi+ ranai hüburukonambo wandi+ himboarambe fand+foareand+rühi+ yahuya, ‘Se ngafi+ Siroam kakimar+hündi+ hoe ranambe himboari+ sihaf+ ra popoaindandi+,’ mehuamboyahi+ ro ha popoair+hand+ asu wandi+ himboari+ ra aboedi+ himboari+mayahi+,”

mehuamboyei. ¹² Asu ai düdurîhorühi seiya, “Nindou ra nahi amaru?” maseiamboyu. Asu nindou ranai yahuya, “Nahümbeyi amaru ra moai fîfîrîhini,” mehuamboyei.

¹³ Ranîyei ai nindou himboatîhari-mayu Sisas aboedîmarirî ranahambo Farisimbo sowana sahorîmîndeyi mahei. ¹⁴ Ngoafîmbo nîmarîmbo si ranî-sîmboanîyu Sisas ai nindou ranahandî himboarî aboedîmareandî. ¹⁵ Asu Farisi ai nindou-mayu ranahambo düdururühi yahomoya “Sîhafî himboarî ra nüngure aboedîyomboyoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafîyupurühi yahuya, “Sisas ai hüburuko wandî himboarambe pamareandîramboyahî asu ro ha popoaimarîhandamboyo wandî himboarî ra aboedîmayo,” mehu.

¹⁶ Ranîmboemo asu Farisi bîdîfîrî ai yahomoya, “Nindou ndanahambo God ai koarîheira kusümboyupoanî, nga ai moai moanî ngoafîmbo nîmarîmbo hohoanîmo ra süngureandî,” mehomo. Asu bîdîfîrî ai hoafîyomondühi yahomoya, “Asu nindou moaruwai hohoanîmoyumbü ai ngîrî hepünîfeimbî moatükunî yahurai ratüpurîndu?” mehomo. Ranîyomo asu bîdîfîrî ai ngorü hohoanîmoyomo asu bîdîfîrî ai ngorü hohoanîmoyomo marundî. ¹⁷ Ranîyomo asu nindou himboatîhari-mayu ahambo hîhîrîyafu asükaiyomo hoafîyomondowohü yahomoya, “Nindou sîhafî himboarî aboedîmareanîni ranahambo se nünguro hoafîyafîndoa?” mehomondamboyu. Asu ai hoafîyupurühi yahuya, “Aiana Godîndî hoafî hoafîyu-

randeimb-ani,” mehu.

¹⁸ Nindou ra ai horombo h̄imboat̄hari-mayu-anisi, nga asu ai ranahambo an̄ihondũmbofembo moei mehomo. Ran̄imboemo asu nindou h̄imboat̄hari-mayu ahand̄i hondaf̄indambo ran̄i hoaf̄i ra fif̄ir̄ifembohũnda m̄iŋgiyomo hũmar̄ihaupt̄r̄i. ¹⁹ Asu ai ahafembo dũdurũp̄r̄ih̄i yahomoya, “Nindou nda sihafe n̄imoriyu? Asu se safeya ro h̄imboat̄hari yahurai wak̄mar̄i-hor̄im̄indehane masafe, nga asu n̄imboe ai haponda aboed̄i h̄imboarayua?” mehomo. ²⁰ Asu ahand̄i hondaf̄ind̄i ai safeya, “Ȳin̄i, ro ahambo fif̄ir̄ihor̄i ai ȳihoeh̄i n̄imor-ani asu ai horombo h̄imboat̄hari wak̄mar̄i-hor̄im̄indeh̄i. ²¹ Nga haponda moai ahambo fif̄ir̄ihor̄i ai nũnũngufimbomb̄ei ahand̄i h̄imboari ra aboed̄i h̄imboarayua. Asu ro moai fif̄ir̄ihor̄i nindou ahand̄i h̄imboari aboed̄imarir̄i ranahambo. Dũduyafundosi, ai adũkar̄iwambo sihamumbo ahand̄i fimbo hoaf̄indũpur̄imbui,” masafe. ²² Hondaf̄ind̄i ai Sudambo ȳih̄imbor̄inapur̄uh̄iyafe ai ahamumbo rar̄ine hoaf̄imefe. Horombo Suda ai yaru hoaf̄iyomondũh̄i yahomoya: “Nindou ai weindah̄i hoaf̄iyeh̄i, ‘Sisas ra nindou God ai ahand̄i nendambo aboed̄ifembo kafaorir̄i h̄in̄iŋgi-marir̄i Krais-ani,’ seian̄i ana, asu aheimbo rotu worambeah̄ind̄i h̄ihaiboadundũra ŋgir̄i ai-bab̄id̄i rotundei,” mehomo. ²³ Ran̄imboyafe asu hondaf̄ind̄i ai hoaf̄iyafeihũ “Ahambo dũduyafundosi, nga ai adũkar̄iwambo sihamumbo ahand̄i fimbo hoaf̄indũpur̄imbui,” masafe.

²⁴ Ran̄iyomo asũkai nindou h̄imboat̄hari-

mayu ranahambo mĩngĩmemonda masũnu. Asu ahambo hoafiyomondũhi yahomoya, “Se Godĩmbo ndũri adũkarũmb-ani mbĩsafĩndowohũ anĩhondũmbo hoafĩndafĩ. Ro fĩfĩrĩhumboanefĩ nindou ndanana moaruwai hohoanĩmoyurandeimb-ani,” mehomo. ²⁵ Asu nindou ranai hoafiyuhĩ yahuya, “Ro moai ahambo fĩfĩrĩhinĩ, ŋga awi ai moaruwai hohoanĩmoyumbũmbeiyoy asu wanĩmbeiyoy. Mami moatũkunĩ ro fĩfĩrĩmarĩheandĩ ana, yĩnĩ ro horombo hĩmboatĩharĩ manĩmboahiyahĩ, ŋga hapondanana ro aboedĩ hĩmboarayahĩ,” mehu. ²⁶ Asu Suda ai dũduyafundowohũ yahomoya, “Sĩhambo nũnũngureanĩnĩmboyua? Sĩhafĩ hĩmboarĩ ra nũnũngure aboedĩreanĩnĩmboyua?” mehomondamboyu. ²⁷ Asu ahamumbo hoafiyupurũhi yahuya, “Ro sĩhamumbo hoafĩmayahapurĩyo, ŋga asu se hoafĩ ranahambo moai hĩmborĩyomo. Asũkai se hĩmborĩmbo yahomomboemo? Se-amboa ahambo sũngururũrundeimbĩmbo tũkũfembo yahomomboemo?” mehu.

²⁸ Asu Suda ai nindou ranahambo ŋgĩnĩndĩrurũhi moaruwai hoafiyomondowohũ yahomoya, “Seana Sisasĩmbo sũngurĩrĩrandeimb-anafĩ. Ŋga roana Mosesĩmbo sũngurĩhu-rĩhundeimb-anefĩ. ²⁹ God ai Mosesĩmbo hoafĩmayundo ra ro fĩfĩrĩhundĩ. Ŋga nindou rananĩmbo ai dagũdambua? Roana moai ahambo fĩfĩrĩhurĩ,” mehomo.

³⁰ Asu nindou ranai ahamumbo sĩmborĩ hoafiyupurũhi yahuya, “Ndanana wambo ranĩpoanĩmbo moatũkun-ane! Aiyu wandĩ hĩmboarĩ

aboedi+mareanda asu ro aboedi+ himboarayahi. Nga nimboemo se hoafi+yomondühiya, ai nahan+inipoediyu ro moai fifiri+huri+ ehomoa?
³¹ Ro fifiri+humboanefi, nga God ana moai moaruwai hohoan+moyomo-rundeimbi+yomondi hoafi ana himboriyu randi, nga wani. Nga nindou ranai Godimbo hohoan+moyuhü asu ahandi hoafi süngumareandi ranahandi hoaf-ane God ai himboriyu arandi. ³² Moai horombo nindou mamihondi ai himboatihari wakir+mindoani asu nindou ngörü ai ahandi himboari aboedi-mariri hoafi ra yangoro, nga wani. ³³ Asu God ai nindou nda koehefikoate-mbei-mbonana, asu ngiri raranimoatükuni hifi ndan+hü ratüpuriyu,” mehu.

³⁴ Asu simbori ahambo hoafi+yomondowohü yahomoya, “Horombo me ai sihambo moaruwai hohoanimo ranambo wakimaramindinini asu se himboatihari+mayafi ranimboanefi ro fifirari+hunini. Se nindou moaruwai hohoanimo-yafeimb-anafi. Asu se yihoefombo yamundifemunimbo safombo+yafi?” Ai ahambo yaru hoafi+yomondowohüyomo rotu worambeahindi hihaifoarüwuri weindani hin+ngimarüwuri.

Nindou anihondümbofe-koate-ayei ai himboatihari nahurai-anei

³⁵ Sisas ai ranimbo himboriyu haya, kokorüri hu hoeirirühi yahuya, “Se Nindou Hondü ranahambo anihondümboroworai waniyo?” mehundowamboyu. ³⁶ Asu nindou ranai simbori hoafi+yundowohü yahuya, “Adükari, Nindou

Hondü ra düdia? Se wambo hoafi+yafi-ndi+ran-animbo ro ahambo anihondumbo-ndihiní.”
³⁷ Asu Sisas ai hoafiyundühi yahuya, “Se ahambo hoeimar+worí. Aiani se-díbo wataporayu nda,” mehuamboyu. ³⁸ Asu nindou ranai hoafiyuhí yahuya, “Adükari, ro anihondumbo-aríheaníní.” Ai yahu mbura Sisasimbo yimíndího yimbu pusire nímarümbo hohoanímomayundo.

³⁹ Asu Sisas ai yahuya, “Ro nindouyei hohoanímó yíbobofemboyahí hífi ndaníhü makosahí. Ranímboane asu nindou Godíndí hoafí fífírí+fekeate-yeimbí ai nindou hímbóatíharí aboedehindí nahurai fífírí+ndíhimboyei asu Godíndí hoafí fífírí+hundeimb-aneí asei ai hímbóatíharí nahurai fífírí+fekeate-ndeimboyei,” mehu.

⁴⁰ Farisi bídífírí ai ahandí fíkímí níngomombo ahandí hoafí ra hímboríyomo houmbo yahomoya, “Asu ro-amboa hímbóatíharí+yefí?” mehomondamboyu.

⁴¹ Asu Sisas ai hoafiyupurühí yahuya, “Asu se hímbóatíharí+mbemo-mbonana, hohoanímó moaruwai ra moai síhamundí fiambe nímaropurí. Nga se hoafiyomondühí, ‘Yíhoefí hímbóarana aboed-ane,’ yahomo arundí, ranímboane asu hohoanímó moaruwai ra awi síhamundí fiambe amaropurí,” mehu.

10

Sisas ai sipsip hífanda-randeimb-ani

¹ Sisas ai hoafiyuhí yahuya, “Ro anihondumboanahí síhamumbo hoafayahí, nindou ai moai sipsipí+yafe giní+ yipurí nafí

kefuai randi, nga amuri himbori nafi kefuai arandi, nindou ranai ana hūmbuhūn+kor+ napo fufuramündū-randeimb-ani. ² Asu nindou yipur+ nafitambe nafi karefuendi ranai ana sipsip ahei afind-ani. ³ Nindou yipur+ hifanda-randeimbi ai-animbo nindou ahu ranahambo yipur+ ra tind+hembui. Rananei asu sipsip ai ahandi yafambe ra himboryei arihūndi. Ranani asu ai ahei nduri ra dukarearu yisiboasiyuh+ asu ai aheimbo gin+rambeahindi semündünduri moanambūhi tüküfi ahu. ⁴ Asu ai ahandi sipsip ra mungu gin+rambeahindi semündünduri moanambūhi tüküfi hayambo asu ai horombofi huan+ ahandi süngu ahei. Sapo sipsip ranai ahandi yafambe himboryeih+ ranimboane ahandi süngu ahei. ⁵ Aiana ngiri nindou amur+ndi süngu ŋgei, nga want. Nindou amuri ai huan+ ana, ai ahambo yihimboryhoruh+ fefoehindühanei. Ahandi yafambe himborykoate-ayei ranimbo wambo.” ⁶ Sisas ai aheimbo kafoefe hoafi ra yare hoafimayunduri, nga asu moai kafoefe hoafi ranahandi nimindi ra fifir+hindi.

Sisas ai sipsip hifandi-randeimbi aboed-ani

⁷ Ran+yu Sisas ai asūkaiyu hoafi+yuh+ yahuya, “Ro s+hamumbo an+hondumboanah+ hoafayah+. Roanah+ sipsip+yafe yipurayah+. ⁸ Asu nindou ai ro sünguyahan+ horomboyah+ ahei aiana hūmbuhūn+yeih+ raran+ napo moan+ fufurühümüdi rihūndühanei. Asu sipsip ai-amboan+ moai ahei hoafi himboryei rihūndi. ⁹ Ro-anah+ yipurayah+. Asu nindou didiyei wambo sowanambo sinei gin+r+ ranambe

karefoehindi ana, God ai aheimbo aboedambo-ndeandürümbui. Rananimbo asu ai keboehi tükündahi ndühündühi asu ai gin+ri ranambe sesimbo amboani keboehi tükündahimboyei.
¹⁰ Nindou hühbuhünyu-randeimbi gin+ri ranambe karefuendi ra moanyupoani karefuendi. Nindou karefuendi ra ai kefoefe hefe hifo sipsip hühbuhünimbo hifokoeffindürümbo yahumboani. Nga roana keboeheadühi sipsip aboedi yang+ri diboadeimbi asu ahei fiambe aboedi hohoanimo yang+ri niŋgombo afindi mbimarindüra samboanahi asihühi.

¹¹ Roana sipsip hifand+ri-handeimbi nindou aboedi saf-anahi. Nindou sipsip hifand+ra-randeimbi aboedi ranai ana aheimbo farihendürimbohünda yifindümbui.
¹² Nindou kaki semindimbo ratüpuriyu arandi aiana sipsipiyei afindiyupoani. Asu ai sipsip aheimbo hifand+rärü-randeimbiyupoani. Asu aiana n+mambeahindi yafori moaruwai howani hoeimareandi ra fiboembui. Rananimbo asu yafori ranai sipsip ranaheimbo war+badarü wakindeandüra buküründeimboyei.
¹³ Nindou ranai ana moani kaki semindimbo yang+ri hohoan+moyuhü wambo ŋg+ri sipsip ranaheimbo hifandiyondürimbo hohoanimodu.

¹⁴ Nga roana sipsipiyei hifandi-hifandiyondür+rambo nindou aboedi saf-anahi. Ro ana wandi sipsip ranaheimbo fifir+heandürani asu ai-amboani wambo fifir+hi-ndir+imboanei.
¹⁵ Hoafi ra yahurai-ane, ro wandi Apembo fifir+hinani asu Ape ai wambo fifirareand+ri nou. Rananimbo

asu ro sipsipimbo farifehe-ndürimbohünda yifindamboyahi. ¹⁶ Asu wandi sipsip bidifiri mbaniboadei ranana ndani ginirambeahi moai niboadei. Aheimbo amboani giniri ndanambe semündündüri koafoefendürimbo samboanahi. Rananimbo asu ai ro hoafiyaheimbi wandi yafambehüнди ra himborindeimboyei. Rananimbo sipsip ranai mamambe niboadeiya asu nindou aheimbo hifandiyondürimbo ra mamı yangiri nüngumbui.

¹⁷ Ro yifiyo hefe asukai botifemboayahı ranimboane Ape ai wambo ngusüfo parareandiri. ¹⁸ Ngiri wambo nindou mamai-amboani hifokoefendirimbo hohoanimöndu. Nga ro hohoanimomayahı süngu wandi yangiri niңgo ra hifokoefe-ndirimbohünda hininigi-ndiheamboyahi. Asükainda ro hohoanimomayahı süngu wandi yangiri niңgo ra hihndihe ndahamindimboyahi wandi Ape ai randafoandi mehu süngu,” mehu.

¹⁹ Suda ai rani hoafi ra himboriyomo houmbo asukai yimbumboru yibobomefundı. ²⁰ Raniyomo asu bidifiri ai yahomoya, “Moaruwai nendi ahandı fiambe mamaroamboani ai yare wunünümbo-wunünümboayu. Asu se nimboemo ahandı hoafi ra himborayomoa?” mehomo. ²¹ Asu bidifiri ai yahomoya, “Hoafi ndanana nindou moaruwai nendi nımarümbındı hoafıyopoanı. Asu moaruwai nendi ranai ngiri nindou himboatiharındeianı ahei himboarı ra aboedındeandı,” mehomo.

Suda ai moai Sisasındı hoafi himboriyomo

22 Serusarem ngoafihü horombo Godindi wori ahandhoar-ane masei ranahambo asukai hihifi-hihifimbo si tüküme feyo. Rani si ra ngisihar+yowambeyo tüküfe marandi. 23 Ranyu asu Sisas ai Godindi worambe Soromonindi weindani yibad+wam mahüfu. 24 Ranyomo asu Suda ai sifomo ahambo wakirurü nïngomombo yahomoya, “Ro yimbu hohoanimoayefi hefi ra asu nüngusumboani se hoafimandafimuna? Asu se Kraisyafana yihoeffombo weindahi hoafiyafan-animbo ro himborindefosi,” mehomondamboyu.

25 Asu Sisas ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Ro sïhamumbo hoafi ra hoafimayahapuriyosi, nga asu se moai wandi hoafi ranahambo anihondumbo-rundi. Mungu hepünifeimbi moatükuni wandi Apendi nginindinambo ratüpurayahi ranai ro didimbayahi ra nafuiyoarandi. 26 Nga asu seana wandi sipsip rani diborihindi-yomopoani. Ranimboanemo asu se wandi hoafi anihondumbofe-koate-yomo arundi. 27 Asu wandi sipsip ranana ro hoafiyaheimbi ra himboriyeihü asu ro aheimbo fifirihendürananei asu ai wandi süngu hei arihündü. 28 Asu ro aheimbo yangiri koadürumbo-koadürumbo nïngombo asahandüri ra ai ngiri yifindei. Asu ngiri nindou mamai-amboani wandi warambeahindi hündamündündüri. 29 Wandi Ape ai sipsip wandi ra wambo masendür-anei. Asu ai munguambo moatükuni ranahei nginindi ngasünde haya nginindi saf-ani. Asu ngiri

nindou mamai-amboani Apendi warambeahindi hündamündündüri. ³⁰ Ape-ani asu roanahi roana mamanehi,” mehu.

³¹ Raniyomo asu Suda ai nimoei hümaründümo Sisasimbo pifendombo yahomombo. ³² Raniyu asu Sisas ai yahuya, “Ro sihamumbo Apendi ratüpurü afindi nafuimehapuri. Asu se nini ratüpurü aboedi ranahambo hohoanimo-yomondühiyomo wambo nimoeinambo hifokoefendirimbo yahomo houmbo rawefunda?” mehuamboemo. ³³ Asu simbori Suda ai ahambo hoafiyomondowohü yahomoya, “Roana sihafi ratüpurü aboedi ramarwandü ranimboyefipoani nimoeinambo hifokoefeninimbo asefi, nga wani. Se moani nindou yangir-anafi asu Godimbo moaruwaimbofe hoafirrühi, ‘Roana God-anahi’ masafi ranimboanefi,” mehomondamboyu.

³⁴ Asükaiyu Sisas ai ahamumbo simbori hoafiyupurühi yahuya, “Hoafi nda sihamundi ahinümbi hohoanimo Bukambe ndare megoro: God ai yahuya, ‘Ro siheimbo hoafimayahi, seana god-anei,’ meho. ³⁵ Nindou God ai ahandi hoafi masagadüri ranaheimboyo ai god-anei mehondüri. Asu ngiri Baiborambeahindi hoafi ranana ngorü-süngunde hoafindo. ³⁶ Nga Ape aiyu ahandihoari wambo kafaoreandiri mbura, asu hifina koamarihendira makosahi. Ranimboyahi ro hoafiyahühi, ‘Roana Godindi nimor-anahi,’ masahi asu nimboe se wambo hoafiyomo-ndirühiya, ‘Nimboe se Godimbo gogonimbo-rihaworühi hoafayafi,’ mehomoa? ³⁷ Asu ro Apendi ratüpurü ratüpurükoate-ndahani

ana, asu se wandi hoafi ra yowani anihondumbo-ndumboemo. ³⁸ Nga asu ro ahandi ratupuri ratupuriyahan se wandi hoafi ranahambo anihondumbofembo moeimbo ana, asu ratupuri rani yangiri anihondumbo-ndundi. Rananimbo asu se hohoanimo ra ndondu hohoanimo-ndimonduhi fifindumboemo Ape ai ro-dibo mam-anehi amarehi,” mehu. ³⁹ Asukaiyomo Suda ai hoafi ra himboriyomo houmbo ahambo kikihimundumbo yahomo houmbo ramefundu, nga asu Sisas ai aboedambo mahu.

⁴⁰ Sisas ai asukaiyu hihirifi hanu Sodan himo horombo Son hundururaru randuhi manungu. ⁴¹ Ai nunguane, nindou ranai ahambo sowana sühüsü seiya, “Horombo Son ai moai hepuni-feimbi moatükuni ratupuriyu. Nga mungu rarani-moatükuni hoafi nindou ndanahambo hoafimayu ranana anihond-ane,” masei. ⁴² Raniyei asu nindou afindi ranihu ranai ahambo anihondumbo-marihori.

11

Sisas ai Rasarus yifihündi botimariri

¹ Nindou mam ahandi nduri Rasarus Betani ngoafihündi ranai angünimbo mamaru. Betani ra Maria asu Mata apodoho nimarifeimbi ngoaf-ane. ² Maria aiyo weri fisinjarumbi Sisasindi tinjariwami kafaore mbura, asu ahandi mbirinanjnambo gedumarihendi. Nimorehi mam ranahandi ranihiyu Rasarus angünimbo Betani ngoafihü menguru. ³ Raniyafe asu apodoho ranai Sisasimbo hoafimbo nindou koarheneruhi safeya, “Adükari, nindou se

ngusüfo pamarıworı ranai angünümboani,” masafeamboyu.

⁴ Ranıyu asu Sisas ai ahafe hoafi ra himborıyu haya hoafıyuhı yahuya, “Angünı ranana yifimbo angünüyopoanı, nga wantı. Ranana moanı Godımbö ndürı adükarı segodımbö-hündamboane tükefeyo asu ranı-süngumboanımbö Godındı Nımorı amboanı ndürı adükarı ndemündümbui,” mehu. ⁵ Sisas ai Mata apondoho asu Rasarus aheimbo ngusüfo pareandürı marandı. ⁶ Nga asu Sisas ai Rasarus angünümboayu hoafi ra himborıyu haya, ranıhü yımbu si mamaru.

⁷ Asükaiyu sünguna nımarümbo ahambo süngururü-rundeımbımbö yahuya, “Asükai mborai, Suda-yafe hıfınambo ngefombo,” mehuamboemo. ⁸ Asu simborı hoafıyomondowohü yahomoya, “Yamundo-randeımbı, sapo hapondanıyomo Suda ai sıhambo nımoeinambo hıfıkoefenınımbö yahomo houmbo raraomarünınıı. Asu se asükai Suda-yafe hıfınambo hıfombo safomboyafı?” mehomondamboyu. ⁹ Asu simborı Sisas ai ahamumbo hoafıyupurühı yahuya, “Mamı sı ra gebuai-ane anıngo. Nındou ai sırühı ana ngırı pındu sı ra hoeireambowambo. ¹⁰ Nga asu nındou ai nımbokoanı ahu ana, piyu arandı sı yanğorıkoate wambo.”

¹¹ Ahamumbo yare hoafıyupurı mbura asükaiyu hoafıyupurühı yahuya, “Sıhefı wandafı Rasarus ai mapuamboanahı awı ro ngü ahambo botındıhinı samboanahı,”

mehuamboemo. ¹² Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafiyomondühi yahomoya, “Adükari, nindou ra apo yangiri apu ana, asukai ahandi angünü ra aboedindümbui,” mehomondamboyu. ¹³ Sisas ai hoafimayupuri ra, Rasarus ana yifimayu yahumboyu, nga ahambo süngururü-rundeimbi ana moani apo hondü mapu-amboani yare hoafayu mehomo. ¹⁴ Raniyu asu Sisas ai ahamumbo diboadre hoafiyupurühi yahuya, “Rasarus ana munguna yifimayu. ¹⁵ Rani-simboani ro moai ai-dibo nimarhi, nga ro ranimbo-hündambo hihifi-hihifayahi. Raniimbo asu se wambo anihondümbondundiri. Nga hapondani shiri ahambo sowana ngefimboane,” mehupuri. ¹⁶ Raniyu asu Tomas ahambo Didimas sahündo-rihündeimbi ai Sisasimbo süngururü-rundeimbi ahamumbo yahuya, “Wai shiri andai ngifi, Sisas-babidimbo Sudiahü yifindefo,” mehu.

Sisas ai yangiri ni ngombo niminduhani

¹⁷ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo hifomo Betanihi tüküyafundühiyomo Rasarus ai yifimayua honguambe masihehori ra yimbuyimbu si homboane hoafi ra himborimayu. ¹⁸ Betani ngoafi ana Serusaremihündi anguniyopoani. Betani ngoafihündi botife hefe Serusarem ngoafina aho ra ngimi kiromita-ane. ¹⁹ Rasarus yifimayua raniei asu Sudahündi afindi ranai Mata Mariambo kikimfoefepiri nimarooni ngusufu aboedi kürine mbimarifeya sei hehimbo masühüsi.

20 Mata ai Sisas masüfu hoafi ra himboriyo haya, ahambo nafoarifimbo ho, nga asu Maria ai worambeahi nimarö. 21 Mata ai Sisasimbo hoafiyondowohü yahoya, “Adükari, asu se ndanihü mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu. 22 Nga ro fifirihamboanahi, asu se hapondani amboani Godimbo ninimbo didibafefoando ana, sihambo daganinimbui,” mehoamboyo. 23 Asu Sisas ai ahambo hoafiyundowohü yahuya, “Sihafi ranihi ana yangiri aboedi hifambe-ambeahindi botindüfimbui,” mehundowamboyo.

24 Asu Mata ai ahambo asükaiyo hoafiyowohü yahoya, “Ro ranimbo fifirihamboanahi, nga ai asükaindu süngunambo hifi nda munguyowambe yangiri aboedi botindifimbui,” mehoamboyo. 25 Asu Sisas ai yahuya, “Yifihündi yangiri botife ningo ra ro nimind-anahi. Nindou ai wambo anihondumbo-reandiri haya yifayu ana, ai asükaindu yifihündi botindüfi nüngumbui. 26 Nga nindou mungu yangiri nimboeimbo wambo anihondumbo-arihindiri ana, ngiri yifindei, nga ai koadürumbo-koadürumbo yangiri niboadeimboyei. Asu se hoafi ndanahambo anihondumbo-rowandai wanayo?” mehuamboyo. 27 Asu Mata ai yahoya, “Yini, Adükari, ro sihambo anihondumbo-rihaninimboanahi seana God kafaore hiningimareanini Krais-anafi. Seana Godindi nimori horombo hifinambo nindou kudümbui mehu ran-anafi,” meho.

Sisas ai aranimayu

28 Mata ai yare hoafiyo haya, ahandi akidambo hifo hiniŋgirou himboambeambe hoafiyondowohü yahoya, “Yamunde-randeimbi ana ndanihö süfumboani sihambo düdumefinini,” mehoamboyu. 29 Asu Maria ai rani hoafi ra himboriyo haya, nimehünou botife haya Sisasiambo sowana maho. 30 Sisas ai awi moai ngoafihü tüküfiyu, nga nafini Mata ho hoeirerühi ranihö manüngu. 31 Raniyo Maria ai nimai botife haya pipinambo mahowamboyei asu Suda Maria-babidimbo worambe ahafembo kikiimi foarihipiri mamarei ranai ahandi süngu mahei ndanana Rasarus yangurühi ho arani-hoafimboane aho sei hehi.

32 Maria ai ho Sisas nünguhü tüküfe ahambo hoeirerühiyo ahandi fikimi yiri yimbu pusire yimindiho yimbunambo nimarimbo hoafiyowohü yahoya, “Adükari, se ndanihö mbanimbafi-mbonana, wandi ranihi ai ngiri yifiyu,” mehoamboyu. 33 Sisas ai Mariambo hoeireandane arani-hoafimaranda, asu Suda ahandi süngu masinei ranai kameihi arani-hoafi-marihündamboyu. Asu Sisas ai ahandi ngusüfoambe moaruwaimariri. 34 Asu Sisas ai aheimbo düdufindürühi yahuya, “Se ahambo nahü shehora?” mehuamboyei. Asu ai seiya, “Adükari, naha se sühüfi hoeiro,” maseiamboyu.

35 Asu Sisas ai aranimayundo. 36 Asu Suda ai hoafiyehi seiya, “Hoeirihhi. Sisas ana nindou ranahambo afindi hamindi ngusüfo parirühi wamboani,” masei. 37 Nga bidifiri ai hoafiyehi seiya, “Sisas ai nindou himboatihari aboedimariri. Nga asu ai nimboe Rasarusimbo

fehēfiyua yangiri niŋgombo ra wanimayua?" masei.

Sisas ai Rasarus botimariri

³⁸ Asūkaiyu Sisas ai ahandi ŋgusūfoambe moaruwai mahafowamboyu hu hoŋguambe tükūmefiyu. Hoŋgu ra nimoei nimaroweimbi wowondimarihündiyo raniyo nimoeiambe nafitambe ra nimoei ŋgorūnambo gürühi pamarihindi. ³⁹ Asu Sisas ai yahuya, "Nimoei ambembo gürühi pamarihindi ra farihehi," mehuamboyo. Asu Mata nindou yifimayu ranahandi rehi ai yahoya, "Adükari, Rasarus ana yimbuyimbu si hoŋguambe yangurimb-ani. Nga fisinirümbei nawe," mehuamboyo.

⁴⁰ Asu Sisas ai yahuya, "Sapo hapoasüŋgu hoafiya-hanineimb-ane. Asu se wambo anihondümbo-arowandiri ana, se Godindi ŋginindi ra hoeindowamboyafi," mehuamboyei. ⁴¹ Raniyei asu ai nimoei ra mafarhehindamboyo, Sisas ai nimoamo himboariyuhü yahuya, "Ape, ro sŋhambo hihifarihanini. Se wandi hoafi himboriyafomboanafi. ⁴² Ro fifirheandi ro hoafiya arihandi ra se afindiŋbo himboriyafi randühanafi. Nga nindou ndanihü maniboadei-amboanahi ro ndarhe hoafayahi. Rananimbo se wambo koamarihawandira makosahi ra anihondümbo-mbirihihindi-ramboane."

⁴³ Raweyahu haya pukūna mŋŋyuhü yahuya, "Rasarus, se weindana tüküyafo sinifi," mehuamboyo. ⁴⁴ Raniyu asu Rasarus ai hoŋguambeahindi tüküfi haya masūnu. Ahandi yitŋari watŋari ra hoeari goesürinambo

hüputüpurühümündi hiniŋgimarihindiyo, asu ahandi ŋgusumboari hoearinambo gabudi-mafoarihindiyoro rani-kameihitükümeŋiyu. Raniyu asu Sisas ai hoafiyuhit yahuya, “Hoeari ra fufurihendoan-animbo ai mbühu,” mehundüri.

Suda-yafe bogori ai Sisasimbo hifokoeffimbo hohoanimomemo

(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Ruk 22:1-2)

⁴⁵ Raniyei asu Suda bidiriri ranihü Mariambo hoeifembo masühüsi ranai rani-moatükunih Sisas ai ramareandi ranimbo hoeirih hehi asu ahambo anihondumbo-marihori.

⁴⁶ Nga asu bidifiri ai Farisi sowana hei, Sisas ratüpurimayu ranahambo ahamumbo hoafimehüpurit.

⁴⁷ Raniyomo asu nindou Godimbo sihou-rundeimbit bogori ai Farisi bidifiri-babidimbo kansirimbo gugurüpurihoumbo hoafiyomopurühit yahomoya, “Sihirinda nüŋgumandahua? Nindou ndanani ai hepünifeimbit moatükunih afindit ratüpuriyu arandit.

⁴⁸ Sihirih ahambo moanirarihurihiniŋgirihuranit ai hepünifeimbit moatükunih ratüpuriyu randaninindou afindit ai ahambo anihondumbo-arihoriana, Rom bogorisihefimbo hifandarimunit difomo sihefimbo moaruwaimbo-ndimunühit asu sihefit Godindit wori ra biriboadumboemo,” mehomo.

⁴⁹ Raniyo asu rani himbaniŋfihit nindou mamit ahandit ndüri Kaiafas ai Godimbo sihairandeimbit adükari bogorimbofi manüŋgu. Ai hoafiyupurühit yahuya, “Seana moairanimoatükunih fifirundit! ⁵⁰ Se ndoruhifirundait? Nindou mamit ai nindou amurihaimbohünda

yifayu ranana aboed-ane, nga Suda sihefimbo munḡuambo moaruwaimbofe ana, moaruwai-ane,” mehu. ⁵¹ Kaiafas ai yare hoafimayu ra ahandi hohoanimonambo yangriyupoani. Nga rani himbanifihi Godimbo sihai-randeimbi adukari bogorimbofi nimarumbowambo Sisas ai aheimbohünda yifimboayu ranimbo horombo hoafireandühiyu. ⁵² Ai Sudambo farihefembo yangriyupoani yifayu ra, nga Godindi nimori munḡua hifihü buriyei wakarihindi aheimbo semündündüri mamambefendürani mamisirimboyahi mbini-boadeia mbüsi hayambo-animbo yifindümbui.

⁵³ Asu raniyomo rani-simboani piyomo houmbo, Suda-yomondi bogori ai Sisasimbo hifokoeffimbo yahomo houmbo hoafi fifirimarundi. ⁵⁴ Ranimboyu asu Sisas ai moai Suda-yomondi himboahü weindahi tüküfiyu. Raniyu ai Sudia hifi ra hiniḡgire haya, ḡgorü hifi nimi wohi furikoate-reandühi ḡgoafi ḡgorü ahandi ndüri Efraim ranihü hu ahambo süḡgururü-rundeimbi babidimbo manḡgu.

⁵⁵ God ai Sudambo Isipihündi aboedimareandüri si Pasofa ra awi tüküfekoate akimi tüküfembo yangriyoambe nindou ḡgorü ḡgoafihündi ḡgorü ḡgoafihündi ranai Serusarem ḡgoafinambo ahei fi Godindi himboahü aboedi tüküfembohünda mafandihindi. ⁵⁶ Raniyei asu ai Sisasimbo kokorihori wakirihora mayoa Godindi worambe nimboeimbo aheihoari wataporiyehi seiya, “Se nḡgurühi hohoanimoayeia? Sisas ai adukari si tükefeyo nda hoeifembo madüfuyo wanimandüyo?”

masei. ⁵⁷ Nindou Godimbo s'hou-rundeimbi bogori ai Farisi-babidimbo yaru hoafimemo: 'Nindou mamɪ ai Sisasimbo hoeiriranɪ anungu ana, asu ahamumbo ranih-ani anungu yahopuran-animbo ahambo papi-hoafiyumbohunda kikihi-mbirundümondamboane,' mehomo.

12

Maria ai Sisasindi tinariwami weri kamafoare-andi

(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Adükari si ra tüküfembo awi 6 si niŋgowane, asu Sisas ai Betani ŋgoafinambo mahu. Ŋgoafi ra Rasarusindi ŋgoaf-ane. Rasarus ranahamboruri Sisas ai honguambeahindi yifihundi botimariri. ² Rani ŋgoafihundi ai Sisasimbo sindirühündühi mamarei. Mata ai sesi kakireandi, ŋga Rasarus ai nindou Sisas-babidimbo nimatei masahüsi ra-babidimbo nimate. ³ Maria ai weri fisinjarumbi hipiri mbuisamonjo-ramindeimbi kaka afindifihisahümündimbi ra semindi haya Sisasindi tinaris wami kare mbura, asu ahandi mbirinanjinambo gedumarhendis. Raniyo asu weri ranahandi fisinjaru aboedi ranai worambe kikihimayo. ⁴ Ŋga asu nindou mamis ahambo süngururi-randeimbi ahandi nduri Sudas Iskariot ai-amboanis ranihu nimate. Nindou ranai-animbo Sisasimbo nderümündü ahandi hürütümbi ahamundi wariswamindirumbui. Ai moai Maria ramareandi ranahambo hihifi-hihifiyu. ⁵ Nindou ranai hoafiyuhi yahuya, "Nimboe weri aboedi nda nindou ai sahümündihis asu ranifihis 300 kaka semindi

mburimbo nindou napokoateimbi aheimbo segudürimbomayoa?” mehu. ⁶ Nga nindou napokoateimbi aheimbo hohoanimoyundüri haya hoafiyumboypooani, nga wani. Nindou ranai hümbuhüniyu-randeimb-ani ranimboane asu ai yare hoafimayu. Aiyu kaki hpiri ahamundi ra hifandimarandi raniyu asu ai kaki foarhi marihündi ra bidifiri hümbuhüniyu marandi.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai yahuya, “Nimorehi ranahambo se hinngindihindi. Ai wandi yifi si ranahambo horombonambo noure rarendühane fisjarümbi moatükuni aboedi ra afandifoareandiri. ⁸ Nindou napokoateimbi aianimbo se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboeimboyei asu se aheimbo fandihendürindihündi, nga roana ngiri se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo nimboahi,” mehu.

⁹ Suda ai Sisas Betani ngoafihü aningu hoafi himboryei hehimboyei, raninambo mahüsi. Ai mahüsi ra Sisasimbo hoeifimbo yangriyeipoani, nga Sisas Rasarusimbo yifihündi honguambeahindi botimariri ranimbo hoeifimbo kameihyei mahüsi. ¹⁰ Raniyu asu Godimbo sihou-rundeimbi bogori ranai Rasarusimbo kameihi hifokoefimbo yahomo houbu hoafi didiboado-marundi. ¹¹ Nimboe sapo Suda bidifiri ai Sisas Rasarus yifihündi botimariri ranahambo hohoanimoeyehi asu ahei bogori-yomondi ratüpurü ra hinngirühi hehimbo Sisasimbo yangri anihondümbomarihora ranimbo wambo.

Sisas ai Serusarem ngoafihü adükari bogori

nahurai tükimefiyuwa munḡu ai hihifi-hihifimayei
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Ruk 19:28-40)

¹² Nĩmohoafĩrehĩ nindowenihĩ afĩndĩ ranai adũkarĩ si ra hoefembo masũhũsi ranai ranĩhũ nĩmareiane. Asu nḡorũ sihĩ Sisas ai Serusarem nḡoafĩnambo asũfu hoafĩ ra hĩmborĩmayei.

¹³ Raniyei asu ai mbe emũndĩ nahurai hutei sahũmũndi hehi, nafĩna nafaorĩhori hehũ hoafĩ afĩndĩ-afĩndĩyeihĩyeihĩ seiya,

“Godĩmbo hihifi-hihifĩndefo!

Nĩdou Adũkarĩndĩ sũḡu tũkefiyu ranahambo ‘aboed-ani’ mbĩsefomboane.

Israeri-yafe adũkarĩ bogorĩmbo aboed-ani mbĩsefomboane,” *Buk Song 118:25-26*

masei.

¹⁴ Sisas ai donḡi semũndũ haya ranĩwamĩ masũfu Baiborambe hoafĩmayo sũḡu. ¹⁵ Ai yare hoafiyowohũ yahoya,

“Saion nḡoafĩ, se yĩhĩmbondamboyafĩ!

Sĩhafĩ Adũkarĩ bogorĩ asũfu ra hoeirĩworĩ.

Aiana donḡi nĩmorĩ ranĩ wamani nĩmarũmbo asũfu,” *Sekaraia 9:9*

meho.

¹⁶ Horombo ana ahambo sũḡgururũ-rundeimbĩ ai ranani moatũkunĩ moai wudĩpoaporu fĩfĩrundi. Nḡa sũḡguna Sisas ai sũnambe hafuane, rasĩmboani ai hohoanĩmomemo Baibor ahambo hoafĩmayo ra. Raniyomo asu nĩdou ai Sisasĩmbo raraorĩhori marĩhũndĩ ranahambo fĩfĩrĩmarundi.

¹⁷ Horombo Rasarus ai yĩfiyu haya honḡuambeahi yaḡguruane, asu Sisas ai ahambo mĩḡḡĩmayua honḡuambeahĩndĩ tũkũmefiyu ra nĩdou afĩndĩ ranai ai-dĩbo nĩboadeimbo

hoeimar+hori. Asu nindou af+ndi ranai Rasarus+imbo honguambeah+ndi bot+mariri hoafi ra sahümündi hehimbo, weindah+ watapor+yei wak+mar+hindi. ¹⁸ Nindou af+ndi ranai Sisas hepün+feimbi moatükuni ramareand+ hoafi ra h+mbor+yei hehi nafini nafoamar+hori hei. ¹⁹ Ran+yomo asu Farisi ai ahamund+hoari watapor+yomondü+h yahomoya, “Haponda sih+ri ra hoer+humboanefi. N+morehi nindowenih+ mungu ahand+ hoafi süngur+hindü+h wambo ng+ri n+ne hohoan+mo sih+ri hohoan+momefi ra aboed+ndo,” mehomo.

Grik ai Sisas+imbo kokomaruri

²⁰ N+morehi nindowenih+ ai Pasofa adükar+ si ra Serusarem+nambo God+imbo hohoan+mombo masühüsi. Asu ran+yei Grik b+d+fir+ Suda-yafe rotu hohoan+mo süngur+hindeimbi ai Suda-bab+d+imbo masühüsi. ²¹ Nindou Griki-mayei ranai Firip Betsaidahünd+ Gariri hifambeah+ndi ahambo sowah+ sinei düduyahindowohü seiya, “Rit+fo, ro Sisas+imbo hoeind+huri sefi+imboanefi,” maseiamboyu. ²² Asu Firip ai hu Andrumbo hoafi+yundo haya, hafani Sisas+imbo hoafi+mefinando.

²³ Ran+yu asu Sisas ai ahafan+imbo hoafi+yup+rüh+ yahuya, “Ndeara ndani simboani ana Nindou Hondü ai ndür+ adükar+ ndemündümbui. ²⁴ Ro sihafan+imbo an+hondumboanah+ hoafayahap+ri: Wit mang+ri ra hif+ni p+rikoate-yo haya n+mbayo ana, asu mam+ rani yang+ran+imbo ni+ngomoe. Nga asu wit mang+ri ra hif+ni peyo haya n+mbayo ana, asu aboed+ tükünd+fehü h+si

aboedi hiſindiſmboe. ²⁵ Asu nindou ai ahandi fi ranahambo yangiri afindi hohoanimoayu ana, awandihoemboe. Nga asu nindou ranai hifi ndanihu ahandi yangiri niſngo hohoanimo ra daboadanambo-areandi ana, koadürümbo-koadürümbo nüngumbui. ²⁶ Nindou mamai ai wandi ratüpurai asemüdu ana, asu ai moanai wandi hohoanimo süngu yangiri süngumbi-randamboane. Ro ngoafi animboahi ranihanimbo nindou wandi ratüpuraiyu-randeimbi ai ro-dibo nüngumbui. Nindou ra wandi ratüpurai rani yangiri semündü anüngu ana, asu wandi Ape ai ahambo ndüri adükari dagadombui,” mehu.

Sisas ai yifimbomayu ranahambo hoafimayu

²⁷ Sisas ai yahuya, “Haponda wandi űgusüfoambe moaruwai-arandiri. Asu ro nüngumambisaha? Asu ro hoafindahühi, ‘Ape wandi fiambe nini-moatükuniyo tüküfembo yahohaya rarawayo nda sowandifi piro,’ mambisahayo? Roana űgiri randihe hoafindahi, űga wani. Nga ro wambo rambifeyowambo saheheamboanahi ndanihu tükeheandi. ²⁸ O Ape, sihafai ndüri ra adükari-mbeyowamboane.” Sisas ai yare hoafimayuwamboyo asu hoafi mamai sünambeahindi ndahurai kosiwohü yahoya, “Ro wandi ndüri ra adükarimbo-riheamboanahi, űga wandi ndüri ra randiheandanai asükai adükari safi tükündifemboe,” meho. ²⁹ Nimorehi nindowenihai akimai maniboadei ranai hoafi ra himboriyei hehi hoafiyehi seiya, “Nimoamondihoafi bürügoayo,” masei. Asu

bidifiri ai seiya, “Sünambeahindi nend-ani ahambo hoafeindo,” maseiamboyu.

³⁰ Asu Sisas ai simbori hoafiyuhi yahuya, “Hoafi se himborimayei ranana wambo farihendiri+mbo tüküfehüyopoani, nga wani. Ranana siheimbo farihefe-ndür+mboane tükefeyo. ³¹ Haponda God ai nindou hifi ndanihü aniboadei ranaheimbo yibobondearümbui. Ranan+mbo asu ai Satan ndani hifi ndanihü bogorimbofi anüngu ra nderümündü pindirümbui. ³² Ranan+mbo ai wambo botindihindira, asu ro randiheandüra nindou afindi ai wambo sowana ngeimboyei.” ³³ Sisas ai rani hoafi hoafimayu ra, nindou ai ahambo nimi keimbi karihendeimbifih panduwurani yifindümbui.

³⁴ Ranimboyei nindou ai ahambo simbori hoafiyahündowohü seiya, “Krais ai yangri koadürümbo-koadürümbo nüngumbui, ahinümbi hohoanimo Bukambe ranimbo hoafimayoa himborimayefi. Asu se nimboeafi haponda hoafiyafühi, ‘Nindou Hondü ahambo nimoamo ndahorimindei botindihora yifindimbui,’ masafa? Asu Nindou Hondü ra düdia?” maseiamboyu. ³⁵ Asu simbori Sisas ai yahuya, “Si ra se-babidimbo akidoumbo animbo niñgomboe. Si yagodowan niimbi tüküfekoate-yoambe-animbo si ra-dibo ngei. Nindou ai si wan+yowan niimbokoani ahu ana, ai moai nafi hombo ra fifireandi. ³⁶ Haponda si ra siheimbo sowahi maningowa hifandihümboanei, nga se si ranahambo anihondümbo-ndihindüh-animbo, asu ahandi nimorindei,” mehu.

Suda afɪndi ai moai Sisasɪndi hoafi anihondũbo-rɪhindɪ

Sisasɪ ranɪ hoafi ra rare hoafiyu mbura asu ai ahei hɪmboarɪhũ hu dɪbonapɪmefiyu. ³⁷ Ai hoeirɪhora hepũnɪfeimbɪ moatũkunɪ afɪndɪ ahei hɪmboahũ ratũpurɪyu marandɪyosɪ, ŋga asu ai moai ahambo anihondũbo-rɪhorɪ. ³⁸ Ranɪmboyo asu Godɪndɪ hoafi hoafiyu-randeimbɪ Aisaiandɪ hoafi ra anihondũ tũkũmefeyo. Ai hoafɪyuhɪ yahuya,

“Adũkarɪ, dũdi nindou yɪhoefɪ hoafi ranahambo anihondũbo-areanda?

Asu Adũkarɪ ranai daboe ŋgɪnɪndɪ hohoanɪmo ra nafuiayundoa?” *Aisaia 53:1* mehu.

³⁹⁻⁴⁰ Aisaia ai ŋgorũ hoafɪnambo yare sũrũ papɪrandũhɪ yahuya,

“God ai ahei hɪmboarɪ ra gabudearũmboani.

Ranɪmboanei asu ai ŋgɪrɪ raranɪ-moatũkunɪ ahei hɪmboarɪnambo ndondɪhi hoeindɪhindɪ.

Ahei ŋgusũfoambe ragu God ai nɪmoei nahurai ŋgɪnɪndɪ ramareandũra tũkũmefeyo.

Ranamboane asu ai ŋgɪrɪ ŋgusũfoambe ndondɪhi hohoanɪmondeihɪ wambo sowana hɪhɪndahi dũgũsianɪ dɪboadondɪhearũ, ŋga wanɪ,” *Aisaia 6:10*

mehu. Aisaia ai ra-mehu ranɪmboanei Suda ai Sisasɪmbo ŋgɪrɪ anihondũbo-ndɪhorɪ. ⁴¹ Horombo hondũ Sisas hɪfɪnɪ nɪŋgokoate-yuambe Aisaia ai ahandɪ-mayo hɪmboamupuimbo-randeimbɪ hoeire hayamboyo ahambo hoafi ra yare hoafɪmayundo.

⁴² Nindou afindi bogorimboyafu mamarimo ai-amboa Sisasimbo anihondumbo-aruwuri. Nga Farisimbo yihimboyomondühi wambo ai anihondumbo-aruwuri hoafi ra moai weindahi hoafiyomo. Ai hohoanimoyomondühi yahomoya “Weindahi hoafindefani yihoefimbo rotu worambeahindi hihaiboardimunimboemo,” mehomo. ⁴³ Nindou ranahamumbo nindou ai aboed-anemo mbiseiya yahomo hohoanimomemo, nga God ai ahamumbo ‘aboed-anemo’ yahombo moai yifiriyomo.

Sisasindi hoafi ranai nindouyei hohoanimo yibobondeamboe

⁴⁴ Raniyu Sisas ai pukuna hoafiyuhi yahuya, “Nindou wambo anihondumbo-areandiri aiana wambo yangiri anihondumbo-reandirühiyupoani. Nga ai Ape wambo koamarihendira makosahi ahambo kameihani anihondumbo-ariri. ⁴⁵ Asu nindou wambo hoeiareandiri ranai Ape wambo koamarihendira makosahi ahambo kameihani hoeariri. ⁴⁶ Roana, hifi ndanihu si nahurai, nindou ai wambo anihondumbo-rhindirühi nimbini maroambe ningokoate-mbeyeia saheheambo makosah-anahi.

⁴⁷ Asu nindou mamai ai wandi hoafi himboriyuhü, süngufekoate-ayu ana, ro ngiri ahandi hohoanimo yibobondihini. Roana hifi ndanihu nindou aheimbo yibobofendürimbo kosamboyahipoani, nga wani. Roana aheimbo aboedambo-fendürimbo makosah-anahi. ⁴⁸ Asu nindou ai wambo daboadi hihireandirühi wandi hoafi semindikoate-ayu ana, ahambo ahandi hohoanimo yibobofe

hoafi ra yagododomböe. Hoafi ro hoafimayahi rananimbo bidifirani si tüküfeyoambe yibobondeirimboe. ⁴⁹ Hoafi nda ropoanimbo hohoanimo ya hehea hoafiyahühi-yahipoani, nga wani. Ape wambo koamarihendira makosahi ranai munju moatükuni Se hoafindafindüri, mehuamboanahi hoafayahi. ⁵⁰ Ro hoafi ra fifirihamboanahi. Apendi hoafana aboedi yangiri koadürümbo-koadürümbo ningorandemb-ane. Ranimboanahi Ape ai wambo hoafimayundira asu munju hoafi nda siheimbo hoafayahi,” mehu.

13

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi yomondi yitijari popoaimarapuri

¹ Sudayei mam adükari si Pasofa sei-arihündi ranai tüküfembo yangiriyöambe Sisas ai hifi nda hinijife hefe, ahandi Afindi sowanambo hafombo si ra tüküme feyoa fifirimareandi. Ai ahandi nendi afindi hifi ndanihö burayei aheimbo afindi ngüsü pamareandüri. Ai aheimbo horombo piyu haya ngüsü pareandüri huhumbo ndeara yifimbo yangiriyühü afindi hamindi ngüsü pamareandüri.

² Sapo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo sowasümondühi nimarimondane asu Satan ai Saimonindi nimori Sudas Iskariot ahandi fiambe hohoanimo moaruwai masagadowa Sisasimbo ahandi hürütümbi-yafe warihüfimbo mehu. ³ Sisas ai fifireandi Afindi ai ahambo munjuambo moatükuni hifandimbo nginindi adükari masagado ra. Asu Godimbo

sowahindi makusu ra fifireandi ranimbo ai Ahambo sowana gafumbui. ⁴ Ranimboyu asu ai sesi sesambeahindi hiniŋgire botifi, ŋgisihari hoeari yimündamündü mbura, tawor mam semündü ahandi mbusümondühi hühüre hiniŋgmareandi. ⁵ Ranayu asu ai hoe semündü disambe kare mbura, ahambo süngururü-rundeimbimbo ahamundi tñari ra popoairapurühi tawor mbusümondühi hühümareandi ranambo gedümarapuri.

⁶ Ranayu asu Sisas ai Saimon Pitambo sowana masünuwamboyu, asu Pita ai hepünifi hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se wandi tñari popoaimbo safimboyafi?” mehuamboyu. ⁷ Asu Sisas ai simbori hoafiyundühi yahuya, “Ro haponda ratüpurayahi ndanana se moai fifirowandi. Nga süngunambo-animbo ranahambo fifirindowamboyafi,” mehuamboyu. ⁸ Asu Pita ai yahuya, “Se wandana tñari ra popoaindamboyafi, nga yowani,” mehuamboyu. Asu Sisas ai simbori kafaore hoafiyunduhü yahuya, “Asu ro sihambo popoaiyoninikoateayahi ana, asu se ŋgiri wandi sünguro-randeimbindafoandi,” mehindowamboyu. ⁹ Asu Saimon Pita ai simbori yahuya, “Adükari, ambe, wandi tñari yangiri popoaiyondiri ana. Nga wandi watñari ŋgusümboari ra kameihi amboani popoaindandiri,” mehuamboyu.

¹⁰ Asu Sisas ai ahambo yahuya, “Nindou ai ahandi fi ra munġu hundüryu hayamboayu ana, asu asükaindu ŋgiri hundürümbo hohoanimöndu. Ai tñari yangiri amboani popoiaiafoareandi ra afisaho paiarikoate

aboedi-yuhani. Se afisaho-koate aboedi aningomo, nga se munguamboemopoani,” mehu. ¹¹ (Sisas ai nindou mami ahambo ahandi hurütümbi-yomondi warihüfimbo mehu ahambo fifiriri. Ranimboyu ai ahamumbo hoafiyupurühi, “Seana moai munguambo afisaho-koate ningomo,” mehupuri.)

¹² Sisas ai ahamundi tñari popoairapuri mburamboyu, asu asukaiyu ahandi ngisihari hoeari ra güde haya, sesi yangoro fondani mahu. Hu nimarumbo ahamumbo düdufipurühi yahuya, “Haponda sñhamundi tñari popoaimarhandi. Se wandi ratüpurü nda fifirundai? ¹³ Se wambo dükarundürühi ‘Yamundo-randeimb,’ asu ‘Adükari,’ yahomo arundi, ranana anihond-anesi, nga ro ran-anahi. ¹⁴ Roana sñhamundi Adükarimboya asu Yamundihe-rihandeimb-anahi. Raniyah asu ro sñhamundi tñari popoaimarhapuri. Asu yahurai se-amboani sñhamundihoari ngoründi hoarehndimondühi simbori fehefirindimo. ¹⁵ Ro sñhamumbo nafuimbohünda ramarheandi nou, se nindou ngorumbo rani-süngundundi. ¹⁶ Ro anihondumboanahi hoafayahapuri: Ratüpurüyu-randeimb nindou ai ahandi bogorimbo ngasündirümboyupoani. Asu nindou ratüpurimbo ahu ranai nindou ahambo koamarherü ahandi nimoamoyupoani. ¹⁷ Asu se rani-moatükun ranahambo anihond-ane yahomo fifirundühi, rani-sünguarundi ana, se raniimbo hihifi-hihifindimboemo.

¹⁸ Ro sñhamumbo munguambo hoafiyahapurühiyahipoani. Ro sñhamumbo

dibonimehapuri fifiriheapuri-mboanahi. Nga sehündi mamí wambo refendiri-mbo-mayu ranahandi hoafi Baiborambe hoafimayo ra anihondü tükündifemboe. Hoafi ra yare hoafiyohü yahoya, “Nindou sesi mamühi asahoasehi ranai wandi hürütümbi tükündüfimbui,” meho. ¹⁹ Awi ndani moatükuní ra moai haponda tüküfeyoan+yahi+poani ranahambo hoafayahí. Rananimbo ndani moatükuní ra süngunambo tükündüfeyoani, asu se wambo anihondumbo-ndundiri ro God ai siheimbo aboedambo-fembohünda koamarihendiri-anahi. ²⁰ Ro anihondumboanahi sihamumbo hoafayahí: Nindou düdi ro nindou koararihehiní ranahambo aserümündu ana, ai wambo kameihí semündündirühani. Asu nindou düdi wambo asemündündiri ranai nindou wambo koamarihendiri ahambo amboani serümündühani,” mehu.

Sudas ai Sisasimbo ahandi hürütümbi-yomondi warihündirimbui

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Ruk 22:21-23)

²¹ Sisas ai yare hoafiyuwane asu ahandi ngusüfoambe moaruwai-mariri. Asu ai hoafiyuhí yahuya, “Ro anihondumboanahi sihamumbo hoafayahapurí: Nindou mamí sihamundi mbusümo anüngu ai-animbo wambo hürütümbi-yomondi warihünda-ndirimbui,” mehu.

²² Sisas ai yare hoafimayuamboemo asu ai simborí himboapefirümemo. Asu ai moai fifirundi Sisas ai nindou dabombeí yare hoafimayu ra. ²³ Nindou Sisasimbo süngururü-rundeimbi ahandi ngusüfoahündi ai ahandi

fikimî mamaru. ²⁴ Raniyu asu Saimon Pita ai ahambo mbiro kareandühi yahuya, “Se Sisasimbo düdurîworî, ai nindou daboe yare hoafayu rana,” mehuamboyu. ²⁵ Asu ai Sisasimbo sowana sühüfi hüfuhü düdufinduhü yahuya, “Adükari, nindou ra düdia?” mehindowamboyu. ²⁶ Asu Sisas ai simborî yahuya, “Awi ro bret bidifiri sesî hoeambe foandîhe hehea ndahandomboyahi. Ro sesî asahando nindou aiani,” mehu. Raniyu asu ai bret bidifiri ra sesî hoeambe foare mbura, Sudas Iskariot, Saimonîndî nimori-mayu, ahambo masagado. ²⁷ Sudas ai Sisasîndî hürütümbi-yomondî warîhüfimbo hohoanîmoyuhü sesî ra semündü hayamboyuwane asu Satan ranai ahandî fiambe mafarîfiyu.

Raniyu asu Sisas ai ahambo yahuya, “Se rani-moatükunî ratüpurîmbo ana, nîmai ratüpurîyafîsî,” mehu. ²⁸ Nindou sesî fikimî nînoumemo ai mamai-amboanî moai Sisas hoafîmayu ranahambo fifîreandî. ²⁹ Nindou bidifiri ai Sudas ahamundî kakihipiri hîfandarandî ai adükari si sesesimbo hoafîmayundowambo sesî pemîmboani yahomo asu nindou kakiakoate-mayei aheimbo saimboani yahomo raraomarundî. ³⁰ Nîmbî mamarowamboyu Sudas ai bret bidifiri Sisas masagado ra semündü haya hîfînambo makusîfoendî.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbo simborî ahînümbî hohoanîmo masagapuri

³¹ Sudas ai hîfîna makusîfoendamboyu, asu Sisas ai yahuya, “Haponda Nindou

Hondü ai ndürümb-ani yahombo ra weindahî tükündîfemboe. Rananîmbo asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindahîndirîmbui. ³² Asu Nindou Hondü ai God ndürümbayu ra weindaharirî ana, asu God ai ahandî süngu Nindou Hondü ndürümbayu ra nîmehünou weindahîndirîmbui. ³³ Nîmoakîdîbou, ro ngîrî se-babîdîmbo gedühi nîmboahi. Se wambo kokondundîrî-mboemo, nga se ngîrî hoeindundîrî. Horombo Sudambo hoafîmayahi ro homboayahî ngoafî ranambe se ngîrî ngei. ³⁴ Ro sîhamumbo sîmborî hohoanîmo asahapurî. Wandafî mamî, se sîhamundîhoarî sîmborî ngusüfo pefirîndîmo, ro sîhamumbo ngusüfo pararîheapurî nou. ³⁵ Asu se sîhamundîhoarî sîmborî ngusüfo pefirîndîmondan-anîmbo nindou ai sîhamumbo, amboa ‘ahambo süngururü-rundeimb-anemo’ mbîseimboyei,” mehu.

Sisas ai Pitamboya, ro moai ahambo fifîrîhinî mbüsümbui mehu

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Ruk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita ai hoafîyunduhü yahuya, “Adükari, se nahanamboyafa?” mehundowamboyu. Asu Sisas ai ahambo sîmborî yahuya, “Ro nahanafiyo ahahî ra-nafî ana se ngîrî wandî süngu ngafi. Nga süngunambo-anîmbo ra-nafî wandî süngu ngamboyafi,” mehundowamboyu. ³⁷ Asu Pita ai asükaiyu sîmborî hoafîyunduhü yahuya, “Asu nîmboe ro haponda sîhafî süngu sînikoate-ayaha. Sîhambondünîni asu wambondündîrî ndümbemo,” mehuamboyu. ³⁸ Asu Sisas ai

ahambo sɪmborɪ hoafɪyundühi yahuya, “Se wamboyondɪrɪ asu sɪhamboyonɪnɪ rambo hoafayafɪsɪ, ŋga ro sɪhambo anɪhondümboanahɪ hoafayahanɪnɪ: Kakaro hoafɪkoate-yuambe-anɪmbo se ŋgɪmɪmbo hoafɪndafühɪ anɪmboya ‘Ro moai Sisasɪmbo fɪfɪrɪhɪnɪ,’ mbɪsamboyafɪ,” mehu.

14

Sisas ai Ape God sowanambo ho naf-ani

¹ Sisas ai hoafɪyupurühɪ yahuya, “Se ŋgusüfoambe hepünafundühɪ afɪndɪ hohoanɪmɪndɪmboemo. Ŋga se Godɪmbo-anɪmbo anɪhondümbo-ndüwuri. Asu se wambo amboanɪ anɪhondümbo-ndundɪrɪ. ² Wandɪ Apendɪ worɪ ana fondɪ afɪnd-ane. Ŋga roana sɪhamumbo fondɪ dɪboadɪfembo kameihɪ hahühühanahɪ. Asu ranɪ-moatükunɪ ra tɪkaimbe-mbonana, ro ŋgɪrɪ sɪhamumbo hoafɪyahapuri. ³ Ro ŋga sɪhamumbo fondɪ dɪboadondɪhe hɪnɪŋgɪndɪhe heambo-anɪmbo, asükainda sɪhamumbo sepurɪmɪndɪmbo kodamboyahɪ. Asu rananɪmbo se ŋgoafɪ ro amarɪhɪ ranɪhü se-amboanɪ nɪmandɪmboemo. ⁴ Ro ahahɪ nafɪ ho ra se fɪfɪrumboanemo,” mehuamboemo.

⁵ Asu Tomas ai hoafɪyundühɪ yahuya, “Adükari, roana moai fɪfɪrɪhundɪ se hombo asafɪ ranana. Nüŋgundɪhu ro fɪfɪrɪmandɪhu ra-nafɪ ho rana?” mehuamboyu. ⁶ Asu Sisas ai sɪmborɪ hoafɪyundühü yahuya, “Roanahɪ nafayahɪ, anɪhondü hoafɪ, asu yanggɪrɪ nɪngombo ra nɪmɪndühayahɪ. Nindou mamai-amboanɪ ŋgɪrɪ ŋgorü nafɪndüfi Ape sowahɪ tükündɪfiyu, ŋga

roanahi nafayahi. ⁷ Asu se wambo fifirarundi+ri ana, wandi Apembo amboani fifir+indü-wurimboemo. Nga hapoadumbo se hoeiruwuri+houmbo fifirarüwuri,” mehuamboemo.

⁸ Asu Firip ai hoafiyunduhü yahuya, “Adükari, se y+hoefimbo Ape ra nafuiyafimuni. Rananimbo y+hoefimbo wangeimbeyowamboane,” mehuamboyu. ⁹ Asu Sisas ai simbori hoafiyunduhü yahuya, “Firip, ro se-babidimbo gedühi manimboahi ranane asu se wambo fifirifendiri+koate-ayafi? Düdi wambo hoeimareandiri ranai ana Apembo-amboani hoeiriri. Asu se ngiri hoafindafühi, ‘y+hoefimbo Ape ra nafuiyafimuni,’ mbisafi.

¹⁰ Seana moai anihondumbo-mbaropoani ro Ape sowahi animboahi asu Ape ai wambo sowahi anungu ra? Hoafi ro masahapuri ra ropoanimbo hohoanimoaya hehea sahapurimbo-yahipoani. Nga Ape ro dibofihani ai ahandi ratupuri ra ratupuriyu arandi. ¹¹ Se hoafi ndanahambo anihondumbo-ndundi: Ro Ape-dibo-anahi asu Ape ai ro-dibo-ani. Ra wanindoani ana, asu se ro mungu hepünifeimbi moatükuni ratupuriya marihandi ranahambo hohoanimondimondühi anihondumbo-ndundi.

¹² Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Nindou ai wambo anihondumbo-areandiri ana, ai-amboani hepünifeimbi moatükuni rande ratupurindumbui. Rananimbo asu ai wandi ratupuri ngasündeandeimbi ratupurindumbui sapo ro Ape sowana hahühühi wambo. ¹³ Asu se mungu moatükuni wandi ndüri sünguna didibafefundi ana, ro randiheamboyah Ape ai

wandi süngu ndürü adükari semindimbohünda.
 14 Asu munğu moatükunü se wandi ndürüna didibafefundü ana, ro randiheamboyahü.”

Sisas ai Yifiafi Aboedi dagadürimbui

15 “Asu se wambo ngusüfo pararundü ana, se wandi-mayo hohoanimo ra süngundumboemo.

16 Asu ro Apembo didibafi-ndaheandani ai sihamumbo ngorü farifehe-mbohünda dagapurimbui. Asu ai se-babidimbo koadürümbo-koadürümbo niñgomboe. 17 Farife-randeimbi ndanana anihondü hoafiyo-randeimbi Yifiafi Aboedi ranane. Hifinindi nindou aiana ngiri Yifiafi Aboedi ndanahambo ndahümündi. Asu ai moai Yifiafi hoeirühi fifirühi raraorihündi, nga wani. Nga se ahambo fifirundi asu aiana se-babidimbo sihamundi mbusümo niñgomboe.

18 Ngiri ro hinüñgi-ndiheapuranü asühi nimirü nahurai niñgomo, nga sihamumbo sowana kodamboyahü. 19 Nindou hifi ndanihündambo ai ngiri amitata wambo hoeife-ndirükoate-ndei, nga seana wambo hoeindundürimboemo. Ro hifi ndanihü yangiri nimboahambo wambo asu se-amboani yangiri niñgomboemo. 20 Ro yifihündi botindaheandani rani-simboani ro wandi Ape-dübo nimboahani asu se ro-dübo niñgomondani asu ro se-babidimbo animboahi ra fifirindumboemo. 21 Nindou wandi hohoanimo ra sünguarandü ranai ana wambo ngusüfo pareandürühani. Nindou wambo ngusüfo parareandüri ranahambo wandi Ape ai ngusüfo parirühani. Asu ro-amboani,

ahandi himboahü weindahi tükündaheandühi, asu ahambo ngusüfo pandihinimboyahi,” mehuamboyu.

²² Asu Sudas, (Sudas Iskarioti-yupoani, nga ngorü Sudas,) ai Sisasimbo hoafiyundühi yahuya, “Adükari, se nimboeafi yihoeft himboahü weindahi tükündafoandühi asu nindou hifi ndanihü aniboadei ahei himboahü weindahi tüküfekoate-ayafa?” mehuamboyu. ²³ Asu Sisas ai simbori ahambo hoafiyundühi yahuya, “Nindou ranai wambo ngusüfo parareandiri ana, ai wandi hoafi rani-süngundeambui. Rananimbo asu wandi Ape ai ahambo ngusüfo pandirümbui. Rananimbo asu ro Ape-dibo ahambo sowahi nge ai-babidi koadürümbo-koadürümbo nimboemboyei. ²⁴ Nindou wambo ngusüfo pefendirikoateyu-randeimbimayu ranana wandi yamundife hoafi moai süngureandi. Hoafi haponda se himborayomo nda wandi hoafi yangiri-yopoani, nga wanti. Wambo Ape koarhendira makosahi ahandi-mayo-ane hoafi nda.

²⁵ Awi ro se-babidimbo nimboamboanahi asu ro sihamumbo ndani moatükuni hoafi nda hoafayahapuri. ²⁶ Nga Farithai-randeimbirana Yifiafi Aboed-ane. Asu wandi ndüri süngunambo-animbo ahambo Ape ai koandihendani kodimboe. Ai-animbo sihamumbo munju moatükuni ranahambo yamundeapurimboe. Asu ai sihamumbo ngusüfoambe horindeapura sihamumbo ro hoafiyahapureimbi ra asükaindimbo hohoanimondimboemo. ²⁷ Ro sihamumbo randiheapuran se ngusüfo

afurɪndu kɪndumboemo. Ngusũfo afurife kife hohoanimo wandi-mayo ra asahapuri. Ro ngusũfo afurife kife hohoanimo asahapuri nda nindou hifi ndanihũdambo asahũpuri nahurai-yopoani, nga wani. Se ngusũfo sihamundi ra afindi hohoanimo-ndimondũhi yihimbondimboemo.

²⁸ Ro rani hoafi sihamumbo masahapuri ra se fifirundi: ‘Roana ndearambo sihamumbo hiniŋgiri-heapuruhanahi, nga asũkainda tũkũndaheamboyahi.’ Se wambo ngusũfo pambarundi-mbonana, asu ro haponda Ape sowana ahahũhi ndanimbo hihifi-hihifiyomo. Nimboe sapo Ape ai adũkarĩ saf-ani asu wambo ngasũndeandiri-mboani. ²⁹ Yifiafi Aboedi kosowani-yahipoani hoafiyahapuri. Ranimbo asu sũŋgunambo ra tũkũndifeyoani ranahambo anihondũmbom-ndundi. ³⁰ Hifi ndanihũdambo hifandi-randeimbi Satan ai ndeara haponda tũkũmefiyuwambo ro ŋgiri se-babidimbo afuri gedũhi wataporindahi. Satan ai ŋgiri wambo hibadandiri. ³¹ Nga nindou hifi ndanihũ aniboadei ranai ro Apembo ngusũfo parihini arihandi ranimbo fifiri-mbirihindamboane. Ranimboane asu Ape ai hoafimayundirambo ratũpuriya arihandi. Se botiyafu houmbo, mborai sihiri ŋgefombo,” mehu.

15

Sisas ai wain niimindi hond-ani

¹ “Roana wain niimindi hond-ani. Asu wandi Ape ai wain nũmburi rani aharamburi-ani. ² Wandi dũdũdũ ra hisikoate-yowani,

asu nūmbūrī aharambūrī ranai dūdūdū ra hifitirīhairandūhani. Dūdūdū hīsīyo-randeimbi ranana Ape ai afīndī hīsīmbeyowa yahuhaya dīboadore-randūhani. ³ Seana ro hoafi hoafīmayahapurī ranambo ndeara afīndī hīsīmbohūnda hifitirīhoemombo nahurairanemo anīngomo. ⁴ Asu se wandī hoafi sūnguarund-animbo, se ro-dībo nīngomboemo asu ro-amboanī se-babīdīmbo nīmboamboyahī. Asu wain dūdūdū ra nīmīndī ranīfihī pefekoate-ayo ana, ŋgīrī nīmī ra hīsīndo ndandī. Ranīmboane asu se-amboanī ro-dībo nīngokoate-ayomo ana, ŋgīrī hīseimbi nīmī nou nīngomo.

⁵ Ro wain bogorī nīmīnd-anahī, ŋga asu se wain nīmīndī ranahandambo dūdūd-anemo. Nindou ranai ro-dībo nūnguanī asu ro aīdībo anīmboahī ana, ai hīsī afīndī hīsīyu randūhani. Ŋga se wambo hīnīngarundīrī ana, asu se ŋgīrī raranī moatūkunī randundī. ⁶ Asu nindou mamī ai ro-dībo nīngokoate-ayu ana, ai wain dūdū rawefeyo nou kandīhauranī asu yaparīndūmbui. Rananimbo nindou ai dūdūdū ra gugundu mbundumbo, haimbo mandīfembohūnda haiambe pūtindafumboemo. ⁷ Asu se ro-babīdīmbo nīngomombo wandī hoafi sūnguarundī ana, se nīnī-moatūkunīmboyo hohoanīmoemo ranahambo dīdībafīndafundī. Rananimbo se nīnī-moatūkunīmboyo dīdībafīmefundī ra sīhamumbo sowahī tūkūndīfemboe. ⁸ Asu se nīmī nou afīndī hīsī hīsīmo ana, se wandī sūngurundeimbīmbondafu nīngomboemo. Rananimbo asu wandī Ape ai ndūreimbīndūmbui.

⁹ Asu ro sihamumbo ngusüfo pamar+heapuri+
 Ape ai wambo ngusüfo pamareandi+ri+ nou.
 Se koadürümbo-koadürümbo ngusüfo pefe
 hohoanimo wandi-mayo ndani+ mbusümo
 ni+ngomo. ¹⁰ Asu se wandi+ hoafi+ rani+ yang+ri+
 sünguarundi+ ana, se wandi+ ngusüfo pefe
 hohoanimo rani+ mbusümo ni+ngomboemo. Ro-
 amboani+ wandi+ Apendi+ hoafi+ rani+ sünguri+he
 hehea, asu ahandi+ ngusüfo pefe hohoanimo
 rani+ mbusümo ani+amboahi+. ¹¹ Asu se ro hihifi-
 hihifayah+ nou hihifi-hihifi+mbeyomonda
 sahehea hoafi+ mun+gu ra hoafi+mayahapuri+.
 Asu hihifi-hihifi+ ra sihamundi+ ngusüfoambe
 afi+ndi+ safi+ tükümbifeyoa sambanahi+. ¹² Wandi+
 hoafi+ ndanana ndahurai+ane: Ro sihamumbo
 ngusüfo parari+heapuri+ nou+ani+ambo se+amboani+
 sihamundi+ wandafi+ mamimbo ngusüfo
 pandüpur+i. ¹³ Asu nindou+ mam+i ai ahandi+
 ngunindi+ fehefembohünda yifayu+ ana, moai
 nindou+ ngorümbo ngusüfo pefe hohoanimo
 ranahambo ngasündeandi+, nga wani+. ¹⁴ Asu
 se ro hoafayah+ ra süngurundi+hi+ rawarundi+ ana,
 se wandi+ wandafi+ mam+anemo. ¹⁵ Haponda
 ro ngiri+ sihamumbo wandi+ ratüpur+yomo-
 rundeimbi+ mbi+sa dükandi+heapuri+, nga wani+.
 Sapo ratüpur+yurandeimbi+ ai ana ahandi+
 bogori+ndi+ hohoanimo ra ngiri+ fifiri+ndeandi+.
 Nga asu ro haponda sihamumbo 'wandafi+ mam-
 anemo' asahapuri+. Ni+mboe ro mun+gu moatükuni+
 wandi+ Apendi+mayo hoafi+ h+mbori+ya heheambo
 wamboanahi+ rawasahi+. ¹⁶ Seana moai wambo 'ai
 yi+hoef+ani+' yahomo di+bon+yomondi+ri+, nga wani+.
 Nga si+mbori+ sihamumboyah+ ro 'ai wand+anemo'

sa dɪbonɪya hɪnɪŋgi-marɪheapuri. Ranɪyahɪ ro sɪhamumbo ratüpurɪfihɪ tũmarɪheapuri nɪmɪ nou hɪsɪyomondũhɪ, asu mare hɪsɪ yangɪrɪ mbɪnɪŋgowa sahehea. Ranɪmbo-hũndambo-anɪmbo se Apembo wandɪ ndürɪnambo dɪdɪbafɪ-ndafundani raranɪmoatükunɪ se dɪdɪbafɪmefundɪ ra dagapurũmbui. ¹⁷ Hoafɪ nda ro sɪhamumbo randundɪ asahapurɪ, se sɪhamundɪhoarɪ sɪmborɪ ŋgusũfo pefendürɪndɪmo,” mehu.

Hɪfɪ ndanɪhũndambo nindou ai Sisasɪmbo sũngururũ-rundeimbɪmbo yɪboaruko-ndɪhipurɪmboyei

¹⁸ “Asu nindou hɪfɪ ndanɪhũndambo ai sɪhamumbo yɪboaruko-arɪhipurɪ ana, se fɪfɪrɪndundɪ horombo wambo boatei yɪboaruko-marɪhindɪrane. ¹⁹ Asu se hɪfɪ ndanɪhũndambombemo-mbonana, nindou hɪfɪ ndanɪhũndambo sɪhamumbo, ‘yɪhoefɪ wandafɪ mam-anemo’ mbɪseihũ ŋgusũfo pandɪhipurɪmboyei. Nga ro sɪhamumbo hɪfɪ ndanɪhũndambo fihɪmarɪhapurɪ-mɪndũhane, ŋga seana hɪfɪ ndanɪhũndambo-yomopoanɪ. Nga ranɪmboanei asu nindou hɪfɪ ndanɪhũndambo ai sɪhamumbo yɪboaruko-arɪhipurɪ. ²⁰ Ro sɪhamumbo hoafayahapurɪ nda ndondu hoanɪmondɪmo: Ratüpurɪyu-randeimbɪ nindou ai ahandɪ bogorɪ ranahambo ŋgasũndirũmbo-yupoanɪ. Wambo moaruwaimbo-arɪhindɪrɪ nou-anɪmbo asu sɪhamumbo amboanɪ moaruwaimbo-ndɪhipurɪmboyei. Asu ai wandɪ hoafɪ sũngambarɪhi-mbonana, sɪhamundɪ hoafɪ amboanɪ sũngundɪhimboyei. ²¹ Asu aiana

moai Ape wambo koar+hend+ra makosah+
ranahambo fif+r+hor+. Se ro d+bor+h+ndi-
memondambo wambo s+hamumbo raran+
moatükun+imbo moaruwai rand+h+pur+m+boyei.

²² Asu ro kosi aheimbo ran+ hoafi+ ra hoaf+koate-
mbayah+mbonana ahei moaruwai hohoan+mo
ranahambo ng+r+ hütiyei. Nga hapondanana
ro hoafi+yahandüri+ heheambo wambo ai
ng+r+ ahei moaruwai hohoan+mo ra ngorü-
süngund+hi hoafi+ndei.

²³ Nindou ranai
wambo y+boaruko-areand+r+ ana, asu ai
wand+ Apembo amboan+ y+boaruko-rirühani.

²⁴ Ro raran+ ratüpur+ nindou amur+ ai
ratüpur+koate-mayei ran+yo ahei mbusümo
ratüpur+mayahi+. Asu ro ran+ ratüpur+ refekoate-
mbeh+mbonana ai ahei moaruwai hohoan+mo
ranahambo hütiyeipoan+. Nga haponda ro
ratüpur+mayahi+ ra hoeir+himboaneisi+, nga asu
Ape-d+bo y+hoe+h+imbo y+boaruko-mar+himunt+.

²⁵ Ah+nümb+ hoafi+ sürü pare mas+hend+ ranai
yare hoafi+yohü yahoya, “Wambo moan+
hoang+r+hi hehi y+boaruko-mar+hind+r+,” meho.
Hoafi+ ra an+hondümb+ tüküfembohünda ai
wambo y+boaruko-mar+hind+r+.

²⁶ Ro Far+h+i-randeimbi Ape sowah+nd+
koand+heheanda s+hamumbo sowana kod+imboe.
Yifiafi+ ranana an+hondü hondü hoafi+yo-
randeimb-ane. Ai kod+ wand+ ratüpur+
ranahambo s+hamumbo hoafi+nd+pur+imboe.

²⁷ Horombo se ro-bab+d+imbo man+ngomonda
asu ro ratüpur+ ra weangurühi+ peya hehea
ratüpur+mayahi+, asu hapondan+ amboan+
se an+ngomo. Ran+imbo-hündambo-an+imbo

se-amboani hoafi ra weindahi tükündafu hoafindimo,” mehu.

16

¹ Sisas ai yahuya, “Sihamundi anihondümbofe ra hininḡndumboemo saheheamboyahi hoafi ra rarthe hoafimayahapuri.

² Sihamumbo ai-babidimbo rotumbo yowani mbisimboemo. Süḡgunambo rani-moatükunî ra tükündifeyoan-animbo asu ai hoafindimondühi animboya, ‘Sihrî Godimbo ratüpurindefühî Sisasimbo süḡgururü-rundeimbi hifokoa-ndihupurimboane,’ mbisimboemo.

³ Ai moai Apembo fifirüwuri asu wambo fifirundiiri, ḡga wani. Ranimbo-hündambo-animbo ai rani hohoanimo ra randu ratüpurindimboemo. ⁴ Ro sihamumbo rani-moatükunî ra hoafiyahapureimb-ane. ḡga asu süḡgunambo-animbo rani-moatükunî ra tükündifeyoani horombo ro hoafimayahapuri ranahambo hohoanimo-ndimo.”

Yifiafi Aboedindi ratüpurî

“Ro se-babidimbo nimboambowambo asu horombo moai sihamumbo hoafi ra hoafiyahi. ⁵ ḡga roana Nindou koamarihendira makosahi ahambo sowana hahühühanahi. ḡga moai nindou seyafundeimbi ranai wambo düdufihî, ‘Se ra nahanamboyafi ahafa?’ yahu. ⁶ Hapoana sihamumbo ro Ape sowana hafombo hoafi ra hoafimehapura asu se afindi hohoanimoemo. ⁷ ḡga ro sihamumbo anihondümboanahi hoafayahapuri: Sihamumbo ro hininḡriheapuri hehea ahahühi ranana

sìhamumbo fehefepurìmboane. Asu ro hafokoate-mbayahi-mbonana, Farìhepuri-randeimbì ai ngìrì sìhamumbo sowana koso. Nga ro ahahüh-anìmbo sìhamumbo sowana koandìheheanda kodìmboe. ⁸ Rananìmbo Farìhendürì-randeimbì ai kodì nindou hìfì ndanìhü anìboadei aheimbo türüboade nafuindandüra ai moaruwai hohoanìmo, mbumundì hohoanìmo, asu Godìndì yìbobofe hohoanìmo nìmìndì ra fìfìndìhimboyei. ⁹ Ai moai wambo anìhondümbò-rìhindìrì, nga ranìmboane asu ai hütìyei mbìsì aheimbo nafuindandürìmbui. ¹⁰ Mbumundì hohoanìmo nìmìndì rananìmbo ai nafuindandürìmbui. Ape ai wamboya, 'mbumund-ani,' mbusümbui asu ro ahambo sowana gagühanì wambo ngìrì asükaindìmo hoeindundìrì. ¹¹ God ai aheimbo yìbobofe hohoanìmo ra rande nafuindandürìmbui. Hìfì ndanìhünda hìfandì-randeimbì Satanìmbo God ai yìboborirì haya hütimb-ani mehu asu aheimbo amboanì yìbobondearümbui.

¹² Hoafì afìndì awi ro sìheheamboanahì, nga se ngìrì haponda munju ndowandümo. ¹³ Yìfiafì hoafì anìhondümbò hoafìyo-randeimbì tükündìfembo-anìmbo sìhamumbo hoafì hondü ranambo dìdìboado-ndeapurìmboe. Aiana ngìrì aipoanìmbo hohoanìmondo haya ratüpurìndo, nga wanì. Ai hoafì hìmborìmayo rananìmbo asu sìhamumbo weindahì hoafìndìmboe. Rananìmbo ai sìhamumbo rarani-moatükunì süngunambo tüküfemboayo ranahambo hoafìndìpurìmboe. ¹⁴ Asu ai wandì-mayo hoafì ra ndemìndì hayambo-

animbo sihamumbo weindahi hoafindimboe. Raninambo ai wandi ndurimbo adukar-animbisiimboe. ¹⁵ Apendi moatukuni munguambo ra wand-ane. Ranimboanahi sihamumbo haponda hoafiyahapuruhuya: 'Yifiafi ai-animbo wandi-mayo hoafi ndemindi haya sihamumbo weindahi hoafindipurimboe,' asahapuri," mehu.

Afindi hohoanimondi fondühi hihifi-hihifi tükündifemboe

¹⁶ Sisas ai yifimbo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Akidoumbo yangir-animbo se ngiri wambo hoeindundi asu süngunambo akidoumbo yangir-animbo se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo," mehu. ¹⁷ Ahambo süngururü-rundeimbi bidifiri ai ahamundihoi ndaru wataporiyomondühi yahomoya, "Nine hoafi nimindi ranahandamboyo ai yihoefimbo yare hoafemuna? Asu ai yare hoafiyuhuya, 'Akidoumbo yangir-animbo se ngiri wambo hoeindundi asu süngunambo akidoumbo yangiri se wambo asükaindimo hoeindundirimboemo,' mehua? Asu yahuya, 'Sapo roana Ape sowanambo hahühühi wambo,' mehu." ¹⁸ Asu ai yaru düduyafundühi yahomoya, 'Akidoumbo yangir animbo,' ai hoafimayu nda nüngufe-nünguferamboyoa? Roana moai hoafimayu ndanahandambo nimindi ana fifirihundi," mehomondamboyo. ¹⁹ Sisas ai hoeireandane ahambo düdufimbo yahomo houmbo raraomemo ra fifirimareapuri. Ranimboyo asu ai hoafiyuhi yahuya, "Awi seana ro hoafimayahapuri ndanimbo nimindi hoafi ra

fifirifembo yahomomboanemo düdu-düduyomo wakarundi? Ro hoafiyahühi sahiya, 'Akidumbo yangir animbo se ngiri wambo hoeindundi asu süngunambo akidumbo yangir-animbo se wambo asükaindimo hoeindundiimboemo,' masahi," mehu. ²⁰ Sisas ai yifiyo hefe botifembo-mayu ranimbo hoafiyuhi yahuya, "Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Awi seana afindi hohoanimo-ndimondühi aranindimboemo. Nga nindou hifi ndanihu burayei aiana hihifi-hihifi ndeimboyei, nga seana ngusüfoambe afindi hohoanimondimboemo. Sihamundi ngusüfoambe afindi hohoanimo ra mungundowohü asu hihifi-hihifi hohoanimo sihamundi mbusümo tükündifemboe. ²¹ Nimorehi ai nimori wakemindimboayo ra rani si tüküfeihü ngusüfoambe afindi hohoanimo kürareandi. Asu süngunambo nimori ra wakiramindi mburambo ana, ai asübusi ranimbo ngiri afindi hohoanimondo, nga wani. Asu aiana nimori wakimaramindo ranimbo hihifi-hihifi ndimboe. ²² Ranimboanemo se haponda hohoanimo afindi küru amarimo. Nga asu ro asükainda sihamumbo hoeinditheapuran se asükaindimo ngusüfo aboedi kündumboemo. Asu ngiri nindou ngorü ai sihamundi ngusüfo aboedi kife nimari hihifi-hihifi ra ndemündü pindeandi, nga wani. ²³ Rani-si ra tüküfe simboani ana ngiri se wambo ninimbo akidou düdundafundi. Ro sihamumbo anihondumboanahi hoafayahapuri: Asu se Apembo raranimoatükuni mbisenda yahomo houmbo, didibafefundi ana, asu ai wandi

ndürî süngunambo sîhamumbo rani-moatükunî ra dagapurîmbui. ²⁴ Horombo ana moai se wandî ndürînambo didîbafîyafu rundî rani-moatükunî semîndîmbo yahomombo ra. Se ahambo didîbafîndîmondanî ana, ai sîhamumbo dagapurîmbui. Rananîmbo asu se afîndî hîhîfî-hîhîfîndîmondu-mboemo.”

Sisas ai hîfî ndanîhündambo ngînîndî ngasündîmareandî

²⁵ “Ro sîhamumbo kafoefe hoafîyahî hoafîmayahapurîsî, nga süngunambo ana ngîrî sîhamumbo kafoefe hoafînambo hoafîndahapurî, nga wanî. Nga ro sîhamumbo Apembo hoafî hondü hoafînda-hapurîmboyahî. ²⁶ Rani-sîmboan-anîmbo se wandî ndürî süngunambo Apembo didîbafîndafundo. Wandîhoarî ana ngîrî Apembo sîhamumbo farîhefe-purîmbohünda didîbafîndahî, nga wanî. Se sîhamundîhoarî ahambo didîbafîndafumboemo. ²⁷ Nga Ape ahandîhoarî ani sîhamumbo ngusüfo parareapurî. Nîmboe sapo Ape wambo koamarîhendîra makosahî ranîmbo anîhondümborundühi ngusüfo pararundîrî ranîmbo wambo. ²⁸ Horombo ro Ape-dîbo nîmboa mburîhamboyahî, asu ahambo hînîngîrîhîni hehea hîfîna makosahî. Nga asu hapondanî ana ro asükai hîfî nda hînîngîife mburîmbo Ape sowana hafombo samboanahî,” mehuamboemo.

²⁹ Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai hoafîyomondühi yahomoya, “Yîni, hapondanî ana se moai kafoefe hoafînambo hoafîyafî,

nga hoafi hond-ane hoafayafi. ³⁰ Hapoana sishambo ro fifirihuninimboanefi. Yihoe fi ngusüfoambe düdufembo hohoanimo ran-amboa se fifirowandi asu ngiri sishambo düdundahundi. Se mungu moatükuni fifirimarowandi. Ranimboanefi se God-dibo nimbafi hawa makosafi ranahambo anihondumbo-arihundi,” mehomo.

³¹ Raniyu asu Sisas ai simbori ahamumbo hoafiyuhi yahuya, “Hapoana se akidou anihondumbo-arundi ri. ³² Nga se himboriyomo! Rani si ra ndearambo tükufembo yahomboane asu sishamumbo bukürü-boadühipurani mamimami se sishamundi worina ngomboemo. Rananimbo asu se wambo yangiri hiningindundira nimboamboyahi. Nga asu ro yangiriyahipoani animboahi, nga Ape ai ro-dibo nüngumbui. ³³ Se ro-dibo ningomondani sishamundi ngusüfo afure kumbearowa samboanahi hohoanimoayahi. Ranimboyahi ro sishamumbo rani hoafi ra rarihe hoafimehapuri. Hifi ndanihü ana se afindi hohoanimo kundu nimanidimboemo. Roana hifi ndanihündambo hohoanimo ranana hifinambo-riheamboanahi, nga sishamundi ngusüfo rananimbo se nginindi kundu nimanidimo,” mehu.

17

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbimbohünda Godimbo didbafimefiyu

¹ Sisas ai rani hoafi ra hoafiyu mbura sünambe himboyuhü hoafiyuhi yahuya, “Ape, rani si ra tükufemboane. Se shafi Nimori ranahambo

ndürî adükarümb-ani mbîsafî nafuindafîndüran-animbo asu sîmborî Nîmori ai sîhambo adükar-ani mbüsü nafuindandürîmbui. ² Nga nindou muṅguambo ahei bogorîmborîworî kafoarîworî hinîṅgî-marîwor-ani. Asu muṅguambo se ahambo masabadürî ranaheimbo ai-animbo aboedî yangîrî koadürümbo-koadürümbo niṅgombo hohoanîmo dagadürîmbui. ³ Asu nindou ai se mamî God hond-anafî fifîrîhinîni asu Sîsas Kraisîmbo koamarî-hawora makusu ranahambo fifîrahorî ana, ai koadürümbo-koadürümbo yangîrî nîboadeimboyei. ⁴ Ro muṅgu ratüpurî se wambo ratüpurîmbohünda masawandîrî ra muṅgumarîheandî ranînambo hifî ndanîhü ro se nindou adükar-anafî sa nafuimayahî. ⁵ O Ape, horombo ro hifî nda tüküfekoate-yoambe se-dîbo nîmboahambe ro se nahurai aboedî hamîndî manîmboahî asu hapondanî ro sîhambo sowahî dügühühi amboanî ndürî adükarî ndawandîrî.

⁶ Se wambo nindou hifî ndanîhündambo masawapurî ranahamumbo sîhambo weindahî-marîheapurî. Nindou ra sîhafîyomo, asu se wambo ndeara sawapurîmboanafî. Asu ai sîhafî hoafî yangîrî süṅguarundî. ⁷ Asu haponda se wambo muṅgu moatükunî masawandîrî ra 'ahandî-mayo makosoane' yahomo fifîrarundî. ⁸ Muṅgu hoafî se wambo masawandîrî ra ro ahamumbo hoafîmayahapurî. Asu ai hîmborîyomo houmboanemo ro horombo se-dîbo nîmboa hehea makosahî ranîmbo anîhondümbo fifîrarundî. Asu ai se wambo koamarîhawandîra makosahî ranîmbo anîhondümbo-arundî.

⁹ Ro ahamumbo-hündamboanahî

di+di+bafehean+ni. Nga roana nindou hifi ndan+hü an+boadei aheimbo far+hefe-ndür+mbayah+poani di+di+bafeheandi, nga nindou se wambo masawapuri ahamumboanahi sihafimemondambo wambo di+di+bafeheandi. ¹⁰ Asu munḡu moatükun+ wandi-mayo ra sihaf-ane. Asu munḡu moatükun+ sihaf+mayo ra wand-ane. Asu ahamundi war+siḡḡu nindou ai rar+hi fifir+hindi ro ndür+ adükarümb-anahi. ¹¹ Hapoana ro ḡḡi+ hifi ndan+hü ni+mbaohi, nga sihambo sowana asi+hühi. Nga aiana hifi ndan+hü niḡḡomboemo. Ape, moai ḡḡorü se nahurai nḡḡu. Se nindou wambo masawapuri ra sihaf+ hohoan+mo siḡḡundowandühi ahamumbo hi+badapuri. Ranan+mba se ndür+ wambo masawand+ri rani-siḡḡunambo mb+niḡḡomondamboane. Ranan+mba ai-amboani mam+ hohoan+mo siḡḡumb+ru-ndamboane si+hi+ mam+ hohoan+mo siḡḡuar+hoandi nou. ¹² Ro ai-babi+di+mba ni+mbaohambe se wambo ḡḡi+n+ndi masowand+ri rani+nambo ahamumbo hifand+mar+hapura aboedambo an+ḡḡomo. Ro ahamumbo ndori+he hifand+mar+hapura asu moai mam-amboani far+hoei raraorandi. Nindou ai far+hefembo-mayu rani yangir+yu mafari+hoayu. Ranan+mba asu Baiborambe horombo hoafi+mayo ra an+hondü weindah+ tüküme+fyeyo.

¹³ Hapoana ro sihambo sowana asi+hühi. Ro awi hifi ndan+hü ndari+he hoafayah+hi. Ranan+mba wandi hi+hi+hi-hi+hi+ hohoan+mo ra ahamundi fiambe af+ndi mb+marowa sahehea. ¹⁴ Sihaf+ hoafi ro ahamumbo masahapura asu nindou hifi ndan+hü an+boadei ranai ahamumbo yi+boaruko-

marihipuri. Ai ramehindi ra nimboe sapo roana hifi ndanihündambo-yahipoani asu ai-amboani hifi ndanihündambo-yomopoani. ¹⁵ Ro ahamumbo hifi ndanihündambo sepurimindi raguanambo-fepurimbo didibafi-yaheandühi-yahipoani, nga wani. Se ahamumbo hifandirapuran asu Satan ai ahamumbo moaruwai hohoanimo refekoate-mbiyuwa saheheamboanahi didibafeheandi. ¹⁶ Ro-amboani hifi ndanihündambo-yahipoani maru ai-amboani hifi ndanihünda-mbo-yomopoani. ¹⁷ Se ahamumbo sihafi anihondü hohoanimona sihafihoari kaboadowapuri. Nga sihafi hoafi ranana anihondü hohoanimo nimindühane. ¹⁸ Horombo se wambo koamarihawandira kosa, nindou hifi ndanihü burayei ahei mbusümo manimboahi. Mare yahurai-animbo asu ro-amboani ahamumbo koamariheheapura homo nindouyei mbusümo aningomo. ¹⁹ Ro ahamumbo fehefe-purimbohünda wandi fi sihambo maseheandi rananimbo ai anihondü sihafi ratüpuriyomo-rundeimbi tükümbeafunda sahehea.

²⁰ Nga asu ro didibafeheandi ra ranimbo farihefepurimbo yangriyopoani, nga wani. Nga ro didibafeheandi ra nindou ai sünguni ahamundi hoafi himboriyei hehi, asu ai wandi hoafi anihondümbon-dihimboyei ranaheimbo kameih-anahi didibafeheandi. ²¹ Ape se ro-dibo animbafi asu ro se-dibo animboahi, nga ai-amboani yahurai-animbo mamihohoanimo süngundihi mbiniboadei sahehea hohoanimoayahi. Ranimboanahi asu ai sihiri-

babidimbo mbini boadei-amboane. Rananimbo asu nindou hifi ndanihü aniboadei ranai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo anihondumbo-ndihimboyei. ²² Ndürü adükari wambo masawandiri yahurai ahamumbo sahapurimboanahi. Asu sihiri rawehoandi nou ai-amboani mamü aboedi rani hohoanimo yangiri sowandümo mbini ngomonda asahi. ²³ Ro ai-babidimbo animboahi, nga asu se ro-dibo animbafi. Ranimboanahi asu ai-amboani aboedi mamü rani hohoanimo yangiri hohoanimombemo asahi. Rananimbo nindou hifi ndanihündambo ai se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fifirimbiri hinda asahi.

²⁴ Ape, se wambo nindou masawapuri ra ro animboahi ranihü mbini ngomonda samboanahi hohoanimoayahü. Ai wandi-mayo himboamupuimbo-randeimbi hoeimbirundi samboanahi. Horombo hifi nda tüküfekoate-yoambe se wambo ngusüfo parowandirühi himboamupuimbo-randeimbi ra masawandiri. ²⁵ Ape, se mamü yangiri-anafi mbumundayafi. Nindou hifi ndanihündambo ana moai fifirihinini, nga roana sihambo fifiritheaniniamboanahi. Nga nindou ndan-anemo se wambo koamarihawandira makosahi ranimbo fifirumboemo. ²⁶ Ro ahamumbo sihambo nafuimayahapuri. Asükainda ro nafuinda-hapurimboyahi se wambo ngusüfo pamarowandi nou ai-amboani ngusüfo peferümbeyomondamboane. Asu ro-amboani ai-babidimbo nimboamboayahü,” mehu.

18

Sisasimbo kikihimaruründümo
(*Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Ruk 22:47-53*)

¹ Raniyu asu Sisas ai didibafiyu kikamündü haya, ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo Kidron hoe apoari hanimo bamarthoemo. Orif nimi nübürü mamı ranai gogoanini yangoroane, ai ranafi hanimo barthoemo houmbo nübürambe nafi mahafomo. ² Sudas, nindou sapo Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihüfimbo-mayu ranai nübürü ra fifireandi. Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi babidimbo nübürü ranı fikimi homo guguriyafu nımarımo marundi, ranımboyu Sudas ai ranahambo fifirımareandi. ³ Ranımboyu Sudas ai ami bidifiriyo asu prisman Godimbo sıhou-rundeimbi bogori ai koamarıhoupuriyo, Farisi bidifiriyo sepurümündü haya, nübürü yangoro nafi mahafomo. Ai ranafi hıfomondühüyo, ram haiyo, asu hai hondü yimundu sowandümo, asu yifiarımbo napoyo ra raraoru sowandümo houmbo mahıfomo.

⁴ Asu Sisas ai ahambo nini-moatükuniyo tüküfemboayo ra fifireandi. Ranımboyu ai ahamumbo sowahi akimi hüfu hoafıyupurühi yahuya, “Se ra daboe kokoarura?” mehuamboemo. ⁵ Asu ai simborı yahomoya, “Ro ana Nasaretihündi Sisasimbo kokomboanefi,” mehomondamboyu. Asu Sisas ai yahuya, “Ro Sisas-anahi ndasi,” mehuamboemo. Asu Sudas Sisasimbo hürütümbi-yomondi warihüfimbo-mayu ranai ai-babidimbo manüngu. ⁶ Raniyu asu

Sisas ai “Ro Sisas-anahi ndasi,” mehupuramboyo nindou ranai daboadanambo sühiyafundühündamboemo hifini pütapimemo.

⁷ Ranimboyu asu Sisas ai ahamumbo asükaiyu düdufipurühü yahupuriya, “Se nindou dabo kokomboemo?” mehupuramboemo. Asu ai hoafiyomondühü yahomoya, “Sisas Nasaretihöndü,” mehomondamboyo.

⁸ Asu Sisas ai simbori yare hoafiyuhü yahuya, “Ro sihamumbo hoafiyahapureimb-ane, ro Sisas-anahi. Se wambo kokondundirühü ana, asu wandi süngururü-rundeimbi hiniᅅᅅindupuranü mbihomondamboane.” ⁹ Ai yare hoafimayu ra sapo ai horombo hoafimayu ra anihondü tükümbifeyoa yahuhayamboyo yare hoafimayupuri. Sapo ai ndare hoafiyuhü, “Nindou wambo se masawapuri ra ro moai mamamboani hiniᅅᅅirihini,” mehu. Ranimboyu asu ahamumbo farihfefepurimbo hohoanimoyuhü “Wandi süngururü-rundeimbi hiniᅅᅅindupuranü mbihomondamboane,” mehupuri.

¹⁰ Saimon Pita ai pisao yihimindi semündü hayamboyo pisao ra Godimbo sihou-rundeimbiyomondi adükari bogorindi ratupuriyurandeimbindi warihondü himbohoeari mafoafoareandi. Nindou ratupuriyurandeimbi ahandi nduri ra Markus. ¹¹ Raniyu asu Sisas ai Saimon Pitambo hoafiyundühü yahuya, “Pisao ra asükaiyafi koadürambe sando! Ro Ape ai wambo asübusi saindirimboayu ra ᅅᅅiri hiniᅅᅅindiheandi,” mehu.

Sisas ai Godimbo sʰhai-randeimbi adükari bogori Anasindî himboahü manüngu
(Matyu 26:57-58; Mak 14:53-54; Ruk 22:54)

¹² Ranimboemo asu amiyomo, ahamundi bogoriyu, asu Suda-yomondi prismaniyomo ranai Sisasimbo mburündümo mburu hüputüpu-marithawuri. ¹³ Raniyomo asu ai Anas sowanambo boatei sowaründümo mahomo. Anas ai Kaiafasindî yamongoamndiyu haya rani himbanifihî Godimbo sʰhai-randeimbi adükari bogorimbofi mamaru. ¹⁴ Kaiafas raniyu nindou Sudahündimbo horombo yare hoafiyupurühiya, “Nindou mamî ai hifî ndanihü burayei aheimbo farihefembohünda yifimbiyu-wamboane,” mehu.

Pita ai Sisasimbo ro moai fifirihini mehu
(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Ruk 22:55-57)

¹⁵ Saimon Pita ai Sisasimbo süngurüri-randeimbi ŋgorü-dibo Sisasimbo süngumarinri hafani. Godimbo sʰhai-randeimbi adükari bogori ai süngurüri-randeimbi ŋgorü-mayu ahambo fifiriri. Raniyu asu ai Godimbo sʰhai-randeimbi adükari bogorindî ginirambe Sisas dibo kamefoeneandi. ¹⁶ Asu Saimon Pita ai weindani yipurikimî nüngu. Ranimboyu asu Sisasimbo süngurüri-randeimbi ŋgorü Godimbo sʰhai-randeimbi adükari bogori ai fifirireimbi-mayu ranai hu, nimorehi yipuri hifanda-randeimbi-mayo ahambo hoafiyundo haya Saimon Pitambo ginirambe serümündü kamefuendi. ¹⁷ Nimorehi yipuri hifanda-randeimbi ai Saimon Pitambo yahoya, “Awi

se-amboani nindou ndanahambo sünguriri-randeimb-anafi?" mehoamboyu. Asu Pita ai yahuya, "Roana wani," mehu.

¹⁸ Nindou ratüpuriyomo-rundeimbiyomo asu prismaniyomo ai hai mamî püpiru hiniñgiru houmbo ngisiharimboemondühi wakiyomo niñgomombo haihehümemo. Asu Pita amboani ai-babidimbo nüngumbo haihehü-mayu.

*Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo düdumefindo
(Matyu 26:59-66; Mak 14:56-64; Ruk 22:66-71)*

¹⁹ Rani-simboani Godimbo sihai-randeimbi adükari bogori ai Sisasimbo süngururü-rundeimbi asu hoafi nindou yamundearü marandi ranimbo düdumefindo. ²⁰ Raniyu asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro nimbini nimbisi Godindi worambe, Suda ai muñgu fandhi nimarei rihündambe ranihüyahi ro aheimbo hoafi ra yamundi-martheandüri. Nga ro moai hoafi mam-amboani dibo hoafiyahi. ²¹ Se nimboe wambo düduefoandira? Nindou hoafi himborimayei aheimbo-animbo düduyafandüri. Ai ro hoafiyaheimbi ra fifirihimboaneisi."

²² Sisas ai ra mehuamboyu, asu prisman mamî manüñgu ranai Sisasimbo pakarümündü pürirühi hoafiyuhi yahuya, "Ñgiri se Godimbo sihai-randeimbi adükari bogorimbo rando hoafindafi," mehundowamboyu. ²³ Asu Sisas ai ahambo simbori yahuya, "Ro moaruwai hoafindahani animbo se hoafi ra weindahi ndowandifi wataporimbo-ndandi. Nga

asu ro aboedi hoafayahi ana, se nimboe wambo harimayafa?” mehu. ²⁴ Asu wofina hüputüpumaruründümo ra fufur+hefikoate mbanıngo nou, Anas ai ahambo Godimbo sıhai-randeimbi adükari bogori Kaiafas sowana koamarıherü.

*Pita ai asükaiyu ro moai Sisas fifirihini mehu
(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Ruk 22:58-62)*

²⁵ Saimon Pita ai haikimı haihü manünguamboemo. Nindou Pita-dıbo manıngomo ranai ahambo hoafıyomondowohü yahomoya, “Awi se-amboanı ahambo sünguriri-randeimbımbayafi?” mehomondamboyu. Asu ai didimofihı yahuya, “Roana wanı,” mehu. ²⁶ Nindou mamı Godimbo sıhai-randeimbındı ratüpurıyu-randeimbiyu haya, asu Pita himbo hoearı mafoafoariri ahandı mamısiri ranai hoafıyuhı yahuya, “Awi seana Sisas-dıbo nümbürambe mamarıfa hoeimarıheanı,” mehuamboyu. ²⁷ Asu Pita ai asükaiyu “Roana wanı,” yahambe asu kakaro ai hoafımayu.

*Sisas ai Pairatındı hıamboahü manüngu
(Matyu 17:1-2; Mak 15:1-5; Ruk 23:1-5)*

²⁸ Ranıyomo asu ai hapoadümo siyoambe Kaiafasındı worı hıningıru houmbo, Romıyafe gafman bogorındı worınambo Sisasımbı sowaründümo mahomo. Asu Suda ai moai gafman bogorındı worambe kefou hıfomo ai adükari si Pasofa ra sesımbı yahomombo wambo. Suda nindou ai ndıfo-yafe worambe kefoefembo ra ahınümb-ane. Nga asu ai karefoahundı ana, asu ‘ngiri Pasofa sesı ra

dagüdifî, 'yahomo houmboemo. ²⁹ Ranîyomo asu ai weindani nîngomondane Pairat ai ahamumbo sowahi tüküfi hu hoafiyuhi yahuya, "Se nîmboe nindou ndanahambo papi-hoafiyumbo yahomo houmboemoa?" mehuamboemo.

³⁰ Asu simbori hoafiyomondühi yahomoya, "Asu nindou ndanai moaruwai hohoanimo süngufekoate-mbei-mbonana, ngiri ndarihu sihambo sowana sahurümindefi sinefi," mehomondamboyu. ³¹ Asu Pairat ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, "Se sihamundihoari sowaründümo houmbo sihamundi ahinümbi süngu papi-hoafindüri," mehuamboemo. Asu Suda ai hoafiyomondowohü yahomoya, "Yihoefi papi-hoafambe ngiri nindou ngorumbo hifokoandihundi," mehomo. ³² Horombo Sisai yahurai randihe yifindamboyahi mehu. Asu rani hoafi ra anihondü tüküfemböhünda Suda ai ra-süngumarundi.

³³ Ranimboyu asu Pairat ai gafman bogorindi worambe asukai kefue hüfu Sisasimbo mborai mehundowa mahüfuwa düdufinduhü yahuya, "Se Suda-yomondi adükari bogoriyafi?" mehuamboyu. ³⁴ Asu Sisai hoafiyunduhü yahuya, "Awi sihafihoari hohoanimoyafi hawamboyafi se yaro hoafayafi, asu nindou amuri ai wambo yaru hoafimemondamboyafi yaro hoafayafi?" mehuamboyu. ³⁵ Asu Pairat ai simbori hoafiyuhi yahuya, "Roana Sudayahipoani. Nga sihafi nendiyomo Godimbo sihou-rundeimbi bogori-babidimbo wambo sowana sowandümonini masinimo. Asu se nini nününgurowamboyafa?" mehundowamboyu.

³⁶ Asu Sisas ai sɨmborɨ yahuya, “Ro ŋgɨnɨndɨ hɨfandarɨhandɨ ranana hɨfɨ ndanɨhündambo-yopoanɨ. Ranɨ hohoanɨmo wandɨ ra hɨfɨ ndanɨhündambombe-mbonana, asu wandɨ ratüpurɨyomo-rundeimbɨ ranai yɨfiarɨndɨmonda asu ŋgɨrɨ nindou ranai wambo Suda-yomondɨ warɨhündundɨrɨ. Nga wandɨ ŋgɨnɨndɨ hɨfandɨmbo ranana hɨfɨ ndanɨhündambo-yopoanɨ,” mehu. ³⁷ Ranɨyu asu Pairat ai yahuya, “Refe ana, asu se adükari bogorɨwamboyafɨ!” mehuamboyu. Sisas ai sɨmborɨ hoafɨyundühɨ yahuya, “Sɨhafɨhoarɨ anɨhondüamboanafɨ yaro hoafɨyafühɨ, ‘Se adükari bogor-anafɨ,’ asafɨ. Roana anɨhondü moatükunɨ ro hoeimarɨheandɨ ranɨmbo anɨhondüambo hoafɨmbohünda makosahɨ. Ranɨmboyahɨ Ape wambo koamarɨhendɨra makosaha me ai wambo wakɨmaramɨndɨ-ndɨrɨ. Nindou ai hohoanɨmo hondü ranɨ-süngurɨhindeimbɨ ana ai wandɨ yafambehündɨ hoafɨ hɨmborɨyeyɨ rɨhündühanei,” mehuamboyu. ³⁸ Asu Pairat ai ahambo hoafɨyundühɨ yahuya, “Anɨhondü hohoanɨmo ra nɨnea?” mehu.

Pairat ai Sisasɨmbo nɨmɨ keimbɨ karɨhendeimbɨfɨ tɨkondundümo pandɨwurɨ mehu

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Ruk 23:13-25)

Ai yare hoafɨyu haya, asükai Suda sowana kusɨfoai haya mahu. Ai hoafɨyuhɨ yahuya, “Nindou ndanahambo papi-hoafɨmbohündambo moai nɨnɨ-moatükunɨ moaruwai nɨmaroanɨ hoeirɨheandɨ. ³⁹ Nga sɨhamundɨ boagɨrɨ hohoanɨmo rani-süngunambo adükari si Pasofa ranɨhü ro nindou mamɨ sɨhamundɨ hohoanɨmo

süngu ahambo karabusambeahindi aboedambo koarihehini arihandi. Se hohoanimoyomondani ro ‘Sudayeri adukari bogori’ nda aboedambo koandiheninimboyo?” mehuamboemo.

⁴⁰ Raniyomo asu ai simbori pukuna hoafiyomondühi yahomoya, “Aiana wani, nga se Barabasimbo-animbo hinngindiwor!” mehomo. Barabas ra gafman-babidimbo yifiariyu nindou hifokoare randeimb-ani.

19

¹ Ranimboyu asu Pairat ai hoafimayua ami ai Sisasimbo sowaründümo houmbo ndüfuri-ndüfurimarüwuri. ² Asu ami ai adukari bogorindi at tiki wof tihoi tihoiarümbinambo nafiru mburu, Sisasindi mbiroambe kiki mafoarundi. Raniyomo asu adukari bogorindi hamburi hoari güdu hinngimarundi. ³ Asu ai ahambo tüküyafu sisindi hoafiyomondowohü yahomoya, “Suda-yomondi adukari bogori nindou, karihasi,” yahomondühiyomo asu ahambo harimemondo.

⁴ Pairat ai asükaiyu weindani tüküfi hu hoafiyundürühi yahuya, “Himboriyei! Ro ahambo weindani siheimbo sowana sahümi tüküheandi. Rananimbo se fifirindihindi. Ro moai papi-hoafimbo nin-moatükuni fifirihendi,” mehu. ⁵ Raniyu asu Sisas ai weindani tüküme fiyu. Asu ahandi mbiroambe at tihoi tihoiarümbi wofinambo nafimarundi, asu hamburi hoari ra güdarowane rani kameihi tüküme fiyu. Raniyu Pairat ai

hoafi+yuh+ yahuya, “Nindou ranani nda,” mehu.
 6 Ran+yomo God+imbo s+hou-rundeimbi+yomo asu
 prisman+yomo ai hoeir+uwur+ houmbo pukuna
 hoafi+yomondühi yahomoya, “N+im+ keimbi+
 kari+hendeimbi+fih+ t+ikoründümo parüwuri!
 N+im+ keimbi+ kari+hendeimbi+fih+ t+ikoründümo
 parüwuri!” raramarüri. Pairat ai yahuya,
 “S+hamund+hoari an+imbo n+im+ keimbi+
 kari+hendeimbi+fih+ t+ikoründümo parüwuri.
 Nga ahandi hohoan+moambe ro moai n+ni-
 moatükun+ ngorü-süngufe hohoan+mo n+maroa
 hoeir+heandi,” mehu. 7 Asu Suda ai simbori+
 hoafi+yomondühi yahomoya, “Roana yi+hoefi+
 ah+nümbi hohoan+mo süngu yare hoafi+yohü
 yahoya, ‘Nindou ndanana ai yi+f+mbiyu-
 wamboane,’ meho. N+imboe sapo ai yahuya,
 ‘Ro God+indi n+imor-anahi,’ mehu,” mehomomo.

8 Ran+imboyu asu Pairat ai rani+ hoafi+ ra
 h+imboriyu haya yi+h+imbo af+indi yi+h+imbomayu.
 9 Ran+iyu asu asukai gafmani+yomondi wori
 ranambe kefuai hüfu Sisas+imbo yahuya,
 “Se n+ini-n+poediyafa?” mehundo. Nga
 Sisas ai moai simbori+ ahambo hoafi+yundo.
 10 Ran+iyu asu Pairat ai yahundoya, “N+imboe
 se wambo hoafi+koate-ayaf+indira? Roana
 s+hambo moani koehefen+n+iyoyo asu n+im+ keimbi+
 kari+hendeimbi+fih+ t+ikoem+nd+n+ini pefen+n+iyoyo ra
 refembo ng+n+indi h+fand+hamboanahi. Awi asu
 rani+ hohoan+mo ra fi+f+ri+fekoate-wamboayafi?”
 mehindowamboyu.

11 Asu Sisas ai simbori+ ahambo yahuya,
 “God n+imoamo amaru ranai s+hambo
 ng+n+indi hohoan+mo ra segon+n+ikoate-mbei-

mbonana, asu se ṅgĩnĩndĩ hohoanĩmoyowohũ wambo hifĩnambofendĩrĩ hohoanĩmo ra ṅĩrĩ hohoanĩmoyafĩ. Ranĩmboane asu nindou ai wambo s̄hafi warĩhũmareandĩrĩ ranahandĩ moaruwai hohoanĩmo ana s̄hafi moaruwai hohoanĩmo ranahambo ṅgasũnde haya adũkarĩ hamĩnd-ane,” mehuamboyu. ¹² Ranĩyu asu Pairat ai ranĩ hoafi ra hĩmborĩyu haya, Sisasĩmbo koandĩhehina mbũhu yahuhaya nafĩ kokora wakĩmareandĩ. Nḡa asu Suda ai pukũna hoafiyeihĩ seiya, “Asu se ahambo koarĩhaworanĩ ahu ana, se ṅĩrĩ Romĩ-yafe adũkarĩ bogorĩ Sisarĩndĩ ṅgunĩndĩndafĩ. Nindou ai hoafi-yuhĩ ‘Roana adũkarĩ bogoranahi,’ ehu ana, asu nindou ranai Sisarĩmbo yĩboaruko-rirũhani,” mehomondamboyu.

¹³ Pairat ai ranĩ hoafi ra hĩmborĩyu haya, Sisasĩmbo weindanĩ serũmũndũ tũkũmefiyu. Ranĩyu ai hu, papi-hoafi hĩmborĩyo rambo nĩmarĩfondĩ mamĩ manĩṅgo ‘nĩmoei yibadi’ sei-arĩhũndĩ ranĩwamĩ mamaru. (Hiburuyafe hoafĩnambo nĩmoei yibadi ra Gabataane.) ¹⁴ Ranĩ si ranana Suda-yafe adũkarĩ si Pasofa ranĩmbo sesĩ napo fikĩmĩ-fikĩmĩfembo si-ane. Asu ndeara hũfĩnĩmboyowane, Pairat ai Sudambo hoafi-yundũrũhĩ yahuya, “Sĩhei adũkarĩ bogorĩ ranahambo hoeirĩhorĩ,” mehuamboyei. ¹⁵ Asu ai pukũna hoafiyeihĩ seiya, “Koarĩhaworĩ! Koarĩhaworĩ! Nĩmĩ keimbi karĩhendeimbĩfihĩ tĩkorĩndĩfĩ parĩworĩ,” maseiamboyu. Pairat ai Sudambo dũdũreandũrũhĩ yahuya, “Sĩhei adũkarĩ bogorĩ ranahambo ro nĩmĩ keimbi karĩhendeimbĩfihĩ

tikuimindi pefimbo yini seiai?" mehuamboyo. Asu Godimbo sihou-rundeimbi adukari bogorimemo ranai simbori hoafiyomondowohü yahomoya, "Yihoefi adukari bogori ana moai ngorü nungu, nga Sisar yang+r-ani anungu," mehomondamboyo. ¹⁶ Raniyu asu Pairat ai Sisasimbo ahamundi warambe hin+ngimariri, nimi keimbi kar+hendeimbi+fihi tikui+indi pefimbohünda.

Sisasimbo nimi keimbi kar+hendeimbi+fihi tikoründümo pamarüwuri

(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Ruk 23:26-43)

Ran+yomo asu ami ai Sisasimbo masowaründümo. ¹⁷ Raniyu asu Sisas ai ahandi+hoari nimi keimbi kar+hendeimbi ra semündü haya ngoafi ra hin+ng+r+hi hehimbo, wafu mam+mb+r+hap+r+ nahurai wafu sei-ar+hündi ran+nambo mahei. (Hiburu-yafe hoafana 'Gorgota-ane'.) ¹⁸ Ranühi ai Sisasimbo nimi keimbi kar+hendeimbi+fihi tikoründümo pamarüwuri. Asu nindou ngorü yimbu amboani Sisas-dibo tikor+pünd+mo pamarupiri ra ngorü ai gogoan+niyu asu ngorü ai gogoan+niyu, nga asu Sisas ai mbusümoyu. ¹⁹ Pairat ai hoafi mam+ nimi keimbi kar+hendeimbi+mayo ran+fihi sürü papira pareandühi yahuya: 'SISAS NASARETIHÜNDI SUDAYAFE ADÜKARI BOGORI' yahu pamareandi. ²⁰ Sisasimbo tikoründümo pamarüwuri ra ngoafi adukari ran+ fik+mi safiyo. Ran+amboyo hoafi Pairat ai hoafi+mayua pamarundi ra nindou afindi ranai hei hoeimar+hindi. Pairat ai hoafi sürü

papira pamareandi ra, Hiburu-yafe hoafi, Romi-yafe hoafi, asu Griki-yafe hoafi raninamboyu sürü papimarandi. ²¹ Ranimboemo Godimbo sihou-rundeimbi bogori ai Pairatimbo hoafiyomondowohü yahomoya, “Se nimboe ‘Suda-yafe adükari bogori’ safi sürü papira pamariwanda? Nga ndaro papira parowandai: ‘Nindou ranai hoafiyuhüya, “Ro Suda-yomondi adükari bogoranahi,” mehu,’ safi parowandai,” mehomondamboyu. ²² Asu Pairat ai yahuya, “Hoafi ro sürü papimarihandi ra ngiri asükainda ngörü-süngundithe pandiheandi,” mehu.

²³ Ami ai Sisasimbo nimi keimbi karihendeimbifihitikoründümo parüwuri houmboemo, asu ahandi-mayo hoeari napo ra mungu fufuründümo mburümbo yimbu-yimbumbu yimbumarundi. Raniyomo ami ai napo ra mamamiru fufumaründümo. Asu ai ahandi hoandari hoeari kameihimasowandümo. Nga asu hoandari hoeari ra moai ngörü hoeari ranifihiparihi kakiyei, nga mamirani yangiriyokakimaye. ²⁴ Ranimboemo asu ami ahamundihoeari yahomoya, “Hoeari ndanana sihiri kifikipoani, nga yowani. Nga hoeari ranimbo-hünda sihiri satu piraindefomboane, nindou ngörü ai semindimbohünda.” Nindou ai yaru hoafimemo ra sapo horombo Baiborambe yare hoafimayo süngu. Ai yare hoafiyowohü yahoya, “Wandi hoeari napo yimbumaründümo.

Asu hoeari wandi ranahambo nindou mamai semindimbohündambo satu piraimemo,” *Buk Song 22:18*

meho. Raniyo asu ami amboani rani-süngumarunda hoafi mayo ra anihondü tüküme feyo.

²⁵ Sisasi ndi hondiyoy, asu ahandi akidiyo, asu Maria Koropasi ndi wuhiyoy, asu Maria ngörü Makdarahündiyoy ai Sisasi ndi nimi keimbi karihendeimbi-mayoy rani fikimi manimboei.

²⁶ Ahandi hondaiyoy asu süngururü-randeimbi Sisai ai ahambo ngüsüfo pariri-randeimbi-di bo manimbafea hoeimarepiri. Raniyo ai hondambo yahuya, “Nimorehi, ndanana sihafini morani,” mehu. ²⁷ Asu ahambo süngurüri-randeimbi-mayoy ahambo yahuya, “Ndanana sihafini me-ane,” mehuamboyo. Asu rani-simboani ai Mariambo ahandi worinambo semündü hu ai-di bo manimbafe.

Sisasi yifimayu

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Ruk 23:44-49)

²⁸ Raniyo süngunambo Sisai ai ahandi ratüpuri hifi ndani hü ra munguyohane yahu fifirimareandi. Raniyo asu Godi ndi hoafi Baiborambe anihondü tükümbifeyoa yahuhaya ndare hoafiyuhi yahuya, “Amindani ngoarandiri,” mehu. ²⁹ Hipiri mami yangori hayamboyo ranambe hühütimbü hoe finiga ranai mapuiaro. Raniyo asu ai siriwara-ambeahindi hoe kikihamindeimbi semündü hayambo, finiga ambe foareanda tükufe haya maningo. Asu ai hisop nimirihifi pare himondamündi mbura, Sisasi ndi yafambehü tümareandi. ³⁰ Sisai ai finiga ra sümündü mbura hoafiyuhi yahuya,

“Muṅguayo,” yahu mbura mbiro hifiṅi piyuhü yifimayu.

³¹ Rani si ra Suda-yafe moani ṅgoafimbo nīmari si ranahambo muṅgu moatükunī dīboadifembo siyo. Si ra moani adükari hamīndiyo ranīyo asu Suda ai ranī sihi nindou nīmī keimbi karihēdeimbīfihī paiarimbo ra yowanī mehomo. Ranīmboemo Pairatimbo nindou ranahamumbo tīṅari kehefepura nīmai yifīndimonda foepumīndī raguanambo-fepurimbo hoafimemondo.

³² Ranīmboemo asu ami ai nindou yimbu Sisadībo tīkorüpūndimo pamarupiri ahafanimbo tīṅari ra kamarīhaupiri. ³³ Nga asu ai Sisasimbo sowahi tüküyafu hoeirūwurane, ai muṅguna yifimayuamboemo asu ahandī tīṅari ra moai karihaundi. ³⁴ Nga ami mamī ai yangiri yifiarinambo ṅgirisafinī wafusimarümündu. Ranīyo asu nīmai hori ranai hoe dībore haya ahandī fiambeahīndī pīmayo. ³⁵ Nindou hoeimareandi ranai ranahambo hoafiyuweimbane. Asu ai hoafimayu ra anihondü hoafane, asu ahandīhoari amboani hoafi hondane yahu fīfīreandi. Ranīmbo-hündamboane asu seamboani ranahambo anihondumbo-ndihīndī.

³⁶ Rani-moatükunī tükūmefeyowamboyo, Baiborambe hoafi pamaiaro süṅgu yare hoafiyowohü yahoya, ‘Ngiri ahandī hamīndī ṅgorü kandundī,’ meho. ³⁷ Nga asu hoafi ṅgorü ranambe meṅgoro ra yahoya, “Asu ainimbo nindou wafusimarümündu ahambo hīmboapōndeimboyei,” meho.

Sisasimbo honguambe masihohori

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Ruk 23:50-56)

³⁸ SünGUNAMBO sosep Arimateahündi ai Pairatimbo Sisasindi yifinimoko ra semündümbo yahuhaya hoafimayundo. Sosep ai Sisasimbo süngürür-randeimbiyu, nga ai Sudambo yihimborapurühüyu asu ahandi anihondümbofe hohoanimo ra moai weindahreandi. Pairat ai ahambo ndowarindifisi mehuamboyu, asu Sosep ai Sisasimbo serümundü mahu. ³⁹ Nikodemus, horombo Sisas sowahi nimbokoani mahafu, ranai amboani Sosep-dibo mahafani. Asu ai fisinirümbi moatükuni sanda nimi hori yimbu mamamberu fanduyamundu houmbo nafi-rundeimbi ra semündü haya mahu. Nimi hori ranahandi nimbori ra 30 kirogramiyo. ⁴⁰ Ran+yafani ai Sisasindi yifinimoko ra sowarindifani mburina, Suda ai yifinimoko raru arundi süngu fisinirümbi moatükuni sanda parine mburina hoearnambo himondimariheneri. ⁴¹ Sisasimbo nimifihitikoründümo parüwurihi nüburi mam ranai yangoroane, asu nüburi ranambe hongu simborambori yifi sifekeate maningo. ⁴² Suda ai moani ngoafimbo nimarimbo si ranahambo sesi napo diboado-marhindamboyanani. Asu hongu ra akimi ningo hayamboyanane, Sisasindi yifinimoko ra sowandifani hafani masiheneandi.

20

Sisas ai botimefiyu

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Ruk 24:1-12)

¹ Sande hapoadümbö siambe nimbî hoangirî kiarowane, Maria Makdarahündî ai hongu ranî sowana mahifo. Ai hifo hongu ranî fikimî tüküfe himboyowane, nímoei adükari nafitambeihü mapaiaro ra paiarikoate-mayo. ² Ranimboyö asu ai Saimon Pita asu süngururü-rundeimbî ngorü ahandî ngusüfoahündî ranahafanimbo sowana pipimayo ho. Ai ho, hoafiyopirühî yahoya, “Adükarimbo nindou ai honguambeahindî masowaründümo, nahü mbasihawurî, nga moai fifirihurî,” mehoamboyafanî.

³ Ranimboyafanî Pita asu Sisasindî ngorü süngurürî-randeimbî-mayu ranai nîmai hongu sowana mahafanî. ⁴ Ai yibobo pipina mahafaniyo, nga asu ahambo süngurürî-randeimbî ngorü ranai Pitambo ngasündirü haya, ai boatei hu hongu fikimî tüküme fiyu. ⁵ Asu ai hu nîmarümbo amuifoai hoeireandane hoeari Sisasimbo himondüfihindî ra menjoröa hoeimareandî. Nga asu ai moai kefuai honguambe hüfu. ⁶ Asu Saimon Pita ai süngunî hu tüküfi hayamboyu, ai honguambe kefuai mahüfu. Ai hüfu hoeireandane hoeari Sisasimbo himondîhefimbihündî ra kurimayo. ⁷ Asu hoeari ngorü Sisasindî mbiro himondîhefimbihündî ranamboani menjoröwa hoeimareandî. Hoeari ranana moai amurî kurimayo ranî-dibo yangoro, nga wanî. Ranipoanimboyö nindou ngamondife sîhefembo nahurai kare pare haya menjoro. ⁸ Ranîyu asu ahambo süngurürî-randeimbî ngorü boatei hongu sowana mahu, ranai asükaiyu süngunî honguambe kefuai hüfu, hoeari

yangiri mengoro ra hoeire haya anihondümbomareandi.⁹ (Rani simboani ana moai ai fifirineandi Baiborambe yare hoafiyowohüya, “Honguambeahindi botindifimbui,” meho ra.)

Sisas ai Maria Makdarahündi sowahi tüküme fiyu

(Mak 16:9-11)

¹⁰⁻¹¹ Raniyafani asu ahambo süngurini rinandeimbi ai worina hihiriyafine mahafani, nga Maria ai hongu fikimi ningombo aranyohü maningo. Asu ai aranyowohüyo hongu-mayo ranambe amoefoe himbomayo.¹² Asu ai himboyowane, sünambeahindi nendi yimbu kifohi hoearümbi Sisasimbo sihehori wami mamarifanda hoeimareapiri. Ngorü ai mbirowani nimarü, asu ngorü ai yirimbonani nimarü.¹³ Ai Mariambo safaniya, “Nimorehi, se nimboeafi aranayafa?” masafandamboyo. Asu ai ahafanimbo hoafiyopirühi yahoya, “Nindou ai wandi Adükarimbo sahorimindei hehimbo, nahü mbasihhehori ro moai fifirihini, nga ranimboanahi,” meho.

¹⁴ Ai raweyaho haya hihirifeyowane, asu Sisas ai daboadan manünguwa hoeimareri. Nga asu Maria ai moai Sisas-ani yaho fifireri.¹⁵ Sisas ai yahuya, “Nimorehi, se nimboe aranayafa? Se dabo kokoririhüyafa?” mehuamboyo. Asu Maria ai nümbürü aharambür-ani yahohaya hoafiyondowohü yahoya, “Se Sisasimbo sowarindifühi ana, sowarindifi hafi sihaworühi nafuindafan-animbo ro ahambo ndahümindi ngamboane,” mehuamboyo.¹⁶ Asu Sisas ai yahuya, “Maria,” mehuamboyo. Asu Maria

ai hihirife, ahambo fifirerî haya Hiburu-yafe hoafinambo yahoya, “Rabonai,” meho. (‘Rabonai’ ra Hiburu-yafe hoafinambo ‘Yamundo-randeimb-ane’.)¹⁷ Sisas ai yahuya, “Se wambo kikihindandifi-ndirimboyafi. Awi ro moai wandî Ape sowana hahühi. Nga se wandî wandafi mamî sowana ngafi rando hoafindafipurühi animboya, ‘Roana wandî Ape, sihamundî Ape asu wandî God, sihamundî God, ahambo sowana hahühühanahi,’ mbisafi,” mehuamboyo.

¹⁸ Asu Maria Makdarahündî ai ho ahambo süngururü-rundeimbimbo hoafiyopurühi yahoya, “Ro Adükariimbo hoeimarihini,” asu Sisas hoafiyuweimbi hoafi ra hoafimepurî.

Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sowahi tüküme fiyu

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Ruk 24:36-49)

¹⁹ Sisasimbo süngururü-rundeimbi ai Sudambo yihimbo-rupurühiyomo worî ai nimarimondeimbi ra yipurî paru houmbo mamarimo. Ranîyu asu Sisas ai Sande nimbambeahi tüküfi, ahamundî mbusümo manüngu. Ai yahuya, “Se ngusüfo afurîndu kündundî,” mehupurî.²⁰ Ai yare hoafiyupurühiyu asu ahandî watiñari ngirî safinî ra ahamumbo nafuimepurî. Asu ahambo süngururü-rundeimbi ai ahamundî Adükari ranahambo hoeirüwuri houmbo hihifi-hihifimemo.²¹ Asu Sisas ai asükaiyu yahuya, “Se ngusüfo afurîndu kündundî. Wambo

Ape ai koamarɪhendɪra makosahɪ yahurai-anɪmbo asu ro sɪhamumbo koandɪheheapuranɪ ɳgomo,” mehu. ²² Ai raweyahuhüyu, ahamumbo sowanambo yafambenambo ahandɪ yafui ra foehepurühɪ yahuya, “Se Yifiafɪ Aboedɪ sowandümo. ²³ Asu se ɳgorü nendɪ-yafe hohoanɪmo moaruwai ranahambo amboawi mbɪsɪmondanɪ ana, God ai amboawi mbusümbui. ɳga asu ɳgorü nendɪ-yafe moaruwai hohoanɪmo ranahambo se amboawi yaho hoafɪkoate-ayomo ana, asu God ai ɳgɪrɪ ranahambo amboawi mbüsu,” mehu.

Tomas ai Sisasɪmbo hoeimarɪrɪ

²⁴ Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbɪ sowahɪ tüküfiyuwane, asu süngurürɪ-randeimbɪ mamɪ ai moai amurɪ ra-babɪdɪmbo nɪmaru. Nindou aiana Tomasɪyu, ɳga asu ahandɪ ndürɪ ɳgorü ra Didimus-ani. ²⁵ Ranɪyomo bɪdɪfɪrɪ ai ahambo hoafɪyomondowohü yahomoya, “Roana Nindou Adükarɪmbo hoeimarɪhurɪ,” mehomo.

ɳga asu Tomas ai ahamumbo hoafɪyupurühɪ yahuya, “Asu ro ahambo tɪkomaruründɪmo ambe ra hoefekoate-ya, asu ahambo wandɪ warɪnambo ambe ranambe sündɪfekoate-ya, asu yifiarɪnambo ɳgɪrɪsafɪnɪ wafusümaründümo sündɪfekoate-ayahɪ ana, ro ɳgɪrɪ ranɪmbo anɪhondümbö-ndɪheandɪ, ɳga wanɪ,” mehu.

²⁶ Asükaiyo mamɪ wik ho hayamboyowane, ahambo süngururü-rundeimbɪ ai Tomas-babɪdɪmbo worambeahɪ mamarɪmo. Ai yipurɪ munḡu papɪru houmbo nɪmarɪmondane, asu Sisas ai ahamundɪ mbusümo tüküfi manüḡu. Ranɪyu ai yahuya, “Se ɳgusüfo afurɪndu

kündundi,” mehu. ²⁷ Raniyu asu Tomasimbo hoafi yunduwohü yahuya, “Si hafi warî batendi naha ndanifihî sündowandüh-animbo, asu se wandî watîjarî ra hoeiro. Asu se wandî ngîrîsafîni warî paro. Se ndanahambo yimbu hohoanimo-ndamboyafi, nga anihondümbo-ndowandi,” mehuamboyu.

²⁸ Asu Tomas ai simborî ahambo yahuya, “Se wandî Adükari asu wandî God-anafi,” mehuamboyu. ²⁹ Asu Sisas ai hoafi yunduhü yahuya, “Se wambo hoeirowandîrî hawambo wamboanafi anihondümbo-arowandîrî. Nga nindou ai wambo hoeifendîrîkoate-yehü anihondümbo-arîhindîrî ana, ai hîhîfî-hîhîfî-mbeyeiamboane,” mehu.

Son ai buk nda sürü papîmarandi ahandî nimîndî

³⁰ Sisas ai God sowahîndî makusu ra nafuimbohünda hepünifeimbi moatükunî afîndî ahambo süngururü-rundeimbi-yomondî himboahü ratüpurîmayu ra ro moai buk ndanambe mungu sürü papîrîhandî. ³¹ Nga ro ndanî hoafi nda sürü papîrîhamboanahî. Ro sürü papîmarîhandî nda Sisas ai Krais-ani asu Godîndî Nîmor-ani ranimbo anihondümbo-mbîrîhinda samboyahî sürü papîmarîhandî. Nga asu se ranahambo anihondümbo-arîhindî ana, asu aboedî yangîrî nîngombo hohoanimo ra ndahümündimboyei.

21

Sisas ai süngururü-rundeimbi 7 ahamumbo sowahî tükümefiyu

1 Asükaiyu süngunambo Sisas ai ahambo süngururü-rundeimbi sowahi Taiberias kurihoe puiaühü ndahurai ndare tükümeñiyu.

2 Saimon Pita, Tomas, ndüri ahandi ñgorü Didimus yahomo-rundeimbiyu, Natanier Kenihündi Gariri hifihündiyu, Sebedindi ñimori yimbuyafani, asu ñgorü yimbu ahambo sünguri-neandeimbiyafani ai manñgomo.

3 Raniyu asu Saimon Pita ai ahandi horombodidi ratüpurü asukai semindimbo hohoani moyuhü yahuya, “Ro ana andürinambo kini wowarimboanahi,” mehuamboemo. Asu ai yahomoya, “Ro-amboani se-dibo ñgefo sefomboaneñi,” mehomo. Raniyomo ai homo houmbo, botambe mafareafundi. Nga rani ñimbinambo ai moai kini mam-amboani hürühundi, nga wani.

4 Hapoadumbo siambe hüfhamindi foriforiyuambe, Sisas ai hoe kimi manñguambo asu ahambo süngururü-rundeimbi ai Sisasimbeipoani mehomo.

5 Raniyu ai ahamumbo hoafiyupurühi yahuya, “Wandafi mam, se moai kini wakiründimoyoa?” mehuamboemo. Asu ai simbori hoafiyomondühi yahomoya, “Wani,” mehomondamboyu.

6 Asu ai hoafiyupurühi yahuya, “Andürü ra naha se warihondü warani bot ranihundüni daboadundan-animbo, se kini bidifiri hoeindumboemo,” mehuamboemo. Asu ai andürü ra hoafimayu ranambe masafoarunda, kini afindi ranai andiri ra tükümeñeyoa, himindimbo sisamindimarundi.

7 Sisas ahambo süngurür-randeimbi wudiyafandeimbi-mayu ranai Pitambo yahuya, “Pita, nindou ranana

Sisas-ani,” mehunduamboyu. Asu Saimon Pita ai nĩmai ahandĩ ngĩsĩharĩ hoearĩ yimũndĩhai masĩhendĩ ra hũhĩre hĩnĩngĩre haya hĩmonĩ pĩmayu. ⁸ Asu bĩdĩfirĩ ai botambe gudi sowana hafomo mburu, andũrĩ ra kinĩ kameihĩ hũrũndũmo. Asu ai gudi ranĩ fikĩmĩ angunĩ safiyomopoanĩ, nga 100 mitayo manĩngomo. ⁹ Gudikĩmĩ hĩfomo tũkũyafu hoeirundane, asu hai ranai gudiwamĩ horowohũyo ranambe kinĩ mamĩ huru asu bret mamĩ yangurũ marandĩ. ¹⁰ Ranĩyu Sisas ai hoafiyupurũhĩ yahuya, “Kinĩ haponda wakĩmarũndũmo bĩdĩfirĩ ra sowandũmo sifomo,” mehuamboemo.

¹¹ Ranĩyu asu Saimon Pita ai botambe kefuai nĩmarũmbo, andũrĩ ra gudiana hũramũndĩ masũfu. Ranĩyo asu andũrĩ ranambe kinĩ afĩndĩ boagirĩ-boagirĩ 153 pũtapĩmayo. Kinĩ ranai afĩndiyosĩ, nga asu andũrĩ ranai moai kĩkĩfeyo. ¹² Ranĩyu Sisas ai hoafiyupurũhĩ yahuya, “Se sifomo, kinĩ sowasũmo!” mehu. Nga asu moai nindou mamĩ ai ahambo dũdurirũhĩ, ‘Se dĩdĩyafĩ?’ yahundo. Nga ai muŋguambo Adũkar-ani yahomo fĩfĩrũwurĩ. ¹³ Ranĩyu Sisas ai sũfu kinĩ ra yimbureapurĩ mbura asu bret ranamboanĩ rasũngu-rasũngumareapurĩ. ¹⁴ Sisas ai hoŋguambe-ahĩndĩ tũkũfi hayamboyu, asu ahambo sũngururũ-rundeimbĩ-yomondĩ hĩmboahũ ngĩmĩmbo tũkũmefiyu.

Sisas ai Pitambo hoafĩmayundo

¹⁵ Ai sowasũmondũhĩ nĩmarĩmomboemo, Sisas ai Saimon Pitambo yahuya, “Saimon, Sonĩndĩ nĩmorĩ, awi se nindou ndanahamumbo

ngasündowapuri hawambo, wambo se afindi hohoanimo-yafindirühi-yafindiri?" mehuamboyu. Asu Pita ai hoafiyundüh+ yahuya, "Yini, Adükari, se fifirowandi, ro sihambo aboedi hohoanimoayahanini," mehuamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi," mehu. ¹⁶ Asükaiyu yimbumbore hoafiyunduhü yahuya, "Saimon Sonindi nimori, se wambo anihondü hohoanimo-yafindirai waniyo?" mehundowamboyu. Asu Saimon ai hoafiyunduhü yahuya, "Yini, Adükari, se fifirowandi ro sihambo hohoanimo-yahanini," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi," mehu. ¹⁷ Asükaiyu ngimimbore hoafiyunduhü yahuya, "Saimon, Sonindi nimori, se wambo hohoanimo-yafindirüh+yafi?" mehuamboyu. Ranamboyu asu Saimon Pita ai ngusüfo afindi kümareandi Sisas ai ngimimbore hoafiyuhi, "Se wambo hohoanimo-yafindirüh+yafi," mehu ranambo. Ranamboyu ai Sisasimbo yahuya, "Adükari, se mungu moatükuni fifiriwamboanafi. Se fifirowandi ro sihambo hohoanimoyahanini," mehundowamboyu. Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, "Se wandi sipsip weihoandi ranaheimbo sesi manguindandüri ndandi. ¹⁸ Ro anihondümboanahi hoafayahanini, se horombo hoarifi nimbafambeyafi ret sihafihondü ra güdo hawa hifi se hombo yifirimayafi rani-sungu yangiri mahahabodifi. Nga süngunambo

se boagiri+yafambe ana, sihafiri watinari ra ngurindohoe fi hawa asu nindou ngoru ai sihafiri ret ra sihambo gudeanini haya, se nahaninyo hombo moei safani nindou ranai sihambo ndemundunini ngumbui,” mehu. ¹⁹ Sisas rani hoafi yare hoafimayu ranahandi nimindi ra: Sungunambo Pita ai Sisasindi ratupuri ratupurimayu ranimbo Godimbo nduri adukari segodombohunda yifindumbui. Ai Pitambo hoafiyunduhü yahuya, “Se wambo sungundandiri,” mehu.

Sisasimbo sungururi-randeimbi ahandi ngusüfoahündi

²⁰ Pita ai hihirifi hoeirirane, Sisas ahambo sungururi-randeimbi ngusüfoahündi-mayu ai ahafandi sungu mahu. Nindou ranana horombo sowasümondühi nimarimombo Sisasindi hangifoani nimarumbo hoafiyuhi, “Adukari, nindou didai sihambo hurütümbi-yomondi warihümandeanini?” mehu, aiyu ahandi sungu mahu. ²¹ Pita ai hoeiriri haya, Sisasimbo yahuya, “Adukari, nindou nda nungufimboyua?” mehuamboyu.

²² Asu Sisas ai hoafiyunduhü yahuya, “Ai nunguani ro asükainda tükufembo sahehea hoanimoayahä ana, asu rani hohoanimo ra sihafiyoy? Se wambo sungundandiri!” mehu. ²³ Raniyo asu yafui hoafi ra nindou mungu ahei mbusümo tükufeyowohü yahoya: ‘Sungururi-randeimbi ra ngiri yifindu,’ meho. Nga Sisas ai moai hoafiyu, ‘Ai ngiri yifindu’ yahumboyupoani. Nga ai yahuya, ‘Ai nunguani ro

asükainda tüküfembo sahehea hohoanimoayahí ana, asu raní hohoanimo ra síhafíyo?’ mehu. ²⁴ Súngurürí-randeimbí ranai-ani ndaní hoafí nda sürü papímarandí. Asu ro raríhu fífíríhundi áhandí hoafí aníhond-ane.

Bídífírání hoafí

²⁵ Afíndí moatükuní bídífírí Sísas ratüpurímayu ra engoro, nga moai muŋgu sürü papíyo. Nga asu nindou ai muŋgu moatükuní Sísas ratüpurímayu ra muŋgu hondü mamamí randühí paparandí ana, asu buk ranambe sürü ra afíndí safí papíndímboe. Asu ro hohoanimoayahí muŋguambo hífí ngírí símongoríndo.

Godꞏndꞏ Hoafi
The New Testament in the Angor language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angor long Niugini

Copyright © 2001 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Angor

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c500d379-d0cf-5c22-9613-91d7bcc63af3